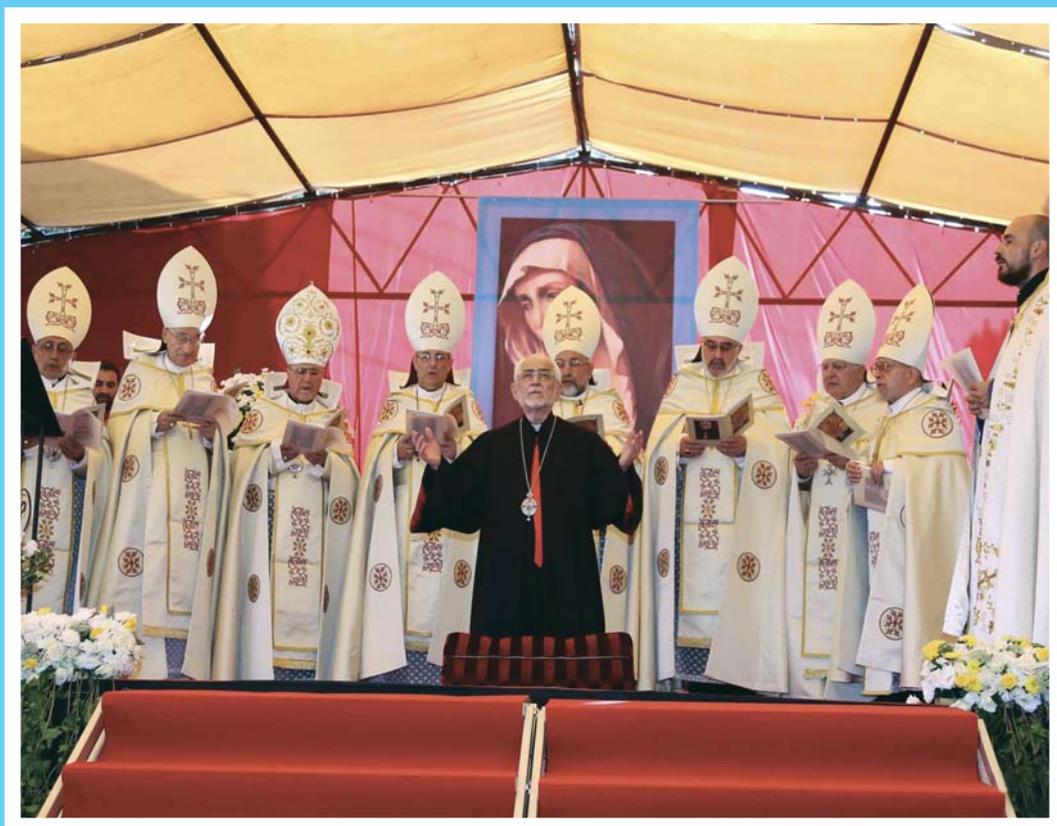

ԼԻՏՆԻՔ

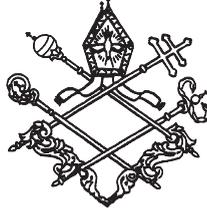
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ

2015

ՅՈՒՆԻՍ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԹԻՒ 7-12

Ա Ի Ե Տ Ի Ք

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԹՈՒԹԵԱՆ

2015
2015

ՅՈՒԼԻՍ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
JUILLET - DÉCEMBRE

ԹԻԻ 7-12
NUM. 7-12

«ԱՒԵՏԻՔ» ՊԱՆՏՕՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ, ՀԻՄՆՈՒԱԾ՝ 1932-ին
"AVEDIK" REVUE DU PATRIARCAT ARMENIEN CATHOLIQUE, FONDÉE EN 1932
«أفيديك» مجلة بطريركية الأرمن الكاثوليك الرسمية، منذ ١٩٣٢
« AVEDIK » ARMENIAN CATHOLIC PATRIARCHATE PERIODICAL, SINCE 1932

Rédacteur en chef

P. Sebouh Garabedian

Comité de rédaction (Editorial board):

Sarkis Nadjarian
Aram Karadaghlian

Adresse (Address):

Patriarcat Arménien Catholique
Rue de l'hôpital orthodoxe, Geitawi 2078-5605
Beyrouth, Liban
www.armeniancatholic.org
e-mail : info@armeniancatholic.org

Edition (published by):

Patriarcat Arménien Catholique

Imprimerie (printed by):

Pomigravure (Beyrouth, Liban)

Décembre (December) 2015

Կողքի նկար՝ Գահակալութիւն Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ
Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի

Photo du couverture:
Intronisation de Sa Beautitude Grégoire Pierre XX

**ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ԵՒ ԳԵՐԵՐՉԱՆԻԿ
ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Ի.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ**

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Պատրիարքական Կառավարիչը կը հաղորդէ Սիւնհոդոսի Ժողովին սկիզբը

Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին վախճանումով՝ հինգշաբթի 25 յունիս 2015-ին, Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսներու Սիւնհոդոսը իր ժողովը պիտի գումարէ երեքշաբթի 14 յուլիս 2015-ին առաւօտեան ժամը 7:30-էն սկսեալ, Զմմառու Պատրիարքական Աթոռին մօտ, նոր Կաթողիկոս Պատրիարքը ընտրելու համար:

Պէյրուք, 4 յուլիս 2015

+ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան
Պատրիարքական Կառավարիչ
Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսներու Հնորհակալագիրը

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք Երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին վախճանման առիթով, մասնակցեցեան անոր թաղման արարողութեան՝ անձամբ թէ ներկայացուցիչի միջոցաւ, կամ ցաւակցական գրութեամբ կամ ծաղկեպսակով:

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսները յատուկ շնորհակալութիւն կ'ուղղեն Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին, յարգարժան Կարդինալներուն, Կաթողիկոսներուն, Պատրիարքներուն, Պապական Նուիրակին, Եպիսկոպոսներուն, զանազան Եկեղեցիներու ներկայացուցիչներուն:

րուն, ֆահանաներուն, կրօնաւորներուն եւ կրօնաւորուհիներուն, ինչպէս նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան մեծարգոյ նախագահին, Լիբանանի Հանրապետութեան նախկին նախագահներուն, ներկայ եւ նախկին վարչապետներուն, նախարարներուն, երեսփոխաններուն, պետական անձնաւորութիւններուն, ֆաղափական, դիւանագիտական, կուսակցական, մշակութային եւ այլ կազմակերպութիւններուն, հայկական, լիբանանեան եւ միջազգային մարմիններու ներկայացուցիչներուն եւ համայն հաւատացեալ ժողովուրդին, որոնք ցաւակցական այցելութիւններ տուին կամ հաղորդակցութեան միջոցներով իրենց վիշտն ու սրտակցութիւնը արտայայտեցին նոյն առիթով:

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսները կը յորդորեն բոլոր հաւատացեալները աղօթելու երջանկայիշատակ բարի եւ հաւատարիմ Հովուապետին հոգիին հանգստեան համար: Այս աղօթքը թող ըլլայ որպէս մեծագոյն գնահատանքի արտայայտութիւնը անոր անձին եւ առաքելութեան հանդէպ, միշտ վառ պահելով հանգուցեալ Կաթողիկոս Պատրիարքին յիշատակը:

Պէյրութ, 15 յուլիս 2015

Բացում Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսներու Սուրբ Սիւնհողոսի եւ ընտրութիւն Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց քսաներորդ Կաթողիկոս Պատրիարքի

Երեքշաբթի, 14 յուլիս 2015, Զմմառու Պատրիարքական Աթոռին մօտ իր աշխատանքներուն սկսաւ Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսներուն Սիւնհողոսը, ընտրելու համար յաջորդը երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Պատրիարքին, որ երկնաւոր Հօր տունը վերադարձաւ, ներկայանալու համար իր Արարչին:

Սիւնհողոսական հայրերը իրենց աշխատանքներուն սկսան սուրբ Պատարագով եւ հոգեւոր կրթութեամբ Զմմառու վանքի Վերափոխման եկեղեցիին մէջ: Հոգեւոր կրթութիւնը կատարեց արհիապատիւ Մաուրիցիօ Մալվեսթիթի եպիսկոպոսը՝ Սուրբ Աթոռի Արեւելեան Եկեղեցիներու Ժողովի նախկին ենթաքարտուղարը որ Հռոմէն Լիբանան ժամանած էր յատկապէս այս նպատակով:

Չորեքշաբթի, 15 յուլիսին, Սիւնհողոսական Հայրերը սկսան իրենց

խորհրդակցութիւններուն, որուն պիտի յաջորդէ Կաթողիկոս Պատրիարքին ընտրութիւնը:

Ընտրական առաջին նիստին, Սիւնհոգոսական Հայրերը աղօթք բարձրացուցին առ Աստուած, բարեխօսութեամբ Ձմմառու Տիրամօր եւ երանելի Իգնատիոս Մալոյեանին, հայցելով Սուրբ Հոգիին ներշնչումը ու շնորհները՝ դիմագրաւելու համար իրենց դիմաց ծառայող մարտահրաւէրները՝ ի ինդիր ընդհանրապէս Եկեղեցւոյ եւ մասնաւորաբար Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ բարիքին ու պայծառացման:

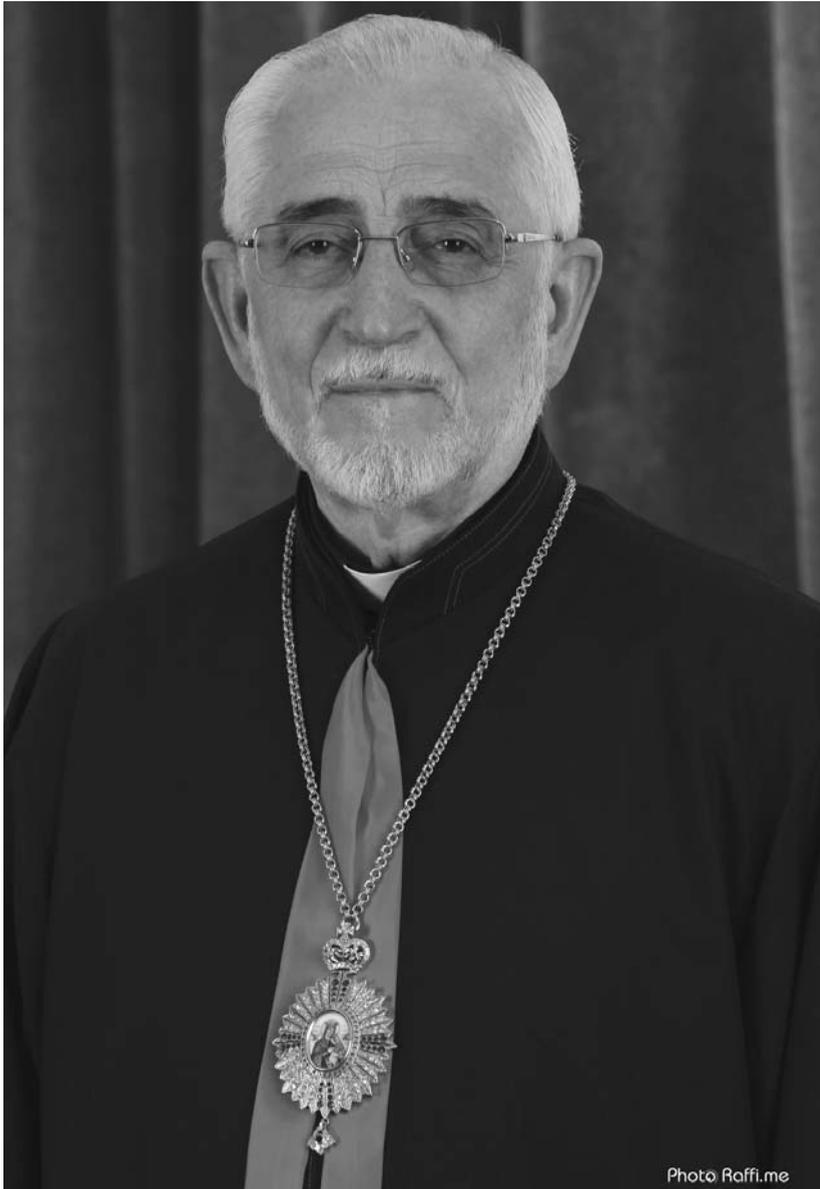
Յետ խորհրդակցութիւններու, 25 յուլիս 2015-ի նիստին Սիւնհոգոսի Հայրերը Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց քսաներորդ Կաթողիկոս Պատրիարք ընտրեցին Արհիպապօսի Տէր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեանը, որ առաւ Գրիգոր Պետրոս Ի. անունը:

Ան ծնած է 14 նոյեմբեր 1934-ին, քահանայ ձեռնադրուած է 28 մարտ 1959-ին, եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 13 փետրուար 1977-ին: Վաստակաւոր Առաջնորդն է Ֆրանսայի հայ կաթողիկէներուն:

Երկար կեանք՝ Ամենապապօս Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց:

Լրատուական Գրասենեակ
Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի

**Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ
Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.
Կաթողիկոս Պատրիարք
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց**

Ռ-աի եւ Եունան պատրիարքները այցելեցին նորընտիր Հոգեւոր Տիրոջ

Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի ընտրութեան առթիւ, 25 յուլիս 2015-ին, մարոնիթ եկեղեցւոյ Պատրիարք կարգինալ Րաի եւ ասորի կաթողիկէ Եկեղեցւոյ պատրիարք Եունան ինչպէս նաեւ մարոնի եպիսկոպոսներ, հերթաբար այցելեցին նորընտիր Հոգեւոր Տիրոջ, կէսօրուան ժամը 1-ին եւ կէսօրէ ետք ժամը 4:15-ին, որպէսզի շնորհաւորեն նորընտրեալը եւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցին: Եղբայրական միջնորդութի մէջ կայացած այս հանդիպումներուն ընթացքին շօշափուեցան Եկեղեցին յուզող հարցեր, ինչպէս նաեւ զահակալութեան վերաբերեալ տեղեկութիւններ:

Նշենք նաեւ որ ժամը 10-ին, Պապական նուիրակ Կապրիել Քաչչա այցելեց Սիւնհոգոսական Հայրերուն եւ շնորհաւորեց նորընտիր Պատրիարքը ինչպէս նաեւ ժամը 1-ին դարձեալ եկաւ եւ միացաւ ճաշի սեղանին:

Լրատուական գրասենեակ
Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի

**Համաքրիստոնէական, համալիբանանեան
եւ համահայկական մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ**

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին գահակալութիւնը

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին զահակալութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ 9 օգոստոս 2015, կիրակի երեկոյեան ժամը 5.00ին, Զմմառու վանքի շրջափակին մէջ, համաքրիստոնէական, համալիբանանեան եւ համահայկական մասնակցութեամբ: Արդարեւ, մինչ խորանին վրայ, նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքը կը շրջապատէին Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ Սիւնհոգոսի Հայրերը, հաւատացեալ հասարակութեան առաջին շարքերուն վրայ՝ սրբազան արարողութեան ներկայ եղան Լիբանանի եւ Սուրիոյ պապական նուիրակները՝ Կապրիել Քաչչիա եւ Մարիօ Զենարի եպիսկո-

պոսները, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը, ասորի կաթողիկէ, յոյն եւ ղպտի կաթողիկէ Պատրիարքները՝ Իղնատիոս Եռուսան, Եռւհաննա Եագիճի եւ Իպրահիմ Իզաակ Իզաակ, Միջին Արեւելքի Հայ Աւետարական Եկեղեցիներու Միութեան նախագահ վերապատուելի Մկրտիչ Գարակէօզեան, Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին ներկայացուցիչը՝ գերշ. Նաթան Եպիսկ. Յովհաննիսեան, մարոնիթ, յոյն կաթողիկէ, ուղղափառ ղպտի, քաղզէացի, ասորի ուղղափառ պատրիարքներուն ներկայացուցիչները, Ֆրանսայի եպիսկոպոսներու ժողովի պատուիրակուլիւնը, հայ եւ օտար բարձրաստիճան հոգեւորականներ, միաբանութիւններու մեծաւորներ, համայնքային ներկայացուցիչներ:

Լիբանանի մօտ Հայաստանի արտակարգ և լիազոր դեսպան տիար Աշոտ Քոչարեան կը ներկայացնէր Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանը, իսկ լիբանանեան խորհրդարանի անդամ Նապիլ Տը Ֆրեժ՝ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրին և վարչապետ Թամամ Սալամը, նախարար Ալիս Շապթինի՝ նախկին նախագահ Միշել Սլէյմանը: Ասոնց կողքին ներկայ էին դեսպաններ, դիւանագիտական անձնակազմերու ներկայացուցիչներ, ներկայ և նախկին նախարարներ, երեսփոխաններ, լիբանանեան և հայկական կուսակցութեանց, միութիւններու ղեկավարներ ու ներկայացուցիչներ, լիբանանեան բանակի և ապահովութեան ուժերու հրամանատարութիւններու ներկայացուցիչ բարձրաստիճան սպաներ:

Գահակալութեան հոգեպարար արարողութեան ընթացքին, նախ սարկաւազները զգեստաւորեցին նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքը, ապա եպիսկոպոսները անոր գլուխը ծածկեցին քօղով՝ գլխուն դնելէ առաջ պատրիարքական խոյրը: Ապա անոր յանձնեցին կաթողիկոսական գաւազանը եւ զինք բազմեցուցին կաթողիկոսական Աթոռին: Արարողութեան աւարտին, վանքին զանգակները ղօղանջեցին աւետելով նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին գահակալութիւնը գոր ներկաները ողջունեցին ծափահարութիւններով, մինչ արքեպիսկոպոսները, եպիսկոպոսները, քահանաները, սարկաւազներն ու դպրապետերը կ'ողջագուրուէին նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին հետ, որ խորանէն իջնելով ողջագուրուեցաւ ներկայ կաթողիկոսներուն, պատրիարքներուն եւ բարձրաստիճան հոգեւորականներուն հետ:

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.ի անդրանիկ քարոզը Գահակալութեան առթիւ

Սիրելի հաւատացեալ եղբայրներ եւ քոյրեր,

Մինչ այս պահուս ուսերուս վրայ կը դրուի ամենածանր լուծը եկեղեցականի մը համար, թող թոյլ տրուի ինծի, որ փոխ առնեմ՝ մեր երկնաւոր Օօր գոհաբանական երգը, գոր ան բարձրացուց երբ կ'այցելէր իր զարմուհիին, Նդիսաբեթին, որ ի մօտոյ ծնունդ պիտի տար իր Որդւոյն Կարապետին՝ Յովհաննէսին. «Իմ անձս կը փառաւորէ Տէրը եւ հոգիս կը ցնծայ Աստուծով, իմ Փրկիչովս, որովհետեւ մեծամեծ բաներ ըրաւ ինծի Հօրը»:

Այդ մեծամեծ բաներէն մին, իմ պարագայիս, այն ծանրակշիռ պատասխանատուութիւնն է գոր եղբայրակիցներս, Հայ կաթողիկէ Սիւնհոդոսի եպիսկոպոսները ուզեցին ինծի վստահիլ, հակառակ յառաջացած տարիքիս եւ նուազող ֆիզիքական կարողութիւններուս:

Ո՛չ իմ անձնական ձիրքերուս, ո՛չ գիտութեանս, ո՛չ ալ երկարամեայ հովուական փորձառութեանս վստահելով է որ ընդունեցայ այս ծանր բեռը, այլ մտաբերելով այն աւետարանական ճշմարտութիւնը թէ Աստուած յաճախ սկարներն ու տգէտները կ'ընտրէ իր ծրագիրները իրագործելու համար, ինչպէս կը քարոզէ Պօղոս առաքեալը:

Աստուածային նախախնամութիւնը ստէպ անսպասելի անակնկալներ կ'ընէ, շրջանցելով մարդոց իմաստութիւնն ու դատողութիւնը: Մեզի կը մնայ, Աստուածամօր օրինակով, արտաբերել Եղիցիին որ մեզ ալ, իրեն նման, կը դնէ Աստուծոյ ձեռքերուն մէջ, իբր հլու եւ կամաւոր գործիքներ:

Մե՛ծ է, արդարեւ, խորհուրդը այն առաքելութեան գոր, անսալով իր խղճի ձայնին եւ իր լծակիցներուն հրաւերին, եպիսկոպոս մը յանձն կ'առնէ, դառնալով Հովիւ, Ուսուցիչ եւ Սրբագործող Աստուծոյ ժողովուրդին: Ո՞վ կրնայ յաւակնիլ նման պարտականութեան մը գլուխ ելլել, եթէ իր ամբողջ ու բացարձակ վստահութիւնը չդնէ աստուածային ոգորմութեան վրայ, որ կը լրացնէ մեր պակասը, կ'ուղղէ մեր թերիւնները եւ կ'ամբողջացնէ ինչ որ մենք կ'իսատ կը թողումք: Այս համոզումով է որ ես ալ համարձակեցայ արտասանել իմ «Այո» համակերպելով Աստուծոյ կամքին եւ եղբայրակիցներուս ընտրանքին:

Եկեղեցին, սիրելի հաւատացեալ եղբայրներ եւ քոյրեր, անհատներու կոյտ մը, հաւաքածոյ մը չէ, այլ կենդանի մարմին մը, բաղկացած ապրող, շնչող ու գործող էակներէ, որոնց իւրաքանչիւրն ունի իր յատուկ տեղը, առանձին դերը, որոնք, շողկապուելով իրարու, կը կազմեն Եկեղեցւոյ կենդանի ու գործօն կառոյցը: Ինչպէս կ'ըսէ սուրբ Պօղոս, մարմնի անդամները միեւնոյն պաշտօնը չունին, սակայն անոնցմէ ո՛չ մէկը աւելորդ է, որովհետեւ անոնք զիրար կը լրացնեն, տարբեր բայց կենսական ու անփոխարինելի դերերով:

Այս համոզումով սնած, այս տեսլականով ոգեւորուած է որ սրտիս հրաւերը կ'ուղղեմ Հայ կաթողիկէ համայնքիս բոլոր կենսունակ տարրերուն, սկսեալ նուիրապետական դասէն մինչեւ ամենահամեստ դասակարգերը, անցնելով կղերէն եւ հասնելով համայնքիս յանձնառու անդամներուն: Ամենքս, անխտիր, այլազան կերպերով եւ տարբեր մակարդակներով, պա-

տասխանատու ենք Գրիստոսի Եկեղեցւոյն յարատե կառուցման ու անու-
մին:

Մեր կաթողիկոսական առաքելութիւնն ստանձնելու այս նուիրական պա-
հուն, ինծի համար ուրախութիւն եւ պարտականութիւն է ողջունել Հայրապե-
տական զոյգ Աթոռները Սուրբ Էջմիածնի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, յանձինս
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. եւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետներուն, որոնք,
մեր ընտրութեան առաջին իսկ վայրկեանէն, հանեցան իրենց եղբայրական
ողջոյնով եւ աջակցութեան խոստումով սատար հանդիսանալ մեզի: Կ'ուզեմք
հաւաստիացնել զիրենք թէ մեր փոխադարձ բարի կամօով ու շինիշ տրամա-
դրութեամբ, կը փափաքինք սերտացնել ու ամրացնել գոյութիւն ունեցող հա-
մագործակցութեան զօդերը, որ անհրաժեշտ են մեր նուիրապետական
Աթոռներուն հոգեւոր ու ազգային առաքելութիւնը միշտ աւելի արդիւնաբեր
դարձնելու համար:

Նոյն տրամադրութիւնը կը պահենք մեր հայրենի իշխանութիւններուն
հանդէպ, որոնք, գլխաւորութեամբ մեր Հանրապետութեան Վսեմաշուք նա-
խագահին, Տիար Սերժ Սարգսեանին, փութացին իրենց խնդակցութիւնն ու
գորակցութիւնը բացայայտել, զարգացնելու եւ արդիւնաւորելու դիտաւո-
րութեամբ մեր միացեալ ջանքերը ի խնդիր Հայրենիքի բարօրութեան ու բար-
գաւանման: Մեր մաղթանքն է որ, անոր հովանաւորութեամբ, մեր Հայրենի-
քը օր ըստ օրէ աւելի երջանիկ ու բարգազան օրեր մանչնայ:

Վերջապէս, աղօթքս կը բարձրացնեմ առ Ամենակալը, որպէսզի, աստուա-
ծային Գթութեան նուիրուած այս Յորելիական Տարւոյն ընթացքին, իր
գութն ու ողորմութիւնը տարածէ համայն մարդկութեան, յատուկ կերպով
Հայ Ազգի գաւակներուն, եւ ի մասնաւորի այս տառապեալ ֆրիստոնեայ ժո-
ղովուրդին, Միջին Արեւելքի այս ալեկոծ փիերուն վրայ, որպէսզի խաղա-
ղութիւնն ու բարօրութիւնը մուտք գործեն վերջապէս հոն՝ ուր ֆրիստոնէու-
թիւնը իր առաջին արմատները դրաւ եւ անկից տարածուեցաւ համայն աշ-
խարհի վրայ:

**Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր
Գրիգոր Պետրոս Ի.ի
անդրանիկ քարոզը Գահակալութեան առթիւ
(Ֆրանսերէն)**

À l'heure où j'assume la lourde charge de Père & Chef de l'Église arménienne catholique, je ne peux que chanter avec la Sainte Vierge Marie, notre Mère: "Mon âme exalte le Seigneur, exulte mon esprit en Dieu, mon Sauveur; il s'est penché sur son humble serviteur. Le Puissant fit pur moi des merveilles; Saint est son nom (cf. Lc 1, 47-49).

Que puis-je dire, en effet, de plus éloquent que de rendre grâce au Seigneur pour m'avoir appelé, par la voix de mes frères Évêques et malgré mon âge avancé, ma faiblesse et mon indignité, à servir mes frères et sœurs de l'Église arménienne catholique.

Avril 1915: mon grand-père paternel est déporté et martyrisé avec l'archevêque Ignace Maloyan à Mardine, en Turquie; ma grand'mère part avec ses 3 enfants en bas-âge à la recherche de son fils aîné, mon père. Elle est prise en dehors de la ville et jetée dans une citerne vide par ses bourreaux qui, pour l'achever, lui jettent de grosses pierres sur la tête. Elle ne pouvait évidemment pas imaginer que cent ans après, son petit-fils Grégoire, âgé de 81 ans, allait être précipité dans la marmite patriarcale (pardon pour cette expression peu respectueuse à l'égard de mes frères Patriarches) par la volonté bienveillante et insistante de ses frères Évêques manifestement inspirés par l'Esprit Saint.

Pris de peur comme Saint-Pierre qui, marchant sur les eaux et sur le point de sombrer, appela Jésus au secours, j'ai immédiatement demandé à notre Bon Pape François s'il m'encourageait à accepter mon élection et s'il me donnait sa bénédiction; ce qu'il fit presque aussitôt. Une élection inouïe ! Car il n'a jamais été rapporté dans l'histoire de l'Église universelle qu'un évêque à la retraite âgé de 81 ans ait jamais été élu Chef et Père de son Église ! Les voies du Seigneur sont décidément impénétrables !

Il est vrai que le pape François a déclaré lors de sa première

apparition sur le balcon de la place Saint-Pierre à Rome que ses frères cardinaux étaient allés le chercher très loin, dans l'espace, pour l'élire évêque de Rome !

Je peux dire "à mon tour, que mes frères évêques sont remontés bien loin" dans le temps, pour élire à 81 ans, le successeur de notre très regretté Catholicos Patriarche Nersès Bédros XIX qui, d'une certaine manière, m'a renvoyé l'ascenseur ! Il se doit maintenant de m'assister fraternellement et efficacement pour que je poursuive, pour le peu de temps qu'il m'est donné de vivre, la belle œuvre qu'il a réalisée et qui reste comme une symphonie inachevée.

Mais que puis-je faire et comment faire? Ma réponse, je l'ai trouvée chez la petite Thérèse de Lisieux que j'ai connue ici, au petit séminaire de Bzommar il y a 68 ans, une sainte que j'ai aimée et adoptée comme ma petite sœur spirituelle. Elle m'apprend elle le plus jeune docteur de l'Église, qu'à mon "quatrième" âge, je dois dire comme elle, à son premier âge, "dans l'Église ma Mère, je serai l'Amour..." et "aimer, c'est donner et se donner soi-même" !

Voilà tout tracé mon programme de Catholicos Patriarche ! Aimer, à la manière d'un grand-père, voire d'arrière-grand-père.

Car, je dis comme le psalmiste (Ps 130): "Seigneur, je n'ai pas le cœur fier ni le regard ambitieux; je ne poursuis ni grands desseins, ni merveilles qui me dépassent. Non, mais je tiens mon âme égale et silencieuse; mon âme est en moi comme un enfant, comme un petit enfant contre sa mère".

J'ajoute que, comme vous pouvez vous en douter, mon ministère patriarcal ne durera pas longtemps, je vous promets, encore une fois à l'exemple de notre petite Thérèse et avec elle, que je passerai mon ciel à faire du bien sur la terre, notamment là où les Arméniens, rescapés miraculeusement du génocide de 1915, ont été recueillis et accueillis comme des êtres humains, sinon comme des frères et des citoyens à part entière dans les pays où ils ont pu retrouver peu à peu leur dignité, leur liberté et leur fierté d'hommes, d'arméniens et de chrétiens, qui se sont reconstruits et ont contribué un tant soit peu à la prospérité de leur patrie d'adoption.

Il m'est un devoir de citer ici tout particulièrement deux pays: le Liban, sous mandat français en 1919, et la France. Les Arméniens n'oublieront jamais qu'en 1919, ce fut Sa Béatitude le Patriarche maronite, Elias Howayek, qui a largement ouvert son cœur et ses bras d'homme de Dieu et fit accueillir au Liban, sous mandat français les Arméniens en déshérence sur les mers, dont personne n'en voulait, et qu'il appelait affectueusement et magnaniment "ses enfants".

Aujourd'hui "c'est tout le Liban" le petit Liban, notre cher Liban qui, fidèle à son hospitalité légendaire, accueille, à la face des pays occidentaux frileux et calculateurs, des centaines de milliers de ses frères et sœurs en humanité qui fuient la guerre, la violence, les massacres et la mort, en quête de paix et de liberté.

À partir des années 1920-1922, les Arméniens immigrèrent en grand nombre en France par vagues successives où ils forment aujourd'hui une communauté française d'origine arménienne bien intégrée, forte d'un demi-million de personnes. Et nous devons rappeler avec gratitude que la France a été la toute première nation au monde à reconnaître le génocide arménien de 1915 qui a coûté la vie à près d'un million et demi de nos compatriotes.

Je tiens aussi à rendre un hommage vibrant et fraternellement reconnaissant à l'Église de France qui a pris sans tarder en charge spirituelle et pastorale nos fidèles arméniens catholiques dès leur installation dans ses différents diocèses, et ce, jusqu'à la création de notre structure ecclésiale propre d'Exarchat apostolique et d'Éparchie dans lesquelles j'ai servi pendant 36 ans en tant que membre à part entière de la conférence des Évêques de France.

Me voilà donc aujourd'hui de retour au Liban, pays de mon enfance, de ma jeunesse, de mes premières années de ministère de prêtre. Je viens partager vos peines, vos angoisses, vos peurs du lendemain, en un mot, porter avec vous votre croix qui n'est autre que la croix du Christ dont l'agonie durera, comme l'a dit un grand penseur, jusqu'à la fin des temps. Je viens vous rappeler, nous rappeler, s'il en est besoin, que le même Jésus, Fils de Dieu fait homme, a cloué sur sa croix la haine et le péché, que par sa mort il a vaincu la mort, et qu'il nous dit, comme jadis à ses disciples, que

lui, la Résurrection et la Vie, est avec nous jusqu'à la fin du monde.

Dès lors, si le Christ est avec nous, qui peut être contre nous. Avec Saint Paul osons proclamer tout haut: "Qui pourra nous séparer de l'amour du Christ? La détresse? l'angoisse? la persécution? la faim? le dénuement? les dangers? le supplice? En tout cela nous sommes les grands vainqueurs grâce à celui qui nous a aimés" (Rm 8, 35.37).

C'est donc en pleine connaissance des difficultés qui m'attendent, mais avec une confiance infinie dans la Providence divine, ainsi que dans la collaboration fraternelle de mes frères Évêques, que j'assume ma mission de Père et Chef des l'Église arménienne catholique. Je compte aussi sur la solidarité sincère de mes frères, les Patriarches, les Archevêques et Évêques de Églises-Sœurs, étant pleinement convaincu que c'est main dans la main que nous pourrions affronter et surmonter les multiples défis qui se posent à nous en ces temps tumultueux qui agitent le Moyen-Orient. Je pense surtout à nos frères chrétiens de ces régions qui vivent les premiers temps du Christianisme, à travers les exactions, les déportations et les massacres inhumains dont on ne voit toujours pas la fin. Que Dieu, notre Père, dans son infinie bonté, les assiste, les protège, les bénisse et les garde dans son amour ! Amen.

المُبَارَك، باسم كنيسةنا الأرمنية الكاثوليكية أرفع صلاتي كي يحمي الربُّ الإله وطننا لبنان منارةً حضاريةً، ورمزَ تعايشٍ مسيحيٍّ- إسلاميٍّ سائلاً المولى أن يُنيرَ ضمائرَ رؤوسائنا الروحانيين والمدنيين لتتوقف الحروبُ ويعودَ إنساننا المشرقي إلى صفاء وجوده وكيونته تحت راية المواطنة الصادقة لنسمع من جديدِ صدَى أصوات الملائكة تصدح في سماء لبنان وفي سماءات شرقنا العزيز.

«المجد لله في الأعالي وعلى الأرض السلام».

هذا، وبشكرٍ وامتنانٍ عميقين نُثْنُ ما قامت به الدولة اللبنانية حكومةً وشعباً، من فعل تضامنٍ سياسيٍّ وثقافيٍّ وحضاريٍّ مع شعبنا الأرمني في لبنان، وبلاد الإنتشار دفاعاً عن القضية الأرمنية في ذكرى المئوية للإبادة وذلك لتترسخ قِيمُ العدالةِ والحقِّ في ضمائر الشعوب ولتتألق الحقيقة، رايةً عدلٍ وسلامٍ وحُرِّيَّةٍ وتحُرُّرٍ من ظُلماتٍ وجرائمٍ الماضي الأليم.

هذا، وبعد تقديم شُكري العميق لِدَاسَةِ البابا فرنسيس الذي شَجَّعَنِي وباركَ إنتخابي، ولإخوتي أصحاب الغبطة البطاركة والسادة الأساقفة من الكنائس الشقيقة، الذين عَضُدُونِي ومنحوني القُوَّة بادعيتهم وصلواتهم. كما أنني أقدمُ شُكري الجزيل لكنيسة فرنسا وأساقفتها الأجلاء الذين عملتُمعهم طيلة ٦ عاماً في حقل الربِّ مُدافعين سوياً عن القِيم الإنجيلية في عالمٍ يتخبَّطُ في المادِّية والأنايَّة ناسياً ومُتناسياً جُذوزه المسيحية ومعموديته، كما نُوه إليها البابا القديس يوحنا بولس الثاني.

ها إنِّي عائذُ اليوم إلى لبنان، على أرض طفولتي وتحت سماءِ أريزهِ الخالد حيث بدأتُ أولى خطوات رسالتي الكهنوتية لأتقاسم اليومَ وإياكم هُمومكم وأفراحكم وأتراحكم ورجاءكم في سبيلِ غيرِ مُشرقٍ مُدركين جميعاً بأن طريقَ القيامة يُمرُّ حتماً من الصليب، فمهما عصفت العواصفُ الهوجاء، ومهما جيكت المؤامرات لإقتلاعنا من هذا الشرق، مهدي ورمز وجودنا سنبقى نُردد مع بولس الرسول:

«فمن يفصلنا عن محبة المسيح؟ أشدَّة أم ضيقٌ أم اضطهادٌ أم جوعٌ أم عُريٌّ أم حَطَرٌ أم سيفٌ؟»

ولكننا في ذلك كله فُزنا فوزاً مبيئاً، بالذي أحنأنا، (روما ٨، ٣٥-٣٧)

بزمارة، في ٩ آب ٢٠١٥

ՍՐԲԱԶԱՆ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌՆԵՐՈՒՆ ՈՒՂԵՐՁՆԵՐԸ

Յաւարտ սուրբ Պատարագին, որուն երգեցողութիւնը կատարեց «Կռունկ» պատրիարքական երգչախումբը խմբավարութեամբ զոկտ. Եդուարդ Թորիկեանի, Լիբանանի մօտ պապական նուիրակ Կապրիէլ Քաչիա եպիսկոպոսը կարգաց Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին օրհնութեան գիրը՝ Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին գահակալութեան առիթով:

A Sa Béatitude Grégoire Pierre XX Gabroyan,

Patriarche de Cilicie des Arméniens Catholiques,

Votre éléction au siège de Cilicie des Arméniens est pour moi un motif de profonde joie, et je vous remercie pour la lettre par la quelle votre Béatitude m'en-faisait part, demandant la communion ecclésiastique. Je m'unis à tous les fidèles du patriarcat pour vous exprimer mes fraternelles et cordiales félicitations, et j'implore pour vous l'abandonce du don Divin, afin que votre nouveau ministère porte de nombreux fruits. Que le Seigneur accorde ses bienfaits pour que notre terre donne ses fruits. L'élection de votre Béatitude arrive à un moment où votre Eglise est confrontée à certaines difficultés et à de nouveaux défis, comme en particulier la situation d'une partie des fidèles arméniens catholiques, qui traversent de grandes épreuves au Moyen-Orient. Cependant, illuminé par la lumière de la foi au Christ ressuscité, notre

regard sur le monde est plein d'espérance et de miséricorde, car nous sommes certains que la croix de Jésus est l'arbre qui donne la vie. Je suis convaincu que votre Béatitude, en communion avec les vénérables Pères du Synode, par l'aide de l'Esprit Saint, saura avec une sagesse toute évangélique, être le Pater et Caput, le bon pasteur de la portion du peuple de Dieu qui lui a été confié. Les nombreux martyrs arméniens, et saint Grégoire de Nareg, docteur de l'Eglise, ne manqueront pas d'intercéder pour vous. Bien volontier, je vous accorde, Béatitude, la communion ecclésiastique sollicitée conformément à la tradition de l'Eglise et au norme en vigueur. Nous confions, ainsi que votre ministère, au Christ Jésus et à la protection de la très sainte Mère de Dieu, nous vous envoyons de grand coeur la Bénédiction Apostolique que j'étends à tout le patriarcat.

Du Vatican, le 25 juillet 2015
François

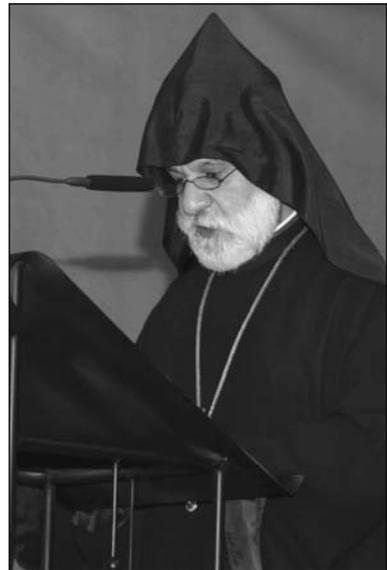
Ապա, Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին ողջոյնի եւ շնորհաւորութեան գիրը կարդաց Նաթան եպիսկոպոս Յովհաննիսեան որ ըսաւ.-

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Պատրիարք Հայր,

Այս պահուս ուրախութիւնն ու պատիւը ունեմ փոխանցելու ձեզ Ազգիս Վեհափառ Հայրապետին Նորին Սուրբ Օծուքին Տէր Տէր Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ողջոյնը եւ շնորհաւորական ուղերձը:

«Միրեցեալ եղբայր ի Քրիստոս,

Առ Աստուած աղօթքով եւ գոհունակութեամբ համայն հայութեան սրբազնասուրբ կեդրոն Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնից, մեր ուրախութիւնն ու գօրակցութիւնն ենք յայտնում Ձեզ, Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Պատրիարք ընտրուելու առիթով: Ձեր բարի ու նուիրական ծառայութեամբ, դուք մշտապէս եղել էք Տիրոջ Խօսքի սպասաւորն ու անխոնջ հովիւր, թէ իբրեւ ուսուցիչ, թէ իբրեւ հովիւ եւ թէ իբրեւ բարեխնամ առաջնորդ Ֆրանսայի

Կաթողիկէ Հայոց համայնքին: Միաձնաէջ սուրբ Խորանի առաջ, մեր մաղթանքն է որ Տէրը պահի ու պահպանի Ձեզ եւ ձեր հաւատացելոց հօտը: Մեր օրհնութիւնն ու շնորհաւորանքներն ենք բերում նաեւ Հայ Կաթողիկէ Համայնքի ողջ հոգեւորականաց դասին ու հաւատացելոց, ովքեր Սուրբ Հոգու շնորհով, ձեզ վստահեցին Կաթողիկէ Հայոց առաջնորդութիւնը: Մեր աղօթքն է առ ամենաբարձրեալն Աստուած, որ զօրացնի Ձեզ նուիրական ձեր առաքելութեան մէջ, շնորհելով բարեբեր ու արդիւնաւէտ տարիների գահակալում: Պատմական այս պահին, աղօթում ենք նաեւ որ Տէրն անասան ու անվրդով պահի Ազգս Հայոց, Եկեղեցիս Հայաստանեաց եւ Հայրենի Երկիրը մեր իր ամենագօր Ձեռքերի մէջ հասցնելով խաղաղ ու ապահով նաւահանգիստ:

Եղբայրական սիրով ի Քրիստոս
Գարեգին Բ. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց»

Յեա Ամենայն Հայոց Հայրապետի շնորհաւորագիրի ընթերցման, Սրբազան Հայրը Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին յանձնեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ նուիրուած սկիհ մը:

Հոսակ խօսք առաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը որ ըսաւ:-:

Béatitude,

Je salue chaleureusement et avec l'esprit de fraternité et l'amour chrétien votre éléction et intronisation. Vraiment votre éléction, Béatitude, est une grande joie spirituelle, je crois, pour toutes les Eglises du Moyen Orient, et particulièrement les Eglises arméniennes, orthodoxe, catholique et évangélique. Malgré les différences dogmatiques, dues à des circonstances historiques, nous, les arméniens, nous avons les mêmes racines, la même foi, les mêmes traditions et la même cause, la cause des martyrs du Génocide arménien. Nous vivons, comme vous savez très bien, dans une étape cruciale de l'histoire de la présence chrétienne au Moyen-

Orient. Nous sommes confrontés existentiellement à des difficultés et dangers et des défis. Donc, il faut donner une manifestation plus concrète, visible et efficace, à l'unité chrétienne, dans les domaines spirituels, sociaux, pastoraux, oecuméniques, et aussi politiques, particulièrement ici au Liban. Je suis sûr, Béatitude, que votre éminence, votre personnalité ecclésiastique avec son expérience si riche, patorale, et avec votre sagesse spirituelle, vous allez apporter, comme vous avez justement promis, une contribution importante à nos efforts collectifs, pour donner une efficacité et réactiver et réorganiser notre témoignage chrétien dans cette région. Donc, Béatitude, je vous souhaite plein succès dans votre mission au service de Dieu.

ԱԳԱՊ Ի ՊԱՍԻԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ՏԵՐՈՋ

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, ի պատիւ նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին շքեղ ագապ մը տեղի ունեցաւ «Օթել Պզումմար»ի մէջ, մասնակցութեամբ դահակալութեան մասնակից պաշտօնական հայ եւ օտար անձնաւորութիւններուն, հոգեւորականներուն, Հայ կաթողիկէ Եկեղեցոյ սիւնհոգոսական հայրերուն, հոգեւորական դասին, հայ եւ օտար կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն:

Սիրոյ սեղանին բացումը կատարեց Միհրան Նաճարեան: «Այս պատկառելի մասնակցութիւնը այս ազգային, գայն կը դարձնէ պատմականօրէն նշանակալից հաւաք մը» ըսաւ ան եւ շարունակեց.- «Արդարեւ, անոր մէջ մենք կը տեսնենք Ձեր անձին ընդմէջէն, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէր, Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ Հայ Կաթողիկէ համայնքին հանդէպ սիրոյ, յարգանքի եւ մեծ համարումի վկայութիւնը: Միաժամանակ, անոր մէջ կը տեսնենք ազգային, եկեղեցական եւ լիբանանեան բոլոր մակարդակներու վրայ համագործակցութեան եւ միասնական աշխատանքի յանձնառութեան մէկ արտայայտութիւնը՝ դիմագրաւելու համար այն բոլոր դժուարութիւնները որոնց դէմ յանդիման կը գտնուին այսօր Միջին Արեւելքի ոչ միայն եկեղեցիները եւ հայկական գաղութները, այլ համայն քրիստոնէութիւնը:

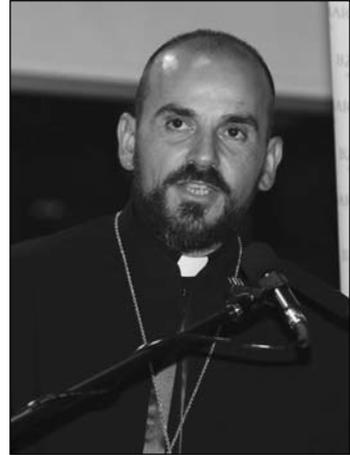
«Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէր, ինչպէս ըսիք՝ այդ դժուարութիւններուն բեռը շատ ծանր է: Դուք ընդառաջեցիք այդ բեռը կրողներու առաջին շարքին վրայ գտնուելու Նախաինամութեան կոչին՝ իբրեւ Եկեղեցւոյ առաջին ծառան, ապաւինելով Սուրբ Սիմէոնի օգնութեան: Կրնաք վստահ ըլլալ որ Սուրբ Սիմէոնին հետ, Դուք ձեր կողքին պիտի գտնէք մեզ՝ բոլորս, Հայ Կաթողիկէ համայնքին անխտիր բոլոր զաւակները՝ որոնց համար Ձեզի եւ Ձեզի հետ՝ Եկեղեցւոյ եւ Ազգին անսակարկ ծառայութեան կոչ մըն է այս պատմական օրը»: Իր խօսքի աւարտին, հանդիսավարը հրաւիրեց Հոգեւոր Տէրը օրհնելու սիրոյ սեղանը:

Յընթացս ազգային կարգացուեցան մասնաւորաբար կարգինալներ Լէոնարտօ Սանտրիի, Տոմինիք Մամպերթիի, Անտրէ Վէն-Թրուալի, Մոսկոուալի եւ համայն Ռուսիոյ Պատրիարք Քիրիլի, Տրանսայի եպիսկոպոսներու ժողովի նախագահ եւ Մարսէյի Արքեպիսկոպոս Ժորժ Փոնթիէի ուղերձ-շնորհաւորագիրները: Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանի շնորհաւորագիրը կարգաց Լիբանանի

մօտ Հայաստանի դեսպան Աշոտ Քոչարեան: Ան նշեց որ շնորհալորագրեր յղած են նաև Հայաստանի վարչապետ Յովիկ Աբրահամեան, արտաքին գործոց նախարար Եղուարդ Նալպանտեան եւ Սփիւռքի նախարար Հրանուշ Յակոբեան:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Զմմառու Միաբանութեան եւ վանքի մեծաւոր եւ պատրիարքական փոխանորդ գերապայծառ Գաբրիէլ Թ.Ծ.Վ. Մուրատեան, որ ըսաւ յատկապէս.- «Աւելի քան 40 տարիներ ետք, դարձեալ կը վերադառնաք Զմմառու վանք, որ Զեր պատրիարքական պատմական Աթոռին ու Միաբանութեան կեդրոնն է եւ ուր սկիզբ տուիք Զեր քահանայական առաքելութեան, որպէսզի այս օրհնաբեր հողին վրայ, Զեր հոգեւոր առաքելութիւնը շարունակէք Քրիստոսի ծառայութեամբ: Առաքելութիւն մը որ այսօր կը պսակուի Կաթողիկոս Պատրիարքի գահակալութեան օրհնութեամբ»:

Ազապը իր աւարտին հասաւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ շնորհակալութեան խօսքով եւ գոհաբանական աղօթքով:

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱԿԱՆ

Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին նամակը Յոբելյանական Ներողութեան մասին

Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը՝ 2015-ի սեպտեմբերի մէկին, Նոր Աւետարանումի Խթանման Քահանայապետական Խորհուրդի նախագահ՝ Կարդինալ Տիգրէլլայի ուղարկած է նամակ մը, որուն մէջ կը բացայայտէ «Ողորմութեան Արտակարգ Յոբելյանական Տարւոյն» առիթով շնորհուրեք Ներողութիւնները:

«Նկատի առնելով որ Ողորմութեան Արտակարգ Յոբելյանը արդէն մօտեցած է, թոյլ տուէք նկատել տալ քանի մը կէտեր, որոնց քննարկումը ինծի կարելոր կը թուի, որպէսզի Սուրբ Տարւոյն տօնախմբութիւնը հաւատացեալներուն համար Աստուծոյ Ողորմութեան հետ իսկական հանդիպման պահ մը ըլլայ: Իմ փափաքս է, որ Յոբելյանը՝ Հօր մօտիկութեան կենդանի փորձառութիւն մը ըլլայ, Անոր քնքշութիւնը ձեռքերով շօշափելով, որպէսզի բոլոր հաւատացեալներուն հաւատքը զօրանայ եւ վկայութիւնը դառնայ ազդու:

Իմ մտածումներս նախ կ'երթան բոլոր այն հաւատացեալներուն, որոնք առանձին թեմերու մէջ եւ կամ իբր ուխտաւորներ Հռոմի մէջ՝ Յոբելյանի շնորհքը պիտի ապրին: Կը փափաքիմ, որ Յոբելյանական Ներողութեան շնորհումը հասնի բոլորին՝ իբր իրական փորձառութիւն Աստուծոյ ողորմութեան, զոր Ան բոլորիս կը շնորհէ հօր մը կերպարով, որ կ'ընդունի եւ կը ներէ, կատարելապէս մոռացութեան տալով մեղքերը: Ներողութիւնը ապրելու եւ ստանալու համար, հաւատացեալները կոչուած են, ապաշխարելու խոր ցանկութեան իբր նշան, կարճ ուխտադնացութիւն մը կատարելու Սուրբ Դուան, որ իւրաքանչիւր մայր տաճարի մէջ, կամ թեմի եպիսկոպոսին կողմէ որոշուած եկեղեցոյ մը մէջ, ինչպէս նաեւ Հռոմի Քահանայապետական չորս Տաճարներուն մէջ պիտի բացուի: Նոյնպէս կը հաստատեմ, թէ Ներողութիւնը կարելի է ստանալ այն ուխտավայրերուն մէջ, ուր Ողորմութեան Դուռը բացուած է, ինչպէս նաեւ այն բոլոր Եկեղեցիներուն մէջ, որոնք աւանդութեամբ ճանչցուած են իբր Յոբելյանական եկեղեցիներ: Կարելոր է, որ այս պահը յատկապէս Հաշտութեան Խորհուրդով (խոստովանանքով) եւ սուրբ Պատարագի մատուցմամբ եւ ապա ողորմութեան մասին խորհրդածութեամբ մը կատարուի: Հարկաւոր է որ այս արարողութիւնները ներգրաւեն նաեւ Հաւատամքը, ինչպէս նաեւ աղօթքը իմ անձիս համար եւ այն դիտաւորութիւններուն համար, որոնք մօտ են իմ սրտիս՝ Եկեղեցոյ եւ ամբողջ աշխարհի բարիքին համար:

Բացի ասկէ, կը մտածեմ անոնց մասին, որոնք զանազան պատճառներու բերումով կարելիութիւնը պիտի չունենան Սուրբ Դուան երթալ. մասնաւորապէս հիւանդները, ծերերը, միայնակ մարդիկ, որոնք ստէպ անկարող են հեռանալու բնակարանէն: Անոնց համար մեծ օգնութիւն պիտի ըլլայ՝ հիւանդութիւնն ու ցաւը ապրիլ իբր փորձառութիւն Աստուծոյ մօտիկութեան, որ իր չարչարանքի, մահուան եւ յարուստեան խորհուրդին մէջ արքայական ճանապարհը ցոյց կու տայ՝ ցաւին եւ միայնութեան իմաստ շնորհելու նպատակով: Ասոնց համար Յոբելենական Ներողութիւն ստանալու միջոցը պիտի ըլլայ հաւատքով եւ ուրախ յոյսով ապրիլ այս պահը, Սուրբ Հաղորդութիւն ընդունելով եւ կամ սուրբ Պատարագի եւ հասարակաց աղօթքի մասնակցելով՝ թէկուզ հաղորդակցութեան զանազան միջոցներով:

Իմ մտածումներս կ'երթան նաեւ բանտարկեալներուն, որոնք իրենց ազատութեան սահմանափակումը կ'ապրին: Յոբելենանը միշտ պատիժի արձակման առիթ եղած է անոնց համար, որոնք պատիժի մը արժանացած էին, սակայն իրենց պատճառած անիրաւութեան զիտակից՝ անկեղծ փափաքն ունին կրկին ընկերութեան մէջ ներգրաւուելու եւ իրենց ազնիւ նպաստը բերելու: Թող անոնք՝ բոլորը հասնին Հօր ողորմութեան, որ մօտ է անոնց, որոնք իր ներողամտութեան ամէնէն աւելի պէտք ունին: Անոնք ներողութիւնը պիտի ստանան բանտերու մատուռներուն մէջ, եւ ամէն անգամ, որ իրենց խցիկի դռնէն կ'անցնին՝ իրենց մտածումներն ու աղօթքը Հօր Աստուծոյ ուղղելով: Թող այս արարքը անոնց խորհրդանշէ Սուրբ Դուան անցքը, որովհետեւ Աստուծոյ Ողորմութիւնը, որ կարողութիւնն ունի սրտերը փոխակերպելու, կրնայ նաեւ վանդակը վերածել ազատութեան փորձառութեան:

Իմ փափաքս է, որ Եկեղեցին Յոբելենական այս շրջանին վերագտնէ Ողորմութեան մարմնաւոր եւ հոգեւոր գործերուն մէջ գետեղուած հարուստութիւնը: Որովհետեւ, Ողորմութեան փորձառութիւնը տեսանելի կ'ըլլայ շօշափելի նշաններու մէջ, ինչպէս Յիսուս Ի'նք մեզի սորվեցուց: Ամէն անգամ, որ հաւատացեալները այս գործերէն մէկը կամ մէկէն աւելին կատարեն, ապահովաբար պիտի ընդունին Յոբելենական Ներողութիւնը: Ասկէ կը հետեւի ողորմութեան հոգիով ապրելու պարտականութիւնը, ստանալու համար կատարեալ եւ համապարփակ ներողութեան շնորհքը՝ Հօր սիրոյ զօրութեամբ, որ ոչ ոք կը բացառէ: Արդ, Յոբելենական Կատարեալ Ներողութիւնը ինքնին տօնախմբութեան պտուղն է, որ կը կատարուի եւ կ'ապրուի հաւատքով, յոյսով եւ սիրով:

Յոբելենական Ներողութիւնը կարելի է նաեւ հանգուցեալներու հա-

մար ընդունիլ: Մենք կապուած ենք անոնց՝ հաւատքի եւ սիրոյ վկայութեամբ, որ անոնք մեզի թողած են: Այնպէս, ինչպէս զանոնք կը յիշենք Սուրբ Պատարագին մէջ, կրնանք նոյնպէս Սուրբերու Հաղորդութեան մեծ խորհուրդին մէջ անոնց համար աղօթել, որպէսզի Հօր ողորմած դէմքը զանոնք ամէն յանցանքէ ազատէ եւ յաւիտենական երանութեան մէջ իր մօտ ընդունի:

Մեր ժամանակներուն ծանր խնդիր մըն է կեանքի հանդէպ այլասերած յարաբերութիւնը: Մեծապէս տարածուած մտայնութիւն մըն է սա, որուն արդիւնքն է նոր կեանքի ընկալման հանդէպ անհատական եւ ընկերային պատասխանատու գգայնութեան կորուստը: Վիժումի ողբերգութիւնը ոմանց կողմէ միայն մակերեսային գիտակցութեամբ կ'ապրուի, այնպէս որ անոնք գրեթէ գիտակից չեն ծանր չարիքին, որ այսպիսի արարք մը կը պատճառէ: Ուրիշ շատեր սակայն, որոնք այս պահը իբր պարտութիւն կ'ապրին, կը կարծեն թէ այլ ելք չկայ: Կը մտածեմ յատկապէս կիներու մասին, որոնք վիժում կատարած են: Ծանօթ եմ այն ճնշումին, որ զիրենք այդ որոշումին կ'առաջնորդէ: Գիտեմ, թէ ասիկա գոյութենական եւ բարոյական ողբերգութիւն մըն է: Շատ մը կիներու հանդիպած եմ, որոնք իրենց սրտերուն մէջ այս տառապալից եւ ցաւալի որոշումին սպիները կը կրեն: Ինչ որ պատահած է՝ անարդար է. եւ սակայն, միայն այն ժամանակ երբ անհատ մը կատարուածը իր ճշմարտութեամբ կը հասկնայ, կարելի կը դառնայ յոյսը չկորսնցնել: Աստուծոյ ներումը ոչ մէկ մարդու կարելի է զլանալ, եթէ ան կը զղջայ, եւ յատկապէս եթէ ան անկեղծ եւ սրտանց Ներումի Խորհուրդը կ'ոգէ ընդունիլ, Հօր հետ հաշտուելու համար:

Նաեւ այս պատճառով, առանց նկատի առնելու հակառակ որոշումներ, որոշեցի, Յոբելինական Տարւոյն մէջ բոլոր քահանաներուն լիազօրութիւն շնորհել, վիժումի մեղքէն արձակելու անոնք, որոնք վիժում կատարած են եւ զղջացեալ սրտով ներում կը խնդրեն: Քահանաները թող պատրաստուին այս մեծ պարտականութեան եւ իսկական ընկալման խօսքերը գիտնան կապել այնպիսի խորհրդածութեան հետ, որ կ'օգնէ կատարուած մեղքերը հասկնալու: Նոյնպէս, անոնք թող նշեն իսկական ապաշխարութեան ճանապարհը, կարենալ հասկնալու համար Հօր մեծասիրտ ներումը, որ իր ներկայութեամբ ամէն ինչ կը նորոգէ:

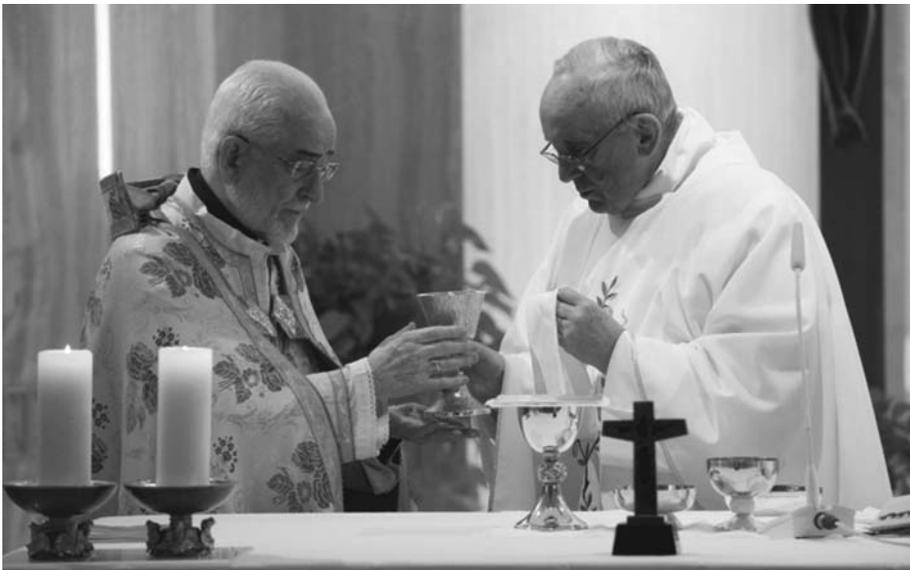
Եզրափակիչ խորհրդածութիւն մը կ'երթայ հաւատացեալներուն, որոնք զանազան պատճառներով Պիոս Ժ-ի Եղբայրութեան հոգատարութեան տակ գտնուող եկեղեցիներ կը յաճախեն: Ողորմութեան Յոբելինական այս տարին ոչ ոք կը բացառէ: Եպիսկոպոս եղբայրակիցներս, զանազան կողմերէ զիս տեղեակ պահած են այս հաւատացեալներու հաւատքի

եւ խորհուրդներու կանոնաւոր մասնակցութեան մասին, միաժամանակ նշելով սակայն հովուական դժուարին պարագայի մը դիմաց գտնուելու անհաճոյ վիճակը: Կը վստահիմ, որ մօտիկ ապագային կարելի ըլլայ լուծում մը գտնել, որպէսզի վերաշահինք յիշեալ Եղբայրութեան քահանաներու ամբողջական միութիւնը: Այս հաւատացեալներու բարիքին համապատասխանելու անհրաժեշտութենէն մղուած, կ'որոշեմ, ինքնաբոլիս տնօրինմամբ, որ անոնք որոնք Ողորմութեան Սուրբ Տարւոյն ընթացքին Հաշտութեան Խորհուրդը կ'ընդունին Պիոս Ժ-ի Եղբայրութեան քահանաներուն մօտ, վաւեր եւ թոյլատրուած կերպով կ'ընդունին իրենց մեղքերու արձակումը:

Վստահելով Ողորմութեան Մօր բարեխօսութեան, Անոր պաշտպանութեան կը վստահիմ Բացառիկ Յոբելեանի պատրաստութիւնը»:

Եկեղեցական հաղորդութիւն Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին եւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին միջեւ

Երկուշաբթի, 7 սեպտեմբեր 2015-ին, Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը, Սանդա Մարթա հիւրանոցի մատրան մէջ իր առաւօտեան սուրբ

Պատարագին մասնակից դարձուց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը, եկեղեցական հաղորդութիւն շնորհելով անոր:

Ինչպէս ծանօթ է, Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէրը, իր ընտրութենէն անմիջապէս ետք, եւ ինչպէս 1742 թուականէն ի վեր սովորութիւն է Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Կաթողիկոս Պատրիարքներուն, յատուկ նամակով մը եկեղեցական հաղորդութիւն խնդրած էր Սրբազան Քահանայապետէն, եւ Քահանայապետը արդէն 25 յուլիս 2015 թուակիր գրաւոր նամակով մը շնորհած էր զայն: Այս սուրբ Պատարագը եկաւ աւելի հաստատելու, ի տես Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ ամբողջ աշխարհին, միութեան կապը, որ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցին՝ յանձին իր գլխուն եւ պետին, ունի Պետրոս առաքեալի յաջորդին հետ:

Այս սուրբ Պատարագին մասնակցեցան նաեւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց Սիւնհոդոսի անդամները, ինչպէս նաեւ այլ հոգեւորականներ:

Սուրբ Պատարագի աւարտին, Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէրը յատուկ ունկնդրութեան մը ընթացքին Սրբազան Քահանայապետին նուիրեց տախտակի վրայ գետեղուած ոսկիէ խաչքար մը, որ զարդարուած էր փայլուն քարերով: Այնուհետեւ, բոլոր մասնակիցներուն առիթ տրուեցաւ ողջունելու եւ ստանալու Սրբազան Քահանայապետին օրհնութիւնը:

Նշենք որ Սրբազան Քահանայապետին այս սուրբ Պատարագին մասնակցեցան նաեւ Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի նախագահ կարգինալ Լէոնարտօ Սանտրի, եւ նոյն ժողովին քարտուղարն ու ենթաքարտուղարը:

Վատիկանի Լուսարձակները՝ Ընտանիքի Կոչումին եւ Առաքելութեան վրայ

Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը՝ 4 հոկտեմբեր 2015, Կիրակի առաւօտեան ժամը 10-ին, Սուրբ Պետրոսի տաճարին մէջ բացումը կատարեց եպիսկոպոսական հերթական 14-րդ Սիւնհոդոսին, մասնակցութեամբ աշխարհի հինգ ցամաքամասերէն եկած 270 սիւնհոդոսական հայրերու, որոնց շարքին կը գտնուին 74 կարգինալներ, 6 պատրիարքներ, 174 եպիս-

կոպոսներ, 15 վանականներ, քոյր Եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ՝ Ափրիկէէն, Միացեալ Նահանգներէն, Եւրոպայէն, Ասիայէն եւ Ովկիանիայէն, ինչպէս նաեւ Սիւնհոդոսի բնաբանին մասնագէտ աշխարհականներ: Սիւնհոդոսը մինչեւ հոկտեմբերի 25 երկարող իր յաջորդական նիստերու ընթացքին հրաւիրուած է քննարկելու «Ընտանիքին կոչումն ու առաքելութիւնը Եկեղեցւոյ եւ ժամանակակից աշխարհին մէջ»: Յայտնենք թէ այս Սիւնհոդոսին կը մասնակցին նաեւ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը ուղեկցութեամբ Պոստոյ կաթողիկէ Հայոց առաջնորդ՝ Արհիպապատիւ Լեւոն Արք. Զէքիեանի:

Բացման հանդիսաւոր արարողութեան ընթացքին արտասանած քարոզին մէջ Սրբազան Քահանայապետը մէջբերելով Յովհաննէս առաքեալին Առաջին Թուղթէն քաղուած «Եթէ մենք զիրար սիրենք Աստուած կը բնակի մեր մէջ եւ Անոր սէրը կատարեալ է մեր մէջ» վկայութիւնը, հաստատեց թէ ասիկա նախախնամական կերպով զօդուած է եպիսկոպոսական սիւնհոդոսին, որուն գլխաւոր նիւթերն են «առանձնութեան ողբերգութիւնը, այր մարդու ու կնոջ միջեւ սէրը եւ Ընտանիքը»:

Անդրադառնալով առանձնութեան հարցին, Քահանայապետը խօսեցաւ Ադամին՝ դրախտին մէջ ապրած առանձնութեան փորձառութեան մասին, ինք որ գերազանց էակ մըն էր, առանձին կը զգար ինքզինք, որովհետեւ իրեն համապատասխանող էակ մը չունէր իր մօտ:

«Այսօր եւս - ըսաւ Սրբազան Քահանայապետը - չատ մը մարդիկ կը տանջուին առանձնութենէն: Կը մտաբերեմ տարեցները, այրիները, անոնք որոնք լքուած են իրենց ամուսիններէն կամ իրենց կիներէն, ու բազմաթիւ մարդիկ որոնք չեն հասկցուած ու չեն ունկնդրուած ու միայնակ են. գաղթականները, ապաստանեալները որոնք կը փախչին պատերազմներէն ու հալածանքներէն, ու բոլոր երիտասարդները որոնք գոհ են մսխումի մշակոյթին...: Այսօր՝ կ'ապրինք համաշխարհայնացած աշխարհի մը տարրմբռնումը, ուր յաճախ ականատես ենք շքեղ, հարուստ ու բարձրաշարժանի շէնքերու, սակայն միշտ աւելիով նուազ՝ տնային ու ընտանիքի ջերմութեան, բազմաթիւ պատուախնդիր ծրագիրներու՝ սակայն քիչ ժամանակ, ապրելու այդ իրականացումները, բազմաթիւ հաճոյքներ, սակայն քիչ սէր, բազմաթիւ ազատութիւն, սակայն սակաւ ինքնավարութիւն...: որուն հետեւանքով միայնակ ու առանձին ապրող անձերու թիւը աճում կ'արձանագրէ»:

Այսօր կ'ապրինք Ադամի փորձառութիւնը, յարեց Սրբազան Քահանա-

յապետը ակնարկելով ընտանիքին, ուր միշտ աւելիով նուազ է լրջութիւնը յառաջ տանելու սիրոյ ամրապնդուած կապ մը, ու դիտել տալով թէ յառաջացած ու զարգացած ընկերութիւններու մէջ է որ կ'արձանագրուին ծնելիութեան ամենացած տոկոսը, ու վիժումի, ամուսնալուծումի, անձնասպանութեան եւ միջավայրի եւ ընկերութեան ապականումի ամենաբարձր տոկոսը: Սրբազան Հայրը հոսկ ակնարկեց այր ու կնոջ միջեւ սիրոյ՝ մէջբերելով Ծննդոց գիրքէն այն հատուածը ուր Աստուած կ'ըսէ «լաւ չէ որ մարդը միանակ ըլլայ, Անոր նմանութեան մէկ օգնական մը ստեղծենք անոր»: Այս կը ցուցաբերէ թէ Աստուած չստեղծեց մարդը որպէսզի ան ապրի տիրութեան մէջ ու միայնակ, այլ ուրախութեան համար՝ որպէսզի իր ուղեւորութիւնը բաժնեկցի այլ անձի մը հետ որ ըլլայ անոր լրացումը: Որպէսզի ապրի սիրոյ սքանչելի փորձառութիւնը՝ այսինքն սիրել ու սիրուիլ, ու այդ սիրոյ պտուղները տեսնել զաւակներու մէջ: Ահա այս է Աստուծոյ երազը, ըսաւ Քահանայապետը, տեսնել իր արարածը իրականացած՝ մարդու եւ կնոջ միջեւ սիրոյ կապին մէջ, երջանիկ՝ միասնական ուղեւորութեամբ ու պտղաբեր՝ փոխադարձ նուիրումի մէջ: Նոյնը մեզի կը սորվեցնէ Յիսուս «ստեղծագործութեան սկիզբէն՝ այր ու կին ստեղծեց զանոնք: Ասոր համար այր մարդը պիտի թողու իր հայրն ու մայրը ու պիտի միանայ իր կնոջ եւ երկուքը պիտի դառնան մէկ մարմին» (Մարկ 10- 6-8):

«Առ այդ մարդը թող չի բաժնէ այն ինչ որ Աստուած միացուց» (Մարկ 10,9) ըսաւ Քահանայապետը ակնարկելով երրորդ նիւթին՝ Ընտանիքին: «Աստուծոյ համար ամուսնութիւնը առասպելական իրականութիւն մը չէ այլ երազ մըն է, առանց որուն իր արարածը դատապարտուած է առանձնութեան» յայտնեց Սրբազան Հայրը ընդգծելով թէ «այսօր եւս մարդը կը հետապնդէ իսկական սէրը, թէեւ յաճախ կը կորսուի անցողակի ու ժամանակաւոր սիրահարութիւններով, սակայն անոր ձգտումը կը մնայ իսկական սէրը: Ֆրանչիսկոս Պապ հոսկ հաստատեց թէ «Եկեղեցին կանչուած է ապրելու իր առաքելութիւնը հաւատարմութեան, ճշմարտութեան ու սիրոյ մէջ»:

Հաւատարմութիւն Վարդապետին. պաշտպանելու համար հաւատարիմ սէրը ու քաջալերելու ընտանիքները ապրելու ամուսնութիւնը որպէս վայր՝ ուր կը յայտնուի Աստուածային սէրը, պաշտպանելով կեանքի սրբութիւնը, ու միութեան եւ ամուսնութեան անքակտելիութիւնը: Ապրիլ առաքելութիւնը ճշմարտութեան մէջ: Ծշմարտութիւնը որ կը պաշտպանէ մարդը՝ պտղաբեր սէրը դարձնելէ ետսիրութիւն ու հաւատարիմ կապը ժամանակաւոր կապի:

Եկեղեցին ապրելու է իր առաքելութիւնը սիրոյ մէջ, հաւատարիմ իր Մայրական բնութեան, որ վերքերը կը խնամէ ողորմութեան եւ հիւրընկալութեան իւղով: Գիտէ ըլլալ «դաշտային հիւանդանոց» բաց դռներով: Գիտէ դուրս ելլել ինքնիրմէ ու ընթանալ դէպի ուրիշները իսկական սիրով, առաջնորդելու համար վիրաւոր մարդկութիւնը դէպի փրկութիւն:

Եկեղեցի մը որ կը սորվեցնէ եւ կը պաշտպանէ հիմնական արժէքները առանց մոռնալու թէ «շաբաթը եղած է ի նպաստ մարդուն եւ ոչ թէ մարդը շաբաթուան համար» եւ թէ «առողջները պէտք չունին բժիշկին այլ հիւանդները», ու թէ «Յիսուս չէ եկած արդարներուն այլ մեղաւորներուն համար»: Եկեղեցի մը որ կը դաստիարակէ իսկական սէրը՝ գիտակից ու հաւատարիմ մնալով իր բարի սամարացիի առաքելութեան: Սուրբ Յովհաննէս Պօղոս Բ. կ'ըսէր «Մխարը եւ չարը պէտք են միշտ դատապարտուիլ ու անոնց դէմ պէտք է պայքար մղել, սակայն երբ մարդը սխալ կը գործէ պէտք է հասկնալ զինք ու սիրել զայն...: Մենք սիրելու ենք մեր ժամանակաշրջանը ու սիրելու նաեւ ժամանակակից մարդը» ու Եկեղեցին պէտք է փնտռէ այդ մարդը, հիւրընկալէ, առաջնորդէ, որովհետեւ փակ դռներով եկեղեցի մը կը դաւաճանէ ինքզինք ու իր առաքելութիւնը եւ փոխանակ կամուրջ ըլլալով՝ կը դառնայ պատնէշ», հաստատեց Սրբազան Պապը, ու խօսքը եզրափակեց ըսելով. «Այս հոգիով, խնդրենք Տիրոջմէ որ ընկերանայ Սիւնհոգոսին ու առաջնորդէ իր Եկեղեցին, բարեխօսութեամբ Սուրբ Կոյս Մարիամին ու անոր փեսային, Սուրբ Յովսէփին»:

Սիւնհոգոսը իր աշխատանքային նիստերուն սկսաւ 5 Հոկտեմբեր 2015, Երկուշաբթի առաւօտեան, Վատիկանի սիւնհոգոսական ժողովարահին մէջ: Նշենք որ այս Սիւնհոգոսի աշխատանքներուն հիմք պիտի ծառայէ 2014-ի Հոկտեմբերին գումարուած Եպիսկոպոսներու արտակարգ Գ. Սիւնհոգոսի ընթացքին որդեգրուած եւ յետագային վերամշակուած աշխատանքային փաստաթուղթը, ուր արձանագրուած են ընտանիքի մասին եկեղեցւոյ վարդապետութիւնը՝ դիտարկումներ ընտանիքին առջեւ ներկայիս ծառայած մարտահրաւէրներու եւ զանոնք յաղթահարելու մասին:

Աշխատանքային նիստերու բացումը կատարեց կարդինալ Անտրէ Վէնթրուա, որ կարդինալներ Լուիս Անթոնիօ Թակլէի եւ Ռայմոնտօ Տամաչենօ Ասսիզիի հետ միասին՝ Սիւնհոգոսի համանախագահն է:

Առաջին նիստի ընթացքին արտասանած խօսքին մէջ Սրբազան Քահանայապետը նշեց որ Սիւնհոգոսը ոչ խորհրդարան է եւ ոչ ալ ծերակոյտ, այլ՝ եկեղեցական միասնութեան արտայայտութիւն: «Սիւնհոգոսը վայր

մըն է ուր կը գործէ Սուրբ Հոգին. Ան կը խօսի ինքզինք Սուրբ Հոգիի առաջնորդութեան ներքեւ դնող իւրաքանչիւրի լեզուով: Սիւնհոդոսի միակ աշխատանքային մեթոտը բացուիլն է Սուրբ Հոգիին առջեւ առաքելական քաջութեամբ, աւետարանական խոնարհութեամբ եւ վստահութեամբ, աղօթքով» ըսաւ Սրբազան Պապը:

Նշենք որ Վատիկանի մէջ ամէն օր տեղի կ'ունենայ մամուլի ասուլիս տեղեկագրելու համար եպիսկոպոսներու Սիւնհոդոսի աշխատանքներու եւ նիստերու ընթացքին քննարկուող թեմաներու ու առաջարկներու մասին: Հոկտեմբերի 6-ի ասուլիսի ժամանակ, Սուրբ Աթոռի բանբերը, Հայր Ֆետերիքօ Լոմպարտի յայտնեց թէ Սրբազան Քահանայապետը սիւնհոդոսականներուն յիշեցուցած է թէ սիւնհոդոսի ընթացքին Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ վարդապետութիւնը հարցականի տակ չի դրուիր եւ որ սիւնհոդոսը միայն մէկ հարցի, օրինակ՝ միայն ապահարգանով բաժնուածներուն ու երկրորդ անգամ քաղաքացիական ամուսնութեամբ ապրողներուն Սուրբ Հաղորդութիւն տալու մասին չէ, այլ կ'ընդգրկէ ընտանիքին հետ կապուած շատ այլ հարցեր եւս, օրինակ հաւատքի փոխանցումը սերունդէ սերունդ, ընտանեկան բռնութիւնը, պատերազմ, աղքատութիւն, բազմամուսնութիւն եւ այլն:

Սուրբ Աթոռ – Հայաստան լիարժէք բարեկամութիւնը

Նախագահ Սերժ Սարգսեան 25 Սեպտեմբեր 2015, ուրբաթ ընդունած է Սուրբ Աթոռի Արեւելեան եկեղեցիներու Ժողովի նախագահ կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրին ուղեկցութեամբ Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կապրոյեան Տանն Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ Արհի. Ռաֆայէլ արք. Մինասեանին: Ինչպէս կը տեղեկացնէ Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահին մամուլի ծառայութիւնը, Հանրապետութեան Նախագահը ողջունած է հիւրերը եւ գոհունակութեամբ հաստատած, որ Հայաստանի եւ Վատիկանի՝ աւելի քան 20-ամեայ պատմութիւն ունեցող դիւանագիտական յարաբերութիւնները մշտապէս յատկանշուած են բարձր մակարդակի քաղաքական երկխօսութեամբ: Նախագահի խօսքով, կարդինալ Սանտրիի այցը վառ ապացոյցն է այն իրականութեան որ հայ-վատիկանեան յարաբերութիւնները մշտապէս երկկողմ հոգածութեան առարկայ են եւ կը շարունակուին ամրապնդուիլ:

Սերժ Սարգսյանն բարձր գնահատած է կարգինալ Լէոնարտո Սանտրիի անձնական մեծ աւանդը երկկողմ միջպետական յարաբերութիւններու զարգացման ուղղութեամբ, նշելով, թէ տեղեակ է՝ որքան ուշադիր եւ հոգատար է կարգինալը հայ ժողովուրդը յուզող հարցերուն նկատմամբ: Հանդիպման ժամանակ Նախագահ Սերժ Սարգսյանը Սուրբ Աթոռի Արեւելեան եկեղեցիներու ժողովի նախագահ, կարգինալ Լէոնարտո Սանտրին պարգեւատրած է Բարեկամութեան Շքանշանով՝ հոգեւոր արժէքներու պահպանման, Հայաստանի եւ Սուրբ Աթոռի միջեւ երկկողմ կապերու ամրապնդման ի նպաստ ներդրած նշանակալի աւանդի, ինչպէս նաեւ հայանպաստ ակտիւ գործունէութեան համար:

«Շնորհակալ ենք Ձեր անձնական նուիրումին եւ մեծ աջակցութեան համար: Ընդունեցէք խնդրեմ, Ձերդ Սրբազնութիւն, այս պարգեւը՝ որպէս խորհրդանիշ մեր մեծ երախտագիտութեան: Հայ ժողովուրդը իր պատմութեան էջերուն մէջ մեծ ակնածանքով կը պահէ այն անունները, որոնք անտարբեր չեն եղած իր խնդիրներուն նկատմամբ, որոնք երբեւէ մասնակցած են անոնց լուծումին» ըսած է ՀՀ Նախագահը:

Սերժ Սարգսյանն նշած է, թէ դժուար է գերազնահատել Վատիկանի դերը ոչ միայն քրիստոնեայ աշխարհի համախմբման ուղղութեամբ, այլ

ամբողջ աշխարհի մէջ մարդու իրաւունքներու, հանդուրժողականութեան, փոխըմբռնման ու խաղաղութեան պահպանման ուղղութեամբ: Ասոր վառ վկայութիւնն է Վատիկանի կողմէ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման փաստը, որ պատմական արդարութեան վերականգնումին ուղղուած քայլ էր եւ յարգանքի տուրք այն հայ քրիստոնեաներուն, որոնք զոհ դարձան Օսմանեան թուրքիոյ մէջ գործադրուած ահասարսուռ ոճրագործութիւններուն: Հռոմի Պապին կողմէ ապրիլին Հայոց ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին մատուցուած պատարագի տպաւորութիւնները, ըստ Հանրապետութեան Նախագահին, դեռ երկար տարիներ կը մնան հայ ժողովուրդի յիշողութեան մէջ: Սերժ Սարգսեան նշած է, թէ հայ ժողովուրդին համար մեծ հպարտութիւն է, որ կաթողիկէ եկեղեցւոյ՝ շուրջ 2000-ամեայ պատմութեան ընթացքին «Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ» տիտղոսին արժանացած 36 մեծագոյն մտածողներէն մէկն ալ հայ ժողովուրդի գաւակ, միջնադարեան մտքի հանճար, Աստուածաշնորհ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին է:

Հանդիպման ընթացքին երկուստեք կարեւորուած է նաեւ Հայաստանի եւ Վատիկանի միջեւ մշակութային համագործակցութեան զարգացումը: Զրուցակիցները ողջունած են այս ուղղութեամբ ձեռնարկուող քայլերը՝ գոհունակութեամբ արձանագրելով, որ մշտապէս բարձր մակարդակի վրայ է նաեւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի եւ Սուրբ Աթոռի միջեւ հա-

մագործակցութիւնը: Կարգինալ Սանտրին երախտագիտութիւն յայտնած է իրեն շնորհուած բարձր պարգեւին եւ ջերմ ընդունելութեան համար՝ նշելով, որ իր նկատմամբ ցուցաբերուած նման վերաբերմունքը կ'ընդունի Հայաստանի վսեմ հողի եւ անոր որդիներու ու դուստրերու նկատմամբ մեծագոյն պատկառանքով եւ բարեկամութեան զգացումով:

«Երկար տարիներ ծառայելով որպէս պետական քարտուղարի տեղակալ, իսկ այժմ նաեւ Սուրբ Աթոռի Արեւելեան եկեղեցիներու Ժողովի նախագահ կարգինալ՝ ես առիթը ունեցած եմ մասնակցելու միջոցառումներու, որոնք բարեկամութեան եւ փոխգործակցութեան օրինակ են ձեր երկրի եւ Սուրբ Աթոռի միջեւ. Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան ընդունման 1700-ամեակի տօնակատարութիւնը, Սուրբ Յովհաննէս Պօղոս Բ-ի յիշարժան ճանապարհորդութիւնը, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի արձանի տեղադրումը Սուրբ Պետրոսի տաճարի խորաններէն մէկուն վրայ, նոյն տաճարի բակերէն մէկը ի պատիւ անոր անուանակոչումը, բազում այցեր Սրբազան Քահանայապետին, անոնց շարքին՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսին կողմէ, եւ նաեւ Հայոց ցեղասպանութեան զոհերուն նուիրուած պատարագը, որ մատուցուեցաւ Հռոմի Պապ Ֆրանչիսկոսի կողմէ՝ Սուրբ Պետրոսի խոստովանութեան զոհասեղանին մօտ, եւ որուն ականատեսը դարձաւ ամբողջ աշխարհը: Մենք իսկապէս կրնանք ասիկա կոչել լիարժէք բարեկամութիւն, եւ ես կ'ողջունեմ այս պատիւը, որ այսօր կը շնորհուի ինձի՝ ի նշան այս սերտ կապի Հայաստանի Հանրապետութեան, Սրբազան Քահանայապետին եւ Առաքելական Աթոռին միջեւ: Ես կ'ընդունիմ, որ ան կը շնորհուի ոչ այնքան իմ անձին, որքան Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Պապին: Անշուշտ, ասիկա մեծ պատիւ է բոլոր անոնց համար, որոնք կը սիրեն Հայաստանը՝ երկիր մը, որ այնքան հպարտ է իր քրիստոնէական ինքնութեամբ եւ նաեւ վեհանձն մարդոցմով ու մշակոյթներու նկատմամբ իր անկեղծութեամբ, յարգալից է մարդու եւ ազգերու համաձայնութեան հարցին մէջ ամրագրուած իրաւունքներուն նկատմամբ» ըսած է կարգինալ Սանտրին ՀՀ Նախագահին հետ հանդիպման ժամանակ:

Կարգինալ Սանտրին իր կարգին ՀՀ Նախագահին յանձնած է Ֆրանչիսկոս Սրբազան Պապին կողմէ իրեն շնորհուած Ոսկէ Մետալը:

**ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ**

«Ահա մեծ ուրախութիւն մը կ'աւետեն ձեզի... Փրկիչ մը ծնաւ ձեզի»:

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ
Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի
Ս. Ծննդեան քարոզը, Հայ Կաթողիկէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ - Ս. Եղիա
Աթոռանիստ Եկեղեցի - 25 Դեկտեմբեր 2015

Սիրեցեա՛լ եւ հաւատացեա՛լ եղբայրներ եւ հոյրեր,

Ձկայ մարդուս կեանքին մէջ աւելի մեծ եւ ուրախալի դէպք, քան մանուկի մը ծնունդը: Դէպք մը, որ ոչ միայն ուրախութեան աղբիւր է նորածինին ծնողքին ու ընտանիքին համար, այլ նաեւ պատհան՝ հիմնական փոփոխութիւններու, անոնց ներկայ ու ապագայ կեանքին մէջ:

Եթէ այսֆա՛ն մեծ է ուրախութիւնը մարդկային արարածի մը ծնունդին համար, որքան աւելի՛ երբ սովորական էակի մը ծնունդը չէ, այլ իրագործումը խոստումի մը՝ նոյնիմեքն Աստուծո՛ւմէ կատարուած, յետ առաջին մարդուն մեղանշումին, որ պիտի գայ ջնջելու առաջին մեղքը եւ փրկելու անկեալ մարդկութիւնը յաւիտեանական դատապարտութենէ:

Եսայի մարգարէն հոգեշունչ բառերով կը նկարագրէ այս խոստացուած մանուկին աշխարհ գալը. «Ժողովուրդը, որ խաւարի մէջ կը ֆալեր, մեծ լոյս մը տեսաւ... Դո՛ւք, որ կը բնակիք աշխարհի մէջ եւ մահուան ստուերին տակ՝ ձեր վրա՛յ պիտի ծագի լոյսը... Որովհետեւ մանո՛ւկ մը ծնաւ, որդի՛ մը տրուեցաւ մեզի. անոր ուսերուն վրայ դրուեցաւ իշխանութիւնը. ան պիտի կոչուի Սքանչելի Խորհրդակից, Աստուած հոգո՛ր, Իշխան խաղաղութեան» (Ես. 99, 1-6): Կիրարկուած բառերը բացայայտօրէն ցոյց կու տան, թէ այս տիտղոսները չե՛ն վերագրուած սովորական մարդ արարածի մը, այլ աստուածային բնութեամբ օժտուած էակի մը, որ պիտի գայ գործադրելու արտակարգ արարք մը, որ ի յաւիտենի՛ց իրեն սահմանուած էր, եւ որուն նպատակն էր՝ մարդկութիւնը մահուան խաւարէն դուրս հանել եւ փրկութեան առաջնորդել:

Յովհաննէս աւետարանիչը, արձագանգելով Եսայիի մարգարէութեան, այսպէս կը նկարագրէ Փրկիչին աշխարհ գալուստը. «Սկիզբէ՛ն գոյութիւն ունէր Բանը», այսինքն Աստուծոյ Խօսքը, ի յաւիտենից՝ անոր Որդին եւ հաւասար՝ իր Հօր, որ իջաւ աշխարհ եւ մարդկային բնութիւնը առաւ, յար եւ նման մե՛ր բնութեան, կատարելու համար իր Հօր փաւշական ծրագիրը»:

Յովհաննէսի խօսքերը ցոյց կու տան մեզի Քրիստոսի ամէնէն ցայտուն յատկանիշը, որ է՝ անոր բացարձակ ու անբաժանելի միութիւնը Հօր Աստուծոյ հետ, անոր հաւասար՝ իր էութեամբ, որ է ըսել՝ հոգիով ու միտքով, որուն գորութեամբ ան իր կամքը կը նոյնացնէ իր Հօր կամքին հետ եւ կը մարդանայ՝ մե՛ր սիրոյն համար: Ասիկա խորհրդաւոր, անբացատրելի նշանն է Աստուծոյ սիրոյն՝ մարդուն հանդէպ, նոյնիսկ անոր ըմբոստութենէն եւ անկումէն ետք, որովհետեւ մարդը ի՛ր՝ աստուածայի՛ն մտքին յղացումն է, իր ձեռքի՛ն գործը, գոր չի կրնար անտեսել, եւ առաւել եւս՝ իր դժբախտ վախճանին լիել զայն:

Հետեւաբար Աստուծոյ սիրոյն զեղումն ու գերագոյն արտայայտութիւնն է իր Որդիին մարդկային ծնունդը, Մարդեղութեան խորհուրդը, գոր կը դաւանինք համայն եկեղեցւոյ հետ:

«Աստուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր Միածին Որդին տուաւ, որպէսզի աշխարհը փրկուի անով» ըսաւ նոյնինքն Յիսուս՝ թերահաւատ Նիկողիմոսին, որ չէր կրնար ըմբռնել, թէ ինչպէ՛ս մեղքով դատապարտուած մարդը կրնայ վերստին ծնիլ եւ Աստուծոյ գաւակ դառնալ:

Եւ իսկապէս, նաե՛ւ մեզի համար՝ մարդկօրէն անըմբռնելի է այսքա՛ն սէր տիեզերքի Արարիչին ու Տիրոջ կողմէ՛ իր մեղապարտ արարածին հանդէպ, եւ դժուարաւ հաւատալի պիտի ըլլար՝ եթէ Քրիստոս ի՛նք չըլլար այդ ըսողը:

Զէր բաւեր, որ Քրիստոս մարդանար մեզի համար, զգենելով մահկանացուի բնութիւնը, որ ինքնին մեծագոյն խոնարհեցումն է գերագոյն ու կատարեալ էակին համար: Յանձն առաւ ստորնանալ՝ յանցաւորի զգեստը կրելով, չարչարուելով, դատապարտուելով, ամօթալի մահուամբ մեռնելով:

Այս բոլորը, որովհետեւ ան սիրե՛ց մեզ, անսահմա՛ն սիրով սիրեց եւ ապացոյցը տուաւ իր սիրոյն, յայտնելով միանգամայն նպատակը իր աշխարհ գալուն. «Ես եկայ, որպէսզի մարդիկը կեա՛նք ունենան, եւ առատօրէ՛ն ունենան», ըսաւ ան:

Քրիստոսի խոստացած կեանքը աղբիւր է յոյսի եւ երջանկութեան: Յոյսի, որովհետեւ գիտենք այսուհետեւ, թէ մեր կեանքը անիմաստ ու աննպատակ գոյութիւն մը չէ: Գիտենք, թէ մեր մղած առօրեայ պայքարն ու կրած տառապանքները ապարդիւն չեն, որովհետեւ անոնց կը յաջորդէ խաղաղութիւնն ու ուրախութիւնը, ո՛չ միայն անդեմականի մէջ, այլ նաեւ մեր այս երկրաւոր ուղեւորութենէն սկսեալ:

Իսկ երջանկութիւնը, քրիստոնեային համար՝ այդ ապահովութիւնն է, թէ

այլես ցմիշտ դատապարտեալներ չենք, այլ ստացած ենք պարգեւը աստուածային որդեգրութեան, որ մեր առջեւ կը բանայ անվերջ ու անխառն երջանկութեան դուռը նոր կեանքի մը:

Սիրեցեալ եղբայրներ եւ քոյրեր,

Մինչ կը պատրաստուինք Քրիստոսը հիւրասիրելու մեր մտւորներուն, բայց մանաւանդ մեր սրտերուն մէջ, մտաբերենք պահ մը, թէ ի՞նչ ընդունելութիւն կը գտնէ Քրիստոս, մարդացած Աստուածը՝ այսօրուան մարդուն եւ առհասարակ մարդկային ընկերութեան մէջ, իր ծնունդէն աւելի քան երկու հազար տարի ետք: Նկատի չառնենք տակաւին այդ միլիոնաւոր էակները, որոնք անոր գոյութիւնն իսկ կ'անգիտանան: Մտածենք քրիստոնեաներուն, այսինքն մեզի, որ անհամբեր կը սպասենք այս օրհնեալ օրերուն՝ պահ մը մոռնալու համար մեր առօրեայ մտահոգութիւնները, մտավախութիւնները, անձկութիւնները: Բայց ո՞ր կը փնտռենք այս բոլորին դարմանը: Առհասարակ՝ մեր անձնական ուժերուն մէջ, չըսելու համար՝ մեր կարծեցեալ ինքնաբաւութեան, մեր հանոյասիրութեան, մեր հանգիստի պաշտամունքին, մեր եսասիրութեան եւ ընչափադցութեան մէջ: Եւ կը մնանք յուսախար, որովհետեւ սխալ ուղղութեամբ կ'երթանք փնտռելու մեր խաղաղութիւնն ու երջանկութիւնը:

Այս չէ՛ լաւագոյն ձեւը տօնելու Քրիստոսի գալուստը մեր մէջ: Հարց տանք մենք մեզի. ի՞նչ էր անոր նպատակը, միտքը, բաղանփը, երբ յանձն առաւ մարդանալ: Ան եկաւ՝ վանելու համար խաւարը, ուր թաղուած էր կորսուած մարդկութիւնը, արմատախիլ ընելու համար ատելութիւնը, տարածելու համար սէրն ու համբաշխութիւնը, որպէսզի խաղաղութիւնն ու երջանկութիւնը դադրին երազ մը, ցնորք մը ըլլալէ: Իր այդ ծրագիրը իրագործելու համար՝ ան կարիքը զգաց աշակերտներու, առաքեալներու, որոնք որդեգրեցին եւ հոչակեցին իր պատգամները: Եւ այսօր՝ անոնց յաջորդներն ըլլալու կանչուած ենք մենք, որ Քրիստոսի հաւատացող եւ հետեւող առանձնաշնորհեալներ ենք:

Այս պահուս, մեր միտքը կու գան աշխարհի չորս ծագերուն Քրիստոսի ծնունդը ոգեկոչելու պատրաստուող մարդիկ: Սակայն գիտենք թէ շատե՛ր կան, որոնք այդ բախտը պիտի չվայելեն: Հագարաւոր մարդիկ ախորի, հալածանքի, բռնի գաղթի ենթարկուած, նուազագոյն ապրուստէ զրկուած, գուցէ չանդրադառնան իսկ, թէ Մնո՛ւնդն է Քրիստոսի, գոր կը տօնենք այս օրերուն: Մեր քրիստոնէական հաւատքն ու սէրը մեզ կը մղեն խորհելու, թէ ինչպէ՛ս կրնանք անոնց տառապանքը մեղմացնել: Մանաւանդ երբ մեր առջեւ կը գտնուի առիթը՝ ապրելու Ողորմութեան սուրբ Տարին, գոր հոչակած է Արբազան Քահանայապետը Ֆրանչիսկոս՝ մեզ հրաւիրելով, որ լիապէ՛ս եւ գործ-

նականապէ՛ս ապրինք Քրիստոսի հրամանը՝ ողորմութիւնը գործադրելը իբրեւ մեր այս տարուան կարգախօսը դարձնելով. «Այս սուրբ տարուան ընթացքին, կ'ըսէ ան, կրնանք ողորմութեան փորձարկութիւնը կատարել... Քանի՛ անապահով ու տառապալից կացութիւններ կան ներկայ աշխարհին մէջ: Քանի՛ խոցեք բացուած են այն մարդոց մարմնին մէջ, որոնք այլեւ օգնութեան կանչելու ձա՛յն իսկ չունին, որովհետեւ հարուստ ժողովուրդներու անտարբերութեան դիմաց՝ անոնց կանչը մարած է եւ լռած: Այս յոբելեանին ընթացքին, եկեղեցին առաւել եւս հրաւիրուած է մարդոց վերքերը խնամելու, զանոնք մխիթարելու, ողորմութեամբ դարմանելու...»:

Մեր Ծնունդը, սիրելի՛ հաւատացեալներ, անով կը յատկանշուի, որ մեզ կը մօտեցնէ Աստուծոյ եւ մարդոց: Տխուր է այն Ծնունդը, ուր բացակայ է Աստուծոյ եւ մարդոց սէրը, որ կը մղէ մեզ հաշտութեան եւ խաղաղութեան, զոյգ նախապայմանները՝ հարազատ երջանկութեան:

Այս տօնական օրերուն, մենք ի սրտէ կը մաղթենք, որ խաղաղութիւնը գորհրեշտակները աւետեցին Բեթղեհէմի մտորին վրայ, իրականութիւն դառնայ համայն աշխարհի համար, եւ յատուկ կերպով մեր սիրելի Լիբանան հայրենիքին եւ Հայաստան մայր հայրենիքին համար: Զերմօրէն կ'աղօթենք, որ դադրին պատերազմներն ու վայրագութիւնները Միջին Արեւելի աւերուած երկիրներուն մէջ, ուր թշուառ ժողովուրդներ կը հալածուին մանաւանդ իրենց հաւատքին համար:

Նաեւ մեր եղբայրական բարեմաղթութիւնները կը յայտնենք մեր բոյր եկեղեցիներու նուիրապետներուն եւ հաւատացեալներուն՝ հայցելով Տիրոջմէ, որ բանայ մեր սրտերը դէպի միասնական ու կատարեալ միութիւն հաւատքի եւ սիրոյ մէջ, իրագործելով Տիրոջ աղօթքը՝ «Թող մէ՛կ ըլլան, Հա՛յր, ինչպէս դուն եւ ես մէ՛կ ենք»:

Վերջապէս, ձեզի՛, սիրեցեալ՝ հաւատացեալներ, կ'ուղղենք մեր սրտէն բխած իզձը, որ Տէրը իբր անսպառ սիրովն ու ողորմութեամբը պարուրէ ձեզ եւ տայ կարողութիւնը՝ իր հռչակած խաղաղութեան վկաներն ըլլալու ձեր ընտանիքներուն ու շրջանակին մէջ:

«Փա՛նք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն»:

ԹՈՂ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱԻԵՏԻԱԸ ԸԼԼԱՅ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԽՂՃԻՆ ՉԱՐԹՈՒՑԻՉԸ

Արհի. Գեորգ եպս. Ասատուրեանի Սուրբ Ծննդեան Քարոզը
(25 դեկտեմբեր 2015 – Սուրբ Փրկիչ եկեղեցի)

«Մի՛ վախնա՛ք, որովհետեւ ահա-
ւասիկ ձեզի պիտի աւետեմ մեծ ու-
րախութիւն մը, որ պիտի ըլլայ նա-
եւ ամբողջ ժողովուրդինը: Այսօր
ձեզի փրկիչ մը ծնաւ, որ օծեալ Տէրն
է: Արշալոյսը՝ յաջորդական
ծնունդներու, նո՛ր մարդուն, եղ-
բայրութեան, համերաշխութեան ու
խաղաղութեան բոլոր ժողովուրդնե-
րուն համար»:

Ասիկա էր աւետիսը գոր Հրեշ-
տակը 2015 տարիներ առաջ տուաւ
համայն մարդկութեան:

Արդարեւ, իսկական աւետիս
մըն էր այդ մանուկին ծնունդը խոնարհ մօրմէ մը, շքեղ պալատի մը փոխա-
րէն՝ փոքր գիւղի մը փոքր մսուրին մէջ, շրջապատուած անասուններով: Ու-
րախութիւն պարգեւող աւետիս մը՝ որովհետեւ պարզ մարդու նման, խո-
նարի պայմաններու տակ ծնող այդ մանուկը Փրկիչն էր, խաղաղութեան
առաքեալը: Անոր ծննդավայրէն՝ Բեթղեհէմէն պիտի բխէր խաղաղութեան
պատգամը ուղղուած համայն մարդկութեան: Անոր ծնունդը սահմանուած
էր մարդը ազատելու մեղքի ստրկութենէն եւ դառնալու բոլոր ժողովուրդնե-
րուն միջեւ եղբայրութեան, համերաշխութեան եւ խաղաղութեան ուղեցոյցը:

Հակառակ Բեթղեհէմի բնակիչներուն նման զինք ընդունիլ եւ անոր տեղ
տալ մերժողներուն, Ան եղաւ անվախ մանուկ մը, ոչ մէկ դժուարութիւն ու
խոչընդոտ վախցուց զինք, որովհետեւ ան կու գար փախուիլ շնորհելու բո-
լոր յոգնած ու վախի մէջ գտնուող հոգիներուն: Անոր ծնունդը եղաւ հրաւեր
մը ընդհանրական սիրոյ:

Ինչպես չուրախանալ ու չցնծալ ի լուր խաղաղարար ու փրկարար այսպիսի նպատակներով ու առաջադրանքներով Աստուածորդւոյն գալստեան:

Ահա թէ ինչու 2015 տարիներ ետք մենք կը շարունակենք հանդիսաւոր արարողութիւններով ու մեծաշուք տօնակատարութիւններով նշել Յիսուսի ծնունդը, անոր մէջ տեսնելով Փրկիչը որ կը վերածնի, Փրկիչը որ կու գայ փարատելու մեր սրտերը ընկճող ամէն վախ, կ'ուզէ ցոյց տալ որ բարիքը ամէն չարիքէ աւելի մեծ է, լոյսը խաւարէն աւելի զօրաւոր եւ մանաւանդ՝ շնորհքը աւելի կարեւոր քան մեղքը:

Ան կու գայ այսօրուան Արեւելի բնակիչներուն ըսելու թէ սարսափարար պատերազմները, սպանութիւնները, վայրագութիւնները եւ այդ բոլորէն խուսափելու համար տեղի ունեցող գաղթը անցողակի եմ եւ Իր շնորհներով պիտի ունենան իրենց աւարտը: Ան Իր վերածնունդով պիտի հարթէ եղբայր-սիրութեան, մարդասիրութեան ու խաղաղասիրութեան ճանապարհը ու մեր հոգիները պիտի լեցնէ յուսալիութեամբ:

Ասիկա է իւրաքանչիւր քրիստոնեային ուղղուած պատգամը Սուրբ Ծննդեան Խորհուրդին: Զայն հասկնալու ու ապրելու համար հրաւիրուած ենք աղօթելու մտորին առջեւ, որուն մէջ կը տեսնենք “Խօսք»-ը որ մարմին առաւ եւ դարձաւ մեզի նման եւ որուն հետ ո՛չ դժուարութիւն, ո՛չ խաւար եւ ո՛չ ցաւ կայ:

Սուրբ Ծննդեան Խորհուրդի պատգամին ամէնէն աւելի հաւատարիմ ու ականջալուր ժողովուրդներէն մէկը եղանք մենք, Հայ ժողովուրդը, որ այդ պատգամին առաջնորդութեամբ ու ներշնչումով յաղթահարեց 100 տարիներ առաջ իրեն պարտադրուած խաչելութիւնը ու անոր բոլոր հետեւանքները, վերականգնեցաւ բարձրակարգ եւ այսօր համայն աշխարհին կը ներկայանայ իբրեւ այդ սրբագան պատգամին կենդանի վկայութիւնը:

Այս տարուան Սուրբ Ծնունդը կը գուգադիպի Վատիկանեան Բ. Ժողովի փակման 50 ամեակին, ինչ որ նոր առիթ մըն է նայելու դէպի մեր Եկեղեցւոյ ապագան:

Իսկ երկու շաբաթներ առաջ հանդիսաւորապէս բացումը կատարելով Ողորմութեան Տարւոյն՝ թեւակոխեցինք սիրոյ ու եղբայրսիրութեան շրջանը: Ասիկա առիթ մըն է մեզի համար խորունկ մտածելու հոգեւոր ու մարդկային մեր պարտականութիւններու մասին, մտածելու մանաւանդ մեր այն եղբօր մասին որ այս իսկ վայրկեաններուն կը տառապի ու կը չարչարուի գանգան պատճառներով եւ մասնաւորաբար Միջին Արեւելի ողբերգական դէպքերուն հետեւանքով:

Բոլորս կը յուսանք որ այս եղբայրասպան պատերազմները դադրին որպէսզի մարդիկ վերադառնան իրենց ծննդավայրերն ու օճախները ուրկից հեռացած են պարտադրաբար: Աղօթեմք որպէսզի մարդիկ առաջնորդուին ու գործեն միայն Սուրբ Ծննդեան փրկարար պատգամին ներշնչումով՝ դառնալով մէկ եկեղեցի, մէկ սիրտ, մէկ հոգի, մէկ օճախ՝ Աստուծոյ սիրոյ ու միութեան մէջ:

Թող մանուկ Յիսուսին ծննդեան աւետիսը, որ փառահեղօրէն կը հնչէ այսօր, ըլլայ մեզմէ իւրաքանչիւրին եւ համայն մարդկութեան խղճին գարթուցիչը եւ հանդիսանայ Սիրոյ, Ճշմարտութեան, Արդարութեան ու Խաղաղութեան յաղթանակին հանդէպ Հաւատքի գօրացման ազդանշանը:

Ա.մէն:

Արհիպապատիւ Հայր Գէորգ Եպս. Ասատուրեանին արտասանած առաջին քարոզը որպէս Եպիսկոպոս

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ – Սուրբ Եղիա
Աթոռանիստ Եկեղեցոյ մէջ, կիրակի 20 նոյեմբեր 2015

“Սիրել Աստուած՝ կը նշանակէ անոր տալ ամէն բան, իրապէս ամէն բան, ներառեալ սեփական կեանքը» կ'ըսէր Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը իտալացի եպիսկոպոսներուն:

Սիրելի եղբայրներ եւ բոյրեր,

Յանախ կ'ըսուի թէ եկեղեցիները պարապ են եւ կամ շատ ընդարձակ են: Ինչպէս կը տեսնէք, այսօր, ընդհակառակը, եկեղեցին շատ փոքր է ընդունելու համար բոլորդ: Հետեւաբար, ներողութիւն կը խնդրեմ բոլոր անոնցմէ որոնք չկրցան պատշաճօրէն տեղաւորուիլ եկեղեցիէն ներս:

Այսօր այնքա՛ն բազմաթիւ ենք, որովհետեւ լսած ենք Տիրոջ հրաւերը՝ իմ եպիսկոպոսական ձեռնադրութեանս առթիւ եւ այդ հրաւերը կ'ուրախացնէ մեզ: “Գետին թեւերը կ'ուրախացնեն Աստուծոյ փառաբանը» կ'ըսէ 45, 5 Սաղմոսը, գոր ընտրեցի իբրեւ նշանաբան: Այսօր, Աստուծոյ թեւերը կ'ընդունին մեզ եւ կ'ուրախացնեն մեզ: Կ'ուրախացնեն համայն աշխարհը, որովհետեւ, ինչպէս կ'ըսէ Սաղմոսը, Աստուած կը փանդէ պատերազմը միւս կողմէ աշխարհի վերջը:

Արդարեւ, այս պահուս մեր մտածումը կ'երթայ առաջին հերթին այս աշխարհի գոհերուն, անո՛նց որոնք կը տառապին պատերազմէն եւ անարդարութենէ, մեզմէ հեռունները, բայց նաեւ մեր մօտ: Անո՛նց՝ որոնք կը տառապին իրենց մարմնով եւ հոգիով, եւ կը սպասեն հոգատար ուշադրութեան եւ մօտիկութեան: Ինչպէս կը բացատրէ բառարանը, եպիսկոպոսը, episkopos-ը այն անձն է որ “կը նայի դէպի ուրիշը», այն անձն որ “ուշադիր է ուրիշին», հոգատար՝ ուրիշին հանդէպ: Ան մեծ դեկավարը չէ: Ան ոչինչ է առանց ուրիշներուն, առանց միւսներուն, քանի որ եկած է հոգատար եւ ուշադիր ըլլալու անոնց: Ձեզմով է որ, սիրելիներ, եպիսկոպոս պիտի ըլլամ, որովհետեւ կոչուած եմ հոգատար ուշադրութեամբ նայելու ձեզի:

Այս պահուս հայեացքս ուղղելով մեր Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ, կ'ուզեմ նախ շնորհակալութիւն յայտնել Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին՝ հաստատած ըլլալուն համար՝ Հայ Կաթողիկէ Սիւնհոդոսի Հայրերուն կողմէ ընտրութիւնս իրրեւ Օգնական Եպիսկոպոս՝ մեր սիրելի համայնփին Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս 20-րդ Կաթողիկոս Պատրիարքին: Շնորհակալ եմ նաեւ եպիսկոպոսներուն որոնք վստահեցան ինծի ըլլալու ծառան իմ սիրելի վարդապետ եղբայրներուն եւ հաւատացեալներուն՝ որոնք պիտի օգնեն ինծի իմ նոր առաքելութեանս մէջ:

Շնորհակալ եմ նաեւ ընտանիքիս որ ներկայ է հոս, եւ մանաւանդ մօրս որ այնքան նուիրուեցաւ ինծի որպէսզի այս օրուան հասնիմ: Յուզումով կը յիշեմ հայրս որ քաջալերեց զիս որպէսզի դպրեմանք մտնեմ եւ որ հպարտ էր իր վարդապետ որդիով: Շնորհակալ եմ ընտանիքիս բոլոր անդամներուն, բարեկամներուն, Պէյրութի, ինչպէս նաեւ Փարիզի եւ Արմուլիլի բոլոր քահանայ հայրերուն: Շնորհակալութիւն հոս ներկայ բոլոր բարեկամներուն: Շնորհակալութիւն մասնաւորաբար անոնց որոնք կազմակերպեցին այս արարողութիւնը եւ հիւրասիրութիւնը որ պիտի յաջորդէ արարողութեան:

Դուք բոլորդ՝ Եկեղեցին էք եւ այսօր կը ներկայացնէք մեր Եկեղեցւոյ կենդանի մէկ պատկերը՝ իր այլազանութեան եւ ուրախութեան մէջ: Ահա թէ ինչու սրտանց շնորհակալ եմ եւ կը հրաւիրեմ ձեզ գործելու Եկեղեցիէն ներս՝ Սամարացիի առակին ցոյց տուած կարգին համաձայն: Մեր թեմին ապագան մեր ձեռներուն մէջն է: Կը յուսամ որ արարողութիւնը պիտի քաջալերէ նոր կոչումները քահանայութեան, կրօնական կեանքին աշխուժացումը, այր թէ կին աշխարհականներուն յանձնառութիւնը Եկեղեցիէն ներս: Օրհնեալ ըլլայ Աստուած, Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր մեծ ողորմածութեան համաձայն՝ կենդանարար յուսոյ համար վերակենդանացուց մեզ Յիսուս Քրիստոսի յարութեամբ մեռելներէն:

Այս նուիրական պահուն, սրտանց գոհութիւն կու տամ Աստուծոյ, որովհետեւ համաձայն իր անճնելի կամքին, իմ խոնարհ անձիս պարգեւեց իր անսահման գթութիւնը՝ Իր առատաձեռն բարեգթութեամբ զիս կոչելով Եկեղեցւոյ ծառայութեան: Պէտք է խոստովանիմ որ քաջ կը գիտակցիմ որքան իմ առաքելութեանս ծանրութեան, նոյնքան ինծի ընծայուած պատիւի մեծութեան: Այս պատմառով ալ լիովին կը հետեւիմ Պօղոսի, ազգերու Առաքեալի յայտարարութեան, որով ան կատարելապէս բացայայտեց երկնային այս կոչը ստացողներուն յետին պարտականութիւնը: Այսպէս, խօսքը ուղղելով Կորնդոսի Եկեղեցւոյ թէեւ հաւատարիմ, բայց շփոթած հօտին, ան վեր կ'առնէ եպիսկոպոսութեան երկնային պարգեւը ստանալուն իրական իմաստը: «Ուրեմն թող մեզ նկատեն որպէս Քրիստոսի ծառաներ եւ Աստուծոյ

խորհուրդներուն տեսուչներ: Արդ, վերջին հաշուով տեսուչներէն ուզուածը հաւատարմութիւն ցուցաբերել է» (1 Կոր 4, 1-2):

Այս առաքելական հաստատումը կը հանդիսանայ բոլորիս ուղղուած ամէնէն նշմարիտ յորդորը, որպէսզի մեր նպաստը վստահելի ըլլայ «ի սպաս Քրիստոսի» եւ «Աստուծոյ խորհուրդներու տնտեսումին», որոնց շնորհիւ «Քրիստոսի մարմինը, որ Եկեղեցին է» սնանի եւ զարգանայ: Այս ոգիով ալ, պէտք է յայտարարեմ որ, եթէ Տէրը կամենայ, ամէն նիգ պիտի թափեմ ի սպաս Քրիստոսի եւ կը յուսամ որ շնորհիւ Սուրբ եւ կենդանարար Հոգիին, ազգերու Առաքեալին հետեւողութեամբ պիտի կարենամ ըսել. «Կ'ապրիմ, բայց այլեւս ես չեմ, այլ Քրիստոսն է որ կ'ապրի իմ մէջս»:

Ուրեմն, կը հրաւիրեմ բոլորդ եւ ձեզմէ իւրաքանչիւրը անձնապէս, համախմբուելու միութեան ոգիով եւ կատարեալ հաւատարմութեամբ ի սպաս Քրիստոսի, որպէսզի Աստուծոյ խորհուրդներուն հոգեւոր պտուղները աւելի արգասաւոր ըլլան համայն հաւատացեալներուն համար: Կը հրաւիրեմ բոլորդ համախմբուելու Սուրբ Սեղանին շուրջ, ուր կը մատուցուի խորհուրդներուն կարեւորագոյնը, սէրն ու միութիւնը դարձնելու համար ապրելակերպ եւ դարմանելու անցեալի ամէն դառնութիւն կամ հակասութիւն, որոնք կը խոցեն Եկեղեցւոյ մարմինը եւ կ'աղքատացնեն աստուածաբանական խօսքի եւ Եկեղեցւոյ հաղորդութեան կեանքի արտայայտութեան յարանուն միութիւնը:

Սիրտս, ձեռքս եւ դուռս միշտ եւ բոլոր պարագաներուն տակ բաց պիտի ըլլան բոլոր հաւատացեալներուն առջեւ եւ մասնաւորաբար իմ սիրելի հոգեւոր եղբայրներուս առջեւ, որոնք մեր առաջին հաւատացեալներն են:

Արհիպապատի Հայր Միքայել եպ. Մուրատեանի Հովուական նամակը Յոթելենական Սուրբ Տարուան առթիւ

«Տէր Աստուած մեր...արա ընդ մեզ եւ ընդ աղօթակիցս մեր առատապէս գողորմութիւն եւ զգթութիւն...» (Պատարագամատոյց):

Գերյարգելի, գերապատիւ վարդապետներ, առաքինագարդ քայրեր, եւ սիրելի հաւատացեալներ:

Ողջոյն եղբայրական,

Մեր Պատարագամատոյցին ու Մաշտոցին աղօթքներուն մէջ բազմիցս կրկնուող «Ողորմութիւն» ու «Գթութիւն» եզրերը, 2015-2016 տարեշրջանին պիտի զգենուն յատուկ նշանակութիւն մը՝ մեզի պատեհութիւնն ընծայելով առաւել ներթափանցելու անոնց իմաստին խորքը, յօգուտ մեր հոգեւոր կեանքին:

Տեղեակ էք, որ Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետի հռչակած «Ողորմութեան Սուրբ Տարին» կը սկսի յառաջիկայ 8 Դեկտեմբեր 2015-ին եւ կը տեւէ մինչեւ 20 Նոյեմբեր 2016: Սոյն տարեշրջանին, պիտի ապրինք արտահերթ Յոթելեան մը, որուն բովանդակ տեւողութեան, Եկեղեցին, նշանաբան ունենալով Տիրոջ պատուէրը՝ թէ «Ողորմած եղէ՛ք, ինչպէս որ ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ողորմած է» (Ղկ 6, 36), մեզի պիտի յիշեցնէ, մէկ կողմէն, որ «Աստուած առատ է իր ողորմութեամբ» (Եփս 2, 4) եւ, միւս կողմէն, որ իւրաքանչիւր քրիստոնեայ հաւատացեալ կոչուած է ցոլացնելու կատարելութիւնները Աստուծոյ, «որուն ողորմութիւնն անչափ է եւ գթութիւնն անբաւ:»

Ի՞նչ կը նշանակէ «Յոթելեանական Տարի»: Ի՞նչ շնորհքներ կապուած են անոր: Որո՞նք են պայմանները անկէ հոգեպէս օգտուելու:

Յոթելեանական կը համարուի այն տարին, որուն ընթացքին հնարաւոր է մեղքերու առանձնայատուկ թողութիւն ստանալ: Առաջին անգամ Յոթելեանական Տարին նշուեր է 1300 թ., ապա՝ իւրաքանչիւր 50 տարին մէկ, ապա իւրաքանչիւր 33 տարին մէկ, իսկ 1470 թ., Պօղոս Բ. Պապը որոշում կայացուց գայն նշել 25 տարին մէկ: Այսուհանդերձ, Քահանայապետները կարող են արտահերթ Յոթելեանական Տարի յայտարարել, որուն ընթացքին «լիակատար ներողութիւն կը շնորհուի իւրաքանչիւր հաւատացեալի, որ կ'ապաշխարէ ու

կը վերահաստատէ Աստուծոյ հետ իր խզած յարաբերութիւնը»:

Պիոս ԺԱ. եւ Սուրբ Յովհաննէս Պօղոս Բ. Սրբազան Քահանայապետները, արտահերթ Յոբելեանական Տարիներ յայտարարեցին՝ Քրիստոսի կեանքին իրադարձութիւններու հետ կապուած առիթներով: Ֆրանչիսկոս Պապը, իր կարգին, 2016 տարեթիւը՝ Սուրբ Տարի հռչակեց՝ նշելու համար Վատիկանեան Բ. Տիեզերական Ժողովի փակման 50-րդ տարեդարձը:

Դեկտեմբեր 8-ին, «Ողորմութեան Յոբելեան»ին առիթով, Սրբազան Քահանայապետին ձեռամբ կայանալիք Հռոմի Սուրբ Պետրոս Մայր Տանարին «Սուրբ Դուռ»ին բացումի արարողութեան պիտի յաջորդէ Յաւիտեանական Քաղաքի միւս երեք Աւագ Տանարներու Սուրբ Դուռերուն հերթական բացումը: Սրբազան Պապին տնօրինումով, իւրաքանչիւր թեմակալ եպիսկոպոսին կը վիճակուի խորհրդանշական «Սուրբ Դուռ» մը տեղադրել՝ իր թեմի եկեղեցիներէն մէկուն մէջ, անոր առջեւ համապատասխան արարողութիւնները կատարելու համար: Առ այդ, մեր՝ Հիւսիսային Ամերիկայի Կաթողիկէ Հայոց թեմէն ներս, կը խնդրենք Գերյարգելի եւ Գերապատիւ Ժողովրդապետ Վարդապետներէն որ յառաջիկայ Դեկտեմբերի 13-ի Կիրակի օրուան ձայնաւոր Պատարագով՝ Յոբելեանական Սուրբ Տարուայ պաշտօնական բացումը կատարեն: Որպէս Թեմակալ Եպիսկոպոս, նոյն օրը՝ Կլեմէնտիի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Աթոռանիստ Եկեղեցւոյ մէջ պիտի մատուցանենք ձայնաւոր Սուրբ Պատարագը եւ կատարենք Թեմիս խորհրդանշական «Սուրբ Դուռ» բացումը: Նկատի առած Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցիներուն միջեւ աշխարհագրական հսկայական հեռաւորութիւնները՝ որու հետեւանքով Գալիֆորնիոյ մահանգէն դուրս եղած մեր հաւատացեալները պիտի չկարողանան ուխտի երթալ Կլեմէնտիի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Աթոռանիստ Եկեղեցին, կը տնօրինեմ, որ Ժողովրդապետ վարդապետները «Ողորմութեան Յոբելեանի» ժամանակամիջոցին, հոն ուր կը գտնուին, իրենց հովուական խնամքին յանձնուած հաւատացեալներուն համար ուխտագնացութիւն կազմակերպեն դէպի իրենց քաղաքին ա՛յն եկեղեցին՝ ուր կը գտնուի Սուրբ Դուռը, որպէսզի ոչ ոք անմասն մնայ «Լիակատար Ներողութիւն» շահելու հնարաւորութենէն:

Եկեղեցւոյ մը Սուրբ Դուռը կը խորհրդանշէ անցքը դէպի վերանորոգուած կեանք՝ դէպի փրկութիւն: Զոյջումով եւ ապաշխարութեամբ այդ Դուռէն անցնելով՝ հաւատացեալները կ'արժանանան մեղքերու քաւութեան եւ թողութեան մեծ շնորհիւն:

Սիրելիներ,

Ի շարս աշխարհատարած բիւրաւոր Կաթողիկէ Եկեղեցիներուն, Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի մեր Հայ Կաթողիկէ թեմի եկեղեցիներէն եւ կրօնական հաստատութիւններէն ներս եւս պիտի նշուի սոյն Յոբելեանական Տա-

րին, որուն ընթացքին, մեզի կը յանձնարարուի, մեր անհատական ու հասարակական կեանքին մէջ, շօշափելի դարձնել Աստուծոյ ողորմութիւնը՝ գայն արտայայտելով՝ մեր մերձաւորին հանդէպ գթասրտութեամբ, ներողամտութեամբ եւ, յատկապէս, եղբայրսիրութեամբ:

Անցեալ Ապրիլ 12-ին, Տիեզերական Եկեղեցւոյ 36 Վարդապետներու շարքին դասուեցաւ Աստուծոյ ողորմութեան սփանչելի ջատագովն ու Հայ Ազգի պարծանքը՝ Ս. Գրիգոր Նարեկացին, որուն գրած Մատեան Ողբերգութեան մեծածաւալ աղօթագրքին ամէն մէկ էջը արձագանգ է Աստուծոյ գութին ու ողորմութեան:

Եթէ սուրբերը, Նարեկացիին նման, կարիքը զգացած են Աստուծոյ ողորմութեան ապաւինելու, առաւել եւս մենք, մեղսաթաթաւ արարածներս, պարտինք, անդադար ու անձանձրոյթ, մեր վրայ հայցել Աստուծոյ առատագեղ գթութիւնը՝ դիմելով ապաշխարութեան Խորհուրդին, աղօթքին ու ծովապահութեան, որպէսզի, յառաջիկայ Յոբելեանէն լաւագոյնս օգտուինք՝ ընդունելու համար մեր մեղքերուն թողութիւնը, սրբարար շնորհիք եւ սրտի խաղաղութիւնը:

Ուշագրաւ է, որ Դեկտեմբեր 8-ը, Յոբելեանին բացման օրը, կը գուգադիպի Սուրբ Կոյս Մարիամի Անարատ Յղութեան տօնին հետ: Հետեւաբար, չվարանինք այս Սուրբ Տարին յանձնելու «Մայր Ողորմութեան» յորջորջուած Աստուածածաժինին, որուն բարձրացուցած «Մեծացուցէ» համակ գովերգութիւն է Աստուծոյ անհուն ողորմութեան:

Յառաջիկայ Սուրբ Տարուան ողջ տեւողութեամբ, Միացեալ Նահանգներու եւ Գանատայի մեր ժողովրդապետներուն, կրօնական հաստատութիւններու մեծաւորներուն եւ իրենց գործակիցներուն հայեցողութեան կը յանձնեմ պատշաճ միջոցառումներ որոնելու (ժամասացութիւն, ծովապահութիւն, Սուրբ Հաղորդութեան երկրպագութիւն, Սուրբ Գիրքի սերտողութիւն, Մատեան Ողբերգութեան գիրքէն ընթերցում, հոգեւոր կրթութիւն եւ սրբավայրերու այց), որպէսզի յուսացուած հոգեշահ արդիւնքները քաղենք մօտալուտ՝ «Յոբելեանական Սուրբ Տարի»էն:

«Ձողորմութեան քո գոտուն քա՛ց մեզ Տէր եւ արժանի արա՛ գմեզ լուսեղէն յարկաց քոց ընդ սուրբս քո» (Դոմբացէֆի Շարական ԴԿ):

Աղօթարար՝

Կլենտէյլ, 24 նոյեմբեր 2015

Արհի. Մանուէլ Եպս. Պաթագեանի խօսքը Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոսի մահուան քառասունքին

Քառասուն օրեր անցան այն առաւօտէն ուր, յանկարծակիօրէն, անշշուկ, ստուերի նման, առանց ոռնէ մէկը խանգարելու, լիեց այս երկիրը ու մեկնեցաւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Հայրապետը: Կրնամք անվարան ըսել թէ այդ օր, արդարի մը մահուան վկայ եղանք:

Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին անձն ու գործունէութիւնը կրնան այլազան ու բազմապիսի գգացումներ յարուցանել եւ հակասական մեկնաբանութիւններու տեղի տալ: Սակայն, անտարակոյս, մէկէ աւելի յատկանշական կէտեր կան անոր կեանքին ու գործունէութեան, զորս դժուար է անգիտանալ կամ անտեսել :

Արդարեւ, ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ լուսահոգի հայրապետը միահամուր կերպով մանչցուած էր իբրեւ օժտուած այն առաքինութիւններով ու կարողութիւններով՝ որոնք հիմքը կը կազմեն հոգեւոր առաջնորդի մը կեանքին:

Ան, նախ եւ առաջ, հոգեւորական մըն էր, որ հոգեւոր կեանքը կը նկատէր ու զայն կ'ապրէր՝ իբր կենսական ու անփոխարինելի պայման եկեղեցականի մը կոչումին ու առաքելութեան արդիւնաբերումին: Ան չէր կրնար պահ մը իսկ երեւակայել թէ քահանայ մը կրնայ յաւակնիլ ըլլալ քրիստոսի աշակերտ եւ առաքեալ, առանց աղօթքը դարձնելու իր կեանքին բեւեռը, կորիզն ու սնունդը: Եւ այդ ցոյց կու տար՝ իր հաւատարմութեամբը սուրբ Պատարագի առօրեայ մատուցումին եւ ժամերգութեան: Ծայր սստիճան բժախնդիր էր ծիսական կեանքին հարազատ պահպանումին ու գործադրութեան, զայն նկատելով քրիստոնեայ հասարակութեան պաշտամունքային կեանքին լիակատար ապրումին բարձրագոյն արտայայտութիւնը :

Հանգուցեալ Հոգեւոր Տէրը խստապահանջ էր օրէնքի ու կարգ ու կանոնի յարգանքին նկատմամբ, որովհետեւ մարդկային ու բարոյական կեանքի անաղարտ պահպանումին համար անհրաժեշտ կը համարէր զայն: Այդ խստութիւնը կը գործադրէր՝ նախ ինք իր անձին հանդէպ, զայն ուրիշէն պահանջելէն առաջ:

Ան կրնար սեպուիլ նաեւ աշխատասիրութեան տիպար: Առաւօտ կանուխ, առօրեայ սուրբ Պատարագին անմիջապէս կը յաջորդէր աշխատանքի պահը, որ կէսօրուայ դադարէն ետք կ'երկարէր մինչեւ ուշ երեկոյ: Երբ որեւէ ծրա-

գիր մը կը յղանար կամ նախաձեռնութիւն մը կ'առնէր, անկարելի էր որ այդ մնար կիսաւարտ, ինչ որ երբեմն յաւելեալ ծանր աշխատանքի ժամեր կը պահանջէր իր անմիջական գործակիցներէն :

Մէկ խօսքով, իր մարդկային առաւել կամ նուազ նկատառելի թերիներուն առընթեր, ինչպէս է ամէնէն օժտուած մահկանացուն անգամ, հանգուցեալ Հայրապետը ունէր ա՛յլ բազմաթիւ անուրանալի յատկութիւններ եւ արժանիքներ, որոնք պիտի չմոռցուին եւ վառ պիտի պահեն անոր յիշատակը մեր մտքին ու սրտին մէջ:

Մենք պիտի ադօթենք այսօր, ոչ միայն հայցելով Աստուծմէ որ իր հաւատարիմ ծառային շնորհէ յաւիտեանական այն հանգիստն ու երանութիւնը որուն լիովի արժանացաւ, այլ նաեւ որպէսզի ան իր միջնորդութեամբը, երկինքէն, հովանի ըլլայ մեր համայնքին ու Եկեղեցիին վրայ եւ հսկէ նաեւ մեր նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին, Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս քսաներորդին վրայ, որպէսզի Ս ուրբ Հոգիին շունչը հաստատուի ու տեսապէս մնայ անոր վրայ եւ հովանաւորէ անոր հոգեւոր, հովուական ու վարչական գործունէութիւնը, որպէսզի ինչ որ իր նախորդը կատարեց իր մարդկային բոլոր ուժերովը, յաջորդը շարունակէ, բարելաւէ եւ կատարելագործէ, ի պայծառութիւն Եկեղեցւոյ եւ ի բարիս իրեն վստահուած հաւատացեալ ժողովուրդին գաւակներուն :

Կիրակի, 2 Օգոստոս 2015

«ՀԱԻԱՏԱՄՔ»Ի ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ՀԱԻԱՏԱՄ ...

(2)

«Ի ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԵՂԱՑ»

«Հաւատամք... ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց»:

Իւրաքանչիւր անձին յարաբերութիւնը եկեղեցւոյ, կամ Քրիստոսի խորհրդական մարմնոյն հետ, կը սկսի այն խորհուրդով որ զինքը ազատ կացուցանելով սկզբնական, այսինքն Ադամի եւ Եւայի մեղքէն, իրաւունք կու տայ անոր Աստուծոյ զաւակ կոչուելու եւ եկեղեցւոյ կենդանի անդամ դառնալու:

Այս եզակի յարաբերութիւնը, ոչ միայն Քրիստոսի եւ եկեղեցւոյ, այլ նաեւ բոլոր քրիստոնեայ հաւատացեալներու հետ կը հաստատուի, եւ կը զարգանայ կամ կը տկարանայ մեր գոյութեան ընթացքին, համաձայն սիրոյ այն կապին Աստուծոյ հետ, որ առաւել կամ նուազ սերտ կը դառնայ, նայած մեր համապատասխանութեան Աստուծոյ շնորհքին:

Մկրտութիւնը՝ ճիշդ է որ կը մաքրէ ու կը սրբացնէ մեր հոգին, սակայն հոգիի այդ մաքրութիւնը կամ անմեղութիւնը պայմանաւոր կերպով կը մնայ մեր մէջ, այսինքն այնքան ատեն՝ որ մեղքին տեղի տալով՝ չենք խզեր մեր բարեկամութիւնը Աստուծոյ հետ:

Այս խզումը կատարեալ գիտակցութիւն եւ ազատութիւն կ'ենթադրէ, այնպէս որ, մինչ մանուկ տարիքի մէջ կը պահենք սրբարար շնորհքին պտուղը, սրբութիւնը, երբ կը դառնանք չափահաս ու հասուն, մեր մէջ կը սկսին իրենց աւերները գործել բնութեան ցանկութիւններն ու կիրքերը: Մենք լիով պատասխանատու ենք այն ատեն մեր իւրաքանչիւր յանցանքին կամ թերացումին, եւ Աստուծոյ հաշիւ կը ներկայացնենք ու անոր թողութիւնը կը հայցենք վերագտնելու համար մեր սկզբնական հոգեւոր մաքրութիւնը:

Այս արդիւնքները ձեռք բերելու համար է որ եկեղեցին, մեկնելով Քրիստոսի մտքէն, եթէ ոչ բացայայտ խօսքերէն, հաստատած է խորհուրդները, որոնց առաջիններն են մկրտութիւնը, դրոշմը, ապաշխարութիւնը: Ասոնք եղած են մեր առջեւ բանալու համար եկեղեցւոյ, հետեւաբար եւ երկինքի արքայութեան դռները:

Այս խորհուրդները կ'ամբողջանան միւսներով, որոնք մեզի օգնութեան կը հասնին հոգեւոր կեանքի մէջ, մեր գոյութեան կարեւոր եւ վճռական հանգրուաններուն, ուր յատուկ կերպով կարիքն ունինք Աստուծոյ Հնորճքին ներգործութեան. 1) Ս. Հաղորդութիւնը մեզ ամէն օր հոգեպէս սնուցանելու եւ զօրացնելու համար, եւ վերջապէս հիւանդաց օժոմը՝ Ֆիզիքապէս եւ հոգեպէս տկար վիճակի մէջ գտնուողները կազդուրելու համար, 2) Պսակը՝ ընտանիք կազմողներուն համար, 3) Քահանայութեան կարգը՝ Աստուծոյ եւ եկեղեցւոյ ծառայողներուն համար:

Այս բոլոր խորհուրդները բացորոշ կերպով չեն յիշատակուիր հաւատամքի բանաձեւին մէջ, սակայն անոնք կ'ենթադրուին բնական լրացուցիչները առաջին 3 խորհուրդներուն, ամէն պարագային՝ անոնք ընդունուած եւ կիրարկուած են քրիստոնէութեան առաջին իսկ դարերէն սկսեալ:

Մկրտութիւնը եւ դրոշմը՝ Ս. Հոգիին կատարած դերին եւ թողած արդիւնքին երկու իրերյաջորդ ժամանակներն են. դրոշմը, ձեւով մը, կ'ամբողջացնէ մկրտութեան գործը: Կարելի է նմանցնել զանոնք մարդուս ծնունդին եւ աճումին. մին միւսէն բնական ու անմիջական շարունակութիւնն է: Մենք՝ հայերս, դրոշմը կը կոչենք նաեւ կնունք, (թէպէտ ժողովուրդը յաճախ սխալմամբ կը նոյնացնէ կնունքը մկրտութեան հետ): Դրոշմը՝ կնիքն է որ կը դրուի արդէն մկրտուած մանուկին մարմնոյն, զգայարաններուն վրայ, հաստատելու, ամրացնելու համար ինչ որ մկրտութեամբ ան ընդունած էր, այսինքն Աստուծոյ հանդէպ հաւատքը, յոյսը, սէրը, որոնք իրենց կատարելագործումին կը հասնին՝ Ս. Հոգիին պարգեւներով, որոնք դրոշմին յատուկ տուրքերն են: Դրոշմին համար կ'ըսուէր ժամանակին՝ թէ մեզ Աստուծոյ «գինուոր»ը կը դարձնէ, այժմ կը նախընտրենք ըսել՝ թէ ան մեզ չափահաս քրիստոնեայ ըլլալու կարողութիւնը կու տայ, կարող՝ պատասխանատուութիւններ ստանձնելու, յանձնառու անդամներ ըլլալու եկեղեցւոյ ծոցին մէջ, օժանդակելով անոր տեւական կառուցումին եւ առաքելութեան իրագործումին:

Ապաշխարութեան խորհուրդը կը յիշեցնէ մեզի՝ արդէն բացայայտ իրողութիւն մը. մենք տկար ու թերի արարածներ ենք, մեղանչելու ենթա-

կայ ամէն վայրկեան: Մեղաւորը սակայն Աստուծոյ զաւակ է ինչպէս արդարը, սակայն հիւանդ զաւակ մըն է: Հիւանդ զաւակը չի դատապարտուիր, չի մերժուիր իր հօրմէ, ընդհակառակը անոր յատուկ խնամքին ու գուրգուրանքին առարկայ կը դառնայ, աւելի քան առողջը: Սակայն հիւանդ զաւակը չի շահագործեր իր այդ վիճակը՝ հօրը գուլթը շարժելու համար պարզապէս, այլ իր ամբողջ կարելին կ'ընէ գործակցելու իր հօրը եւ բժիշկներուն հետ, հիւանդութենէն ազատուելու համար: Երբ բուժուի, հաճոյք չի զգար կրկին հիւանդութեան մէջ իյնալէ, այլ ջանք կ'ընէ իր առողջութիւնը օգտագործելու՝ առաւելագոյն բարիքները ընելու համար:

Ապաշխարութիւնը, երբ նկատուի անոր գործած ազդեցութիւնը, այսինքն մեղաւորին արդարացումը, կրնայ կոչուիլ երկրորդ մկրտութիւն մը: Անոր կը տրուին նաեւ զանազան անուններ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը կը մատնանշէ խորհուրդին մէկ երեսը: Խոստովանանք, արձակուում, հաշտութիւն, եւայլն:

Մկրտութիւնը, դրոշմը, ապաշխարութիւնը, ինչպէս միւս բոլոր խորհուրդները, Աստուծոյ անգին պարգեւներն են, որոնց շնորհիւ մենք, մեղաւորներս, խորհրդաւոր կերպով կը ճանչնանք Քրիստոսի կենդանի անձը, կը հանդիպինք տեւապէս անոր՝ իր մահուան ու յարութեան մէջ, եւ կրնանք ապահովել մեր փրկութիւնը, անցնելէ ետք մեղքի ու մահուան փոթորիկներէն:

Իրաւամբ ուրեմն մեր հաւատքը դաւանելու միջոցին, կ'ըսենք՝ համոզումով ու մեր վստահութեամբ, «հաւատամք ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն եւ ի քաւութիւն մեղաց»:

«Ի ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՌԵԼՈՅ, Ի ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՅԱԻՏԵՆԻՅ»

Քրիստոնեան, սիրելիի մը դազադին առջեւ որ գերեզման կ'իջնէ, չ'ըսեր երեք. «Երթաս բարով, այլ՝ ցտեսութիւն»:

Մեր մեկնող սիրելիներուն հետ պիտի տեսնուինք, ասիկա է համոզումն ու վստահութիւնը քրիստոնեային: Ամէնքս կը սպասենք հաստատ հաւատքով՝ յարութիւնը մեռելներու եւ կեանքը անդենականի մէջ: Այդ խօսքերով կը վերջանայ գրեթէ մեր հաւատքի դաւանութիւնը՝ հաւատամքը:

Ո՞վ կեանքին այս կամ այն պահուն, կանգ չառներ վայրկեան մը, սա հարցումները ուղղելու համար ինքնիրեն, կամ ուրիշներուն. «Ի՞նչ կը

սպասէ մեզի մահուընէ ետք», «Արդեօք ամէն ինչ կը վերջանա՞յ երբ մարդը գերեզման կ'իջնէ», «Կ'արժէ՞ աշխարհ գալ այս աշխարհի ցաւերը, տգեղութիւնները, անարդարութիւնները տեսնելու, եւ դառնացած մեկնելու համար»:

Հաւատամքը, եւ միա՛յն անոր մէջ պարունակուած ճշմարտութիւնը, կրնայ գոհացուցիչ պատասխանը տալ. ո՛չ, մահով չի վերջանար ամէն ինչ: Ո՛չ, մենք աշխարհ եկած չենք անասուններու նման ապրելու եւ անասուններու նման մեռնելու համար: Աստուած մեզի անմահ հոգի մը տուած է, այդ հոգին չի կրնար մեռնիլ ու անհետանալ մարմինի կամ նիւթին պէս, այլ տենչանքը անհունին ու յաւիտենականին որ արմատացած է անոր մէջ, բնութեան պահանջք է եւ կարելի չէ որ գոհացում չգտնէ:

Փա՞ստը, ապացո՞յցը... Քրիստոս՝ ի՛նքը, որուն մահն ու յարութիւնը պատմական իրողութիւններ են, փաստեց իր երեւումներով՝ թէ կեանքին ու մահուան տէրն է ինքը եւ ապա յայտարարեց. ես եմ կեանքը եւ յարութիւն. ո՛վ որ ինծի հաւատայ՝ ան պիտի ապրի յաւիտեան:

Մահը կայ, մահը պիտի մնայ միշտ իբր բաժին մահկանացու մեր բնութեան, միա՛յն Աստուած անմահ է: Բայց անմահ է նաե՛ւ այն ինչը, մարդուն մէջ՝ որ Աստուծոյ էութենէն մասնիկ մըն է, հոգին, կեանքի աղբիւրը: Այն մարդուն համար, որ չի հաւատար հոգիին անմահ, չի հաւատար կեանքի մը, որ պիտի յաջորդէ մահուան, այդ մարդուն համար ոչ միայն մա՛հը անհետեւի ու անիմաստ է, այլ նաեւ եւ մանաւանդ կեանքը: Ասոր համար արդի մեր քաղաքակրթուած ընկերութիւնը, չկարենալով յաղթել մահուան, կը ջանայ մոռցնել տալ գայն, զգուշացնելով մարդիկը խօսելէ անոր վրայ:

Ի՛նչ պատրանք, ինչպիսի՛ ինքնախաբէութիւն՝ որ ցոյց կու տայ մարդուն ապիկարութիւնը ու տխմարութիւնը, որ, երբ կը գտնուի առեղծուածի մը դիմաց, որու առջեւ պարտաւոր է խոստովանիլ իր անկարողութիւնը, կը նախընտրէ ծածկել գլուխը աւազի մէջ, ջայլամին նման, եւ փնտռել անպէտ սպեղանիներ՝ խաբուսիկ գաղափարախօսութիւններու կամ ցնորական վայելքներու մէջ:

Մեր քրիստոնէական հաւատքը կը թելադրէ մեզի չվարանիլ՝ դէմ առ դէմ նայելու մահուան: Երբ գիտնանք թէ ան ուրիշ բան չէ եթէ ոչ՝ կեանքի այլ մի երեսը, ոչ մէկ պատճառ կը մնայ սոսկալու անկէ: Ճիշդ է որ եկեղեցին չի վսեմացներ գայն, չանգիտանար անոր ցաւալի դիմագիծը, կը դաւանի մանաւանդ՝ թէ ան պատիժն ու հետեւանքն է մեղքին, բայց միաժա-

մասնակ կ'ուսուցանէ թէ ան պարտաւորիչ անցքի ուղին է իսկական ու գերազանց կեանքին հասնելու համար:

Այս է իմաստը մեռեալներու յարուցեան որ մեր հաւատքին մաս կը կազմէ: Սակայն այս յարուցիւնը նպատակ մը չէ ինքնիր մէջ, այլ հանգըրուան մըն է, որ կը տանի կեանքի լիութեան եւ բացարձակ ու անայլայլ երջանկութեան:

Մենք գիտենք ուրեմն որ մեր մարմինը, փառաւորեալ վիճակով, պիտի վերամիանայ վերջնականապէս մեր հոգիին, անոր հետ վայելելու համար Աստուծոյ, մեր սիրելիներուն տեսութիւնը եւ հասնելու համար փառքի ու երջանկութեան գազաթնակէտին: Եւ արդար ու տրամաբանական է այս, որովհետեւ այս աշխարհիս մէջ մարմինը մասնակցած ըլլալով հոգիին արդիւնքներուն, պատշաճ է որ մասնակցի նաեւ անոր վարձատրութեան՝ յաւերժականութեան մէջ:

Լսենք ինչ որ կը գրէր գաղղիացի երեւելի դերասան ժերար Ֆրիլիի այրին, անոր վաղահաս մահուանէ ետք: «Քեզ այնքան սիրեցի, որ չեմ կրնար երեւակայել որ մարմինդ ոչնչացած ըլլայ եւ թէ հոգիդ միայն ողջ է, ինչպէս կարելի է բաժնել մարմինը եւ հոգին եւ ըսել. ասիկա մարմին է, ասիկա՝ հոգի: Քու ժպիտդ նայուածքդ, ձայնդ ու շարժուձեւերդ նիւթ էին թէ հոգի: Թէ՛ մին, թէ՛ միւսը, բայց անբաժանելի»:

Մենք կ'ըսենք առհասարակ՝ «Ես մարմին մը եւ հոգի մը ունիմ»: Աւելի ուղիղ պիտի ըլլար ըսել. «Ես մարմին ու հոգի եմ»: Մարդը՝ մարդ չի կրնար ըլլալ առանց մէկուն կամ միւսին: Եթէ երկու տարրերը միասին կը մատնանշեն եւ կը յայտնաբերեն մարդը այս աշխարհի վրայ, երկուքը դարձեալ, միասնաբար, պիտի մատնանշեն զայն անդեմական կեանքին մէջ: Կարելոր չէ գիտնալ թէ ինչ ձեւով մարմինը պիտի վերադառնայ հոգիին, եւ արդէն անկարելի է գիտնալ: Կարելորը՝ այն է, որ մենք կը շրջապատի, որ մեր մէջն է, որպէսզի հոն տիրէ իսաղաղութիւնը, սէրն ու արդարութիւնը:

Մենք, Քրիստոսի արեամբը փրկուած հոգիները, կրնա՞նք յուսահատիլ երբ գիտենք, թէ առանձին չենք փոթորիկին ու պայքարին մէջ: Զօրութիւններու Տէրը մեզի հետ է: Ան, ուշ կամ կանուխ, իր գորութիւնն ու արդարութիւնը ի գործ պիտի դնէ: Ան գիտէ ժամը ուր ամօթահար պիտի ընէ անոնք որ ատելութիւն ու աւեր կը տարածեն, եւ փառքի պսակը տայ անոնց որ իր անունը ճանչցնելու կ'աշխատին:

Ի՛րն է վերջին յաղթանակը, եւ անոնց՝ որ իրեն հետ են:

«Ո՞վ է այս մարդը որուն կը հնազանդին հովն ու ծովը»: Մենք գիտենք, եւ չենք զարմանար. ան Տէ՛րն է բոլոր տիեզերքին ու բնութեան, տէ՛րն է նաեւ մեր հոգիներուն, որոնց խաղաղութիւն ու փրկութիւն խոստացած է: Ան՝ հաւատարիմ ու ամենակարող բարեկամն է, որուն կ'ըսենք մարգարէին հետ. «Ի Քեզ, Տէր, յուսացայ, մի՛ ամաչեցից յաւիտեանս»: Ամէն:

«Ի ԿԵԱՆՄՆ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆՍ»

Կը հասնինք ահա մեր հաւատքի դաւանանքին, այսինքն «Հաւատամք»ի վերջին ճշմարտութեան հռչակումին, որ պսակումն է մեր քրիստոնէական բոլոր հաւատալիքներուն եւ միաժամանակ մեր երկրաւոր գոյութեան՝ «Հաւատամք... ի կեանս յաւիտենական»:

Յաւիտենական կեանք... որ կը նշանակէ թէ ժամանակաւոր, անցաւոր կեանքէ մը հրաժեշտ առնելով, մենք, օր մը, պիտի մտնենք անժամանակ, անվերջանալի կեանքի մը մէջ, ուր շօշափելի ապացոյցը պիտի ունենանք թէ մենք անմահ հոգիով մը օժտուած ենք:

Հոգիի անմահութիւն... մեզի համար բացայայտ իրողութիւն, իսկ անհաւատին համար՝ անկարելի եւ անընդունելի առեղծուած:

Անմահութիւնը չի փաստուիր: Եթէ փաստուէր՝ բացայայտ պիտի ըլլար ամէնուն համար, ուստի ամէնքը, նոյնիսկ անհաւատները, պիտի հարկադրուէին հաւատալ անոր:

Սակայն, եթէ գիտականօրէն կարելի չէ փաստել հոգիի անմահութիւնը, ոչ ալ կարելի է, գիտականօրէն, հերքել անոր գոյութիւնը:

Միայն հաւատացեալը, եւ յատկապէս քրիստոնեան, կարող է հռչակել այդ ճշմարտութիւնը. կա՛յ յաւիտենական կեանք:

Այն Աստուածը որով մենք կը հաւատանք՝ կենդանի Աստուած է, եւ ոչ թէ անկենդան, խուլ ու մուկ, մարդակերտ կուռքերն ու շաստուածները հեթանոսներուն, որոնք առասպելներու մշուշին մէջ թաղուած ու անհետացած են: Մեր Աստուածը՝ այն Քրիստոսն է, որ կեանքի լիութիւնն ունէր, որ ինքզինքը կեանք հռչակեց, եւ կեանք խոստացաւ անոնց որ իրեն կը հաւատան:

Մեր Աստուածը ո՛չ միայն չ'ուրախանար մարդուն մահովը, նոյնիսկ եթէ վատ մէկն է անիկա, այլ կ'ուզէ որ ան դարձի գայ եւ ապրի:

Բայց կայ կեանք մը՝ կեանքէն վերջ, որ երբեք պիտի չանհետանայ, որովհետեւ մարդուն էութիւնն իսկ է, որ Աստուծոյ մտքէն ու կամքէն բխած է, անմահութիւն կը պահանջէ եւ անոր կը ձգտի իր բոլոր կարողութիւններով:

Այս անմահ կեանքը ինք իրմէ չէ առած ծագում, ան սերտօրէն կապուած է ու արմատացած՝ Աստուծոյ իսկ կեանքի անմահութեան մէջ: Այնպէս որ իրական անմահութիւնը կը կայանայ անոր մէջ՝ ինչպէս կ'ըսէ Ս. Յովհաննէս, որ Աստուծմէ եկած ենք եւ Աստուծոյ կ'երթանք, որպէսզի միշտ Աստուծոյ հետ ըլլանք:

Այս է երկինքը, ա՛յս է արքայութիւնը, ա՛յս է յաւիտենական երջանկութիւնը որու սահմանած է մեզ Աստուած:

Ո՛չ միայն, այլ անկարելի է նկարագրել այդ երջանկութեան իրողութիւնը: Ս. Պօղոս շատ լաւ կ'արտայայտէ այդ անկարողութիւնը, երբ կ'ըսէ. «Ինչ որ աչքը չէ տեսած, ինչ որ ականջը չէ լսած, ինչ որ երբեք մարդու սիրտը չէ գգացած, այդ բոլորը Աստուած պատրաստած է իր սիրելիներուն համար» (Ա. Կորն. 2,9):

Երբ թաղումի մը ներկայ կ'ըլլանք, կը լսենք սա բառերը, որ կը փոխանակուին ոմանց միջեւ. «Երանի՛ իրեն, մեզմէ լաւ է հիմա» եւ կամ «Աւելի լաւ աշխարհ մը մեկնեցաւ»: Սակայն ոչ մէկը միւսին կը մաղթէ որ օր առաջ մեկնի այս աշխարհէն՝ այդ երանութեան հասնելու համար: Մարդկային սրտի հակասութիւններ...: Ինչո՞ւ, որովհետեւ հակառակ մեր յուսախաբուութիւններուն, դառնութիւններուն, ճախողութիւններուն, աշխարհն ու նիւթը տակաւին կը պահեն իրենց հրապոյրը, որովհետեւ չենք կրնար երեւակայել իր իսկութեան մէջ ինչ որ է երկինքը, եւ անոր վերապահած երջանկութիւնը: Որովհետեւ, նաեւ, մահը ներկայացուած է մեզի մեր փոքր տարիքէն՝ իբր սոսկալի եղելութիւն մը, կորուստը բոլոր մեր ունեցած ինչքերուն, հանդիպումը՝ խիստ ու անողոք դատաւորի մը հետ, կարելիութիւնը յաւիտենապէս իյնալու դժոխքի բոցերուն մէջ:

Այո՛, կա՛յ դժոխքը, կա՛յ պատիժը վերապահուած լոյսի թշնամի, չարիքի գործիք դարձած ու անզեղ մեղաւորին: Սակայն Աստուած այնքան բարի է, այնքան սիրով լեցուն, որ մեր մեղքերը կը հալին ու կ'անհետանան անոր սրտին անսահման ողորմութեան մէջ, երբ խոնարհ սրտով կը դառնանք իրեն եւ թողութիւն կը հայցենք:

Ի՞նչ է դժոխքը եթէ ոչ՝ բացարձակ ու վերջնական մերժումը Աստուծոյ

Եւ անոր սիրոյն: Դժոխքը Աստուած չէ, որ կը պատրաստէ մարդուն համար, մա՛րդն է որ կը նախընտրէ դժոխքը Աստուծոյ:

Իսկ երկինքը՝ լրումն է մեր մարդկային բոլոր յատկութիւններուն, կատարումը բոլոր իղձերուն՝ որոնք իրենց ամենաազնիւ արտայայտութիւնը կը ստանան, գտուած ու մաքրուած ըլլալով իրենց բոլոր անկարողութիւններէն:

Երկինքը՝ սիրոյ ապրումն է իր ամբողջական գօրութեամբն ու քստութեամբ: Սէր, որ բխելով Աստուծմէ պիտի հաղորդուի ու տարածուի բոլոր մարդկային արարածներուն, որոնք պիտի վերագտնեն իրենց բոլոր սիրելիները եւ միասին պիտի մասնակցին երկնային խնջոյքին:

«Նոր երկինք եւ նոր երկիր», կը մարգարէանայ Ս. Յովհաննէս իր յայտնութեան մէջ, որմէ բացակայ պիտի ըլլան վերջնականապէս ցաւը, տառապանքը, մտահոգութիւնը, յոգնութիւնը: Վերադարձ, մէկ խօսքով, երկրաւոր դրախտը՝ աւելի փառաւորեալ ու շքեղ կերպարանք ստացած, մեր յարուցեալ եւ կերպարանափոխուած մարմնով:

Հաւատամք... ի կեանս յաւիտենական: Ամէն:

ՄԱՆՈՒԷԼ ԵՊՍ. ՊԱԹԱԳԵԱՆ

(Վերջ)

**ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ ԵՒ ԳԵՐԵՐՁԱՆԻԿ
ՀՈԳԵՒՈՐ ՏԻՐՈՉ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին ժամանումը Հայաստան

2015 սեպտեմբերի 21-ին Հայաստան ժամանեց Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը: Երեւանի Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի ժողովրդապետու-

թեան կեդրոնին մէջ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մեծ հանդիսութեամբ դիմաւորուեցաւ Հայաստանի եւ Վրաստանի մէջ ծառայող հայ կաթողիկէ հոգեւորականներուն կողմէ՝ գլխաւորութեամբ Արհի. հայր Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանի, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ եպիսկոպոսներու ու վարդապետներու կողմէ, որոնք արդէն կը գտնուիէն Հայաստան՝ ի պատրաստութիւն 2015 սեպտեմբերի 24-ին տեղի ունենալիք Սրբոց Նահատակաց առաջնորդանիստ եկեղեցւոյ օծումին, որ պիտի կատարուի ձեռամբ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին: Հոգեւոր Տէրը դիմաւորելու եկած էին նաեւ Անարատ Յղութեան հայ քոյրերը, Մխիթարեան դպրոցի սաները եւ հաւատացեալներ: Ժողովրդապետութեան կեդրոնի մատուռին մէջ, բոլոր միաբերան հնչեցուցին «Մաղթանք վասն Հայրապետի» մաղթերգը, որմէ ետք Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր հայրական խօսքը ուղղեց ներկաներուն:

Իր խօսքին մէջ, Կաթողիկոս Պատրիարքը շնորհաւորեց ներկաները՝ Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան տօնին առթիւ՝ շեշտելով, որ անկախութիւնը մեծ գնով ձեռք բերելէ յետոյ, պարտաւոր ենք պահել զայն եղբայրսիրութեամբ, զոհողութիւններով, սեփական պատասխանատուութեան գիտակցութեամբ: Ան նաեւ ըսաւ, թէ մշտապէս իր մտքին մէջ ունի կաթողիկէ հայ հաւատացեալները եւ կ'աղօթէ բոլորին համար, որովհետեւ ուրիշ ընտանիք չունի եկեղեցիէն բացի: Ան խնդրեց քահանաներէն եւ առաքինազարդ քոյրերէն աղօթական ծառայութեամբ նեցուկ կանգնիլ թեմի առաջնորդին: Հուսկ, Հոգեւոր Տէրը շնորհակալութիւն յայտնեց քոյրերուն՝ Հայաստանի մէջ իրենց երկարամեայ գործունէութեան համար եւ բոլոր ներկաներուն տուաւ իր հայրական օրհնութիւնը: Աղօթքէն յետոյ Հոգեւոր Տէրը իր ստորագրութիւնը դրոշմեց ժողովրդապետութեան յուշամատեանին մէջ, ապա մտերմիկ զրոյց ունեցաւ հոգեւորականներուն հետ՝ ընթրիքի սեղանի շուրջ: Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը սեպտեմբերի 24-ին Կիւմրիի մէջ պիտի կատարէ օծումը Սրբոց Նահատակաց առաջնորդանիստ եկեղեցիին, ապա պիտի մասնակցի Հայկական Կարիտասի նորակառոյց էմիլի Արեգակ կեդրոնի բացումին եւ եկեղեցւոյ օծման առիթով տեղի ունենալիք հիւրասիրութեան: Սեպտեմբերի 27-ին Հոգեւոր Տէրը Կիւմրիի Սրբոց Նահատակաց եկեղեցիին մէջ պիտի մատուցանէ եկեղեցւոյ անդրանիկ սուրբ Պատարագը, որմէ ետք պիտի մեկնի «Սուրբ Էլմիածին», մասնակցելու համար Միւռնոօրհնէքի արարողութեան:

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը այցելեց ՀՀ սփիւռքի նախարարութիւն

22 Սեպտեմբեր 2015-ին, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց նորընտիր Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը, որ Հայաստան կը գտնուէր ՀՀ նախագահի հրաւերով՝ մասնակցելու Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած ձեռնարկները համակարգող պետական յանձնաժողովի նիստին, Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի եւ Արեւելեան Եւրոպայի առաջնորդ Ռաֆայէլ արք. Մինասեանին ընկերակցութեամբ այցելեց ՀՀ սփիւռքի նախարարութիւն:

Ողջունելով բարձրաստիճան հիւրը՝ նախարար Հրանուշ Յակոբեան

չնորհաւորեց զինք Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք ընտրութեան առթիւ եւ ուրախութիւն յայտնեց, որ ան նոր կարգավիճակով կ'այցելէ ազատ ու անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւն:

Նախարարը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ տեղեկացուց, որ Սփիւռքի նախարարութիւնը սերտօրէն կը համագործակցի Հայաստանի Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ հետ եւ դրուատանքով խօսեցաւ առաջնորդ Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Մինասեանի նուիրեալ աշխատանքի մասին: Նախարարը երախտագիտութեամբ խօսեցաւ Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ առաջնորդներու ունեցած անգնահատելի դերի եւ յատկապէս Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետի՝ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման կապակցութեամբ Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի տաճարին մէջ արտասանած ճառի մասին, որ կրնայ շրջադարձային ըլլալ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման գործընթացին համար:

Ամենապատիւ Կաթողիկոս Պատրիարքը շնորհակալութիւն յայտնեց ջերմ ընդունելութեան համար եւ ըսաւ որ մեծապէս կը գնահատէ հայապահպանութեան ի նպաստ իրականացուող Սփիւռքի նախարարութեան գործունէութիւնը եւ պատրաստ է շարունակելու գործակցութիւնը անհրաժեշտ ծրագրերու իրականացման համար:

Զրոյցի աւարտին նախարար Հրանուշ Յակոբեան Ամենապատիւ եւ

Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին նուիրեց հայ մանրանկարչութեան կրկնօրինակ մը ի յիշատակ Սփիւռքի նախարարութիւն կատարած անոր այցելութեան:

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին այցելութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին

23 սեպտեմբերի 2015-ին, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը՝ ուղեկցութեամբ Հայաստանի, Վրաստանի եւ Արեւելեան Եւրոպայի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ առաջնորդ արհիպատիւ Տէր Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Մինասեանին, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ այցելեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր շնորհաւորութիւնները յայտնեց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին ընտրութեան ու գահակալութեան առիթով՝ մաղթելով անոր արգասաւոր ծառայութիւն:

Իր խօսքին մէջ, Նորին Սրբութիւնը գնահատանքով ընդգծեց, որ վերջին տարիներուն Հայաստանեայց Առաքելական եւ Կաթողիկէ Եկեղեցի-

ներուն միջեւ յարաբերութիւնները վերելք արձանագրած են եւ յատկանշուած են սերտ համագործակցութեամբ:

Այս կապակցութեամբ Ամենայն Հայոց Հայրապետը գոհունակութեամբ յիշեց Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին կողմէ 12 ապրիլ 2015-ին Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի տաճարին մէջ մատուցուած սրբազան Պատարագի արարողութիւնը եւ Պապին կողմէ հնչեցուած ուղերձը՝ միտուած աշխարհի մէջ նորանոր ոճիրներու եւ ցեղասպանութիւններու կանխարգելման: Նորին Սրբութիւնը հաստատեց, որ համաշխարհային զարգացումներու արգի պայմաններուն մէջ Եկեղեցիները արդարութեան ճանապարհ կրնան հարթել միմիայն համատեղ ջանքերով, փոխադարձ աջակցութեամբ եւ աղօթքով:

Իր հերթին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը շնորհակալութիւն յայտնեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին իր ընտրութեան առիթով յղած շնորհաւորական ուղերձին եւ մաղթանքներուն համար: Զրոյցի ընթացքին Հոգեւոր Տէրը նշեց, որ պիտի ջանայ ուժերուն ներած չափով իր հոգեւոր փորձառութիւնը ծառայեցնել ի շահ իր հօտին, ինչպէս նաեւ զօրացնել յարաբերութիւնները Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ հետ:

Հանգիւման ներկայ էին նաեւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի արտաքին յարաբերութիւններու եւ արարողակարգի բաժնի տնօրէն գերաշնորհ Տ. Նաթան արքեպիսկոպոս Յովհաննիսեանը, Մայր Աթոռի լուսարարապետ գերաշնորհ Տ. Յովնան եպիսկոպոս Յակոբեանը եւ Մայր Աթոռի Միջ-եկեղեցական յարաբերութիւններու բաժնի տնօրէն հոգեշնորհ Տ. Շահէ վարդապետ Անանեանը:

Օծում Կիւմրիի «Սրբոց Նահատակաց» Առաջնորդանիստ Եկեղեցւոյ

Հինգշաբթի, 2015 սեպտեմբերի 24-ին տեղի ունեցաւ Կիւմրիի «Սրբոց Նահատակաց» առաջնորդանիստ եկեղեցւոյ օծումը՝ նախագահութեամբ Տանն Կիլիկոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Գրիգոր Պետրոս Ի.ի եւ համանախագահութեամբ Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետի ներկայացուցիչ եւ Արեւելեան կաթողիկէ Եկեղեցիներու համաժողովի նախագահ Կարգինալ Լէոնարտօ Սանտրիի: Օծման արարողութեան մասնակցեցան Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, Արեւելեան Եւ-

րոպայի հայ կաթողիկէներու առաջնորդ Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Մինասեանը, Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի պապական նուիրակ Մարեկ արքեպիսկոպոս Սոլչինսկին, հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսներ՝ Նշան արքեպս. Գարաքեհէեանը, Լեւոն արքեպս. Զեքիեանը, Գէորգ արքեպս. Խաղոմեանը, Գրիգոր Օգոստինոս եպս. Գուսանը, Միքայէլ եպս. Մուրատեանը, Յովհաննէս եպս. Թէյրուզեանը, Մանուէլ եպս. Պաթագեանը, Հայաստանի եւ Վրաստանի մէջ ծառայող հայ կաթողիկէ վարդապետները, քահանաները, ինչպէս նաեւ հիւր եկեղեցականներ:

Օծման արարողութեան ներկայ էին Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանը, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ներկայացուցիչ բարձրաստիճան հոգեւորականներ՝ Շիրակի թեմի առաջնորդ Միքայէլ եպս. Աջապահեանը, Տաթեւ արքեպս. Սարգիսեանը, Վարդան եպս. Նաւասարդեանը, Շահէ վրդ. Անանեանը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչ Շահան արքեպս. Սարգիսեանը, Կովկասի լատինաձէս կաթողիկէներու առաջնորդ ձիուզեփփէ եպիսկոպոս Պազոտտոն, այլ հայ եւ լատին կաթողիկէ հոգեւորականներ, Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ հովիւներ, ՀՀ Սփյուռքի նախարար Հրանուշ Յակոբեանը, Հայաստանի մէջ օտար երկիրներու դեսպաններ, միջազգային բարեգործական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, եկեղեցւոյ շինարարութեան բարերարները, Շիրակի մարզպետ Ֆելիքս Յոլակեանը, Կիւմրիի

քաղաքապետ Սամուէլ Բալասանեանը, հայ կաթողիկէ համայնքներու ղեկավարներ, Անարատ Յղութեան Հայ քոյրերու Միաբանութեան քոյրեր, Գթութեան միախոնար քոյրեր, այլ հասարակական ու մշակութային գործիչներ եւ մեծ թիւով հաւատացեալներ, որոնք ժամանած էին Հայաստանի եւ Վրաստանի կաթողիկէ ժողովրդապետութիւններէն եւ որոնք արարողութեան կը հետեւէին եկեղեցւոյ բակին մէջ տեղադրուած պաստառներուն միջոցաւ:

Եկեղեցւոյ օծման արարողութիւնը սկսաւ հանդիսաւոր թափօրով: Եկեղեցւոյ աւագ դրան մօտ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եւ Վսեմաշուք կարդինալը օրհնեցին եկեղեցական սպասքը, ապա Սուրբ Խաչի մասունքը վերցնելով՝ ուղղուեցան դէպի խորան: Սուրբ Խաչի մասունքը սեղանին դնելէ ետք, քահանաները ջուրով եւ գինիով լուացին խորանին սեղանը, ապա Հայրապետը վերցուց սրբալոյս Միւռնոնը եւ օծեց սեղանի չորս կողմերը փորագրուած խաչերը: Սուրբ խորանին սեղանի օծումէն ետք, նախ կարդինալը, ապա պապական նուիրակը եւ յետոյ հայ կաթողիկէ սիւնհոդոսական հայրերը հերթով օծեցին եկեղեցւոյ պատերուն վրայ փորագրուած 17 խաչերը՝ սկսելով արեւելեան կողմէն: Եկեղեցւոյ չորս կողմերը օծելէ յետոյ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը երեք անգամ օրհնեց «Սրբոց Նահատակաց» եկեղեցին:

Սրբազան Քահանայապետին նամակը

Պապական նուիրակ Մարեկ արքեպիսկոպոս Սոլչինսկին ընթերցեց Յրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին անունով Հռոմի Սուրբ Աթոռի պետական քարտուղար կարդինալ Փիեթրո Փարոլինի ուղարկած նամակը այս սրբազան արարողութեան մասնակիցներուն: Նամակին մէջ ըսուած է. «Յրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը իր հոգեւոր մօտիկութիւնն ու սիրալիր մասնակցութիւնը կ'արտայայտէ հայ կաթողիկէ հաւատացեալներուն եւ բոլոր ներկաներուն՝ միանալով հասարակաց ուրախութեան: Սրբազան Քահանայապետը իսոր գոհունակութիւնը կ'արտայայտէ այս նախախնամական արարողութեան համար, որ կը պսակէ Չանքերը բոլոր անոնց, որոնք տարբեր կերպերով մասնակցած են այդ գործին: Ան կը ցանկայ, որ այս հրաշագեղ իրադարձութիւնը սատարէ թեմի վերանորոգ հոգեւոր աշխուժութեան՝ առաջնորդուած Արհի. Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանին կողմէ, միշտ աւելի հաւատարիմ կապուածութեամբ Տէր Յիսուսին, վեհանձն առաքելական ճիգերով, եղբայրական սիրոյ ճշմարիտ վկայութեամբ, հետեւելով օրինակին սուրբ մարտիրոսներու, որոնց նուիրուած է այս մայր տաճարը եւ որոնք իրենց սիրոյ վկայութիւնը տուած են Քրիստոսի հանդէպ՝ մինչեւ հեղումը արեան: Սրբազան Քահանայապետը ողջունելով ներկայ կրօնական եւ քաղաքական իշխանութիւնները, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ եղբայրները եւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ համայն հաւատացեալները, կը հայցէ Աստուածամայր Սուրբ Կոյս Մարիամի հզօր պաշտպանութիւնը, լիառատ շնորհներ, երկնային մխիթարութիւններ եւ սրբազան արարողութեան մասնակիցներուն կողմէ տայ իր հայրապետական, առաքելական օրհնութիւնը»:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբրիել Բ.ի ուղերձը ընթերցեց գերաշնորհ տէր Վարդան եպս. Նաւասարդեանը.

«Մեծարգոյ նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան, գերապատիւ կարդինալ, արհիապատիւ Պատրիարք կաթողիկէ Հայոց, գերաշնորհ առաջնորդ Շիրակի թեմի, բարձրապատիւ առաջնորդ կաթողիկէ Հայոց Հայաստանի, Վրաստանի եւ Արեւելեան Եւրոպայի, սիրելի բարեպաշտ ժողովուրդ:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից ողջունում ենք ձեզ եւ յղում մեր հայրապետական օրհնութիւնն ու բարեմաղթանքները: Այսօր ուրախակից ենք Գլումրիի հայ կաթողիկէ համայնքին, որ հոգեւոր մխիթարութեան օրեր է ապրում՝ իր նորակառոյց եկեղեցու օծման նուիրական առիթով: Եկեղեցին կոչուեց Սրբոց Նահատակաց եկեղեցի՝ ի պատիւ քրիստոնէու-

Թեան պատմութեան ընթացքում նահատակուած վկաների, ովքեր չարի փորձութիւնների ու դժուարութիւնների մէջ անսասան պահեցին հաւատքը եւ իրենց կեանքը չխնայեցին Տէր Յիսուս Քրիստոսին: Քրիստոսի փոքր հօտը՝ հայ ժողովուրդը, որը Տիրոջ փրկութեան շնորհին հաղորդ դարձաւ Սուրբ Թադէոս եւ Սուրբ Բարդուղիմէոս առաքեալների քարոզութեամբ եւ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու հովուական նախանձախնդիր սպասաւորութեան շնորհիւ, քաջ գիտի գինը նահատակութեան:

Ահաւասիկ, այս տարի մենք ոգեկոչում ենք 100-րդ տարելիցը Հայոց Յեղասպանութեան՝ խոնարհում բերելով Օսմանեան Թուրքիայում իրականացուած անասելի եղեռնագործութեան մեր անմեղ զոհերի յիշատակի առջեւ, ովքեր հաւատքի նահատակներ դարձան՝ իրենց կեանքը զոհաբերելով հաւատքի եւ Քրիստոսի սիրոյ համար, եւ Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցու կողմից կարգուելով սրբոց դասում՝ որպէս խաղաղութեան, արդարութեան եւ մարդասիրութեան բարեխօսներ:

Մխիթարութիւն է ազգիս զաւակների համար, որ ի Քրիստոս եղբայրութեան ոգով մեր եկեղեցու կողքին ցեղասպանութեան անմեղ նահատակների համար աղօթեցին եւ էկումենիկ արարողութիւններ կազմակերպեցին քոյր եկեղեցիները, նաեւ՝ Կաթոլիկ Եկեղեցին՝ գլխավորութեամբ Ֆրանչիսկոս Պապի, ով Սուրբ Պատարագ մատուցեց Սուրբ Պետրոսի տաճարում եւ աշխարհին ուղղուած ազդու կոչով դատապարտեց հայոց ցեղասպանութեան ժխտողականութիւնը՝ իր զօրակցութիւնը բերելով Հայաստանեայց Եկեղեցուն եւ հայ ժողովրդին:

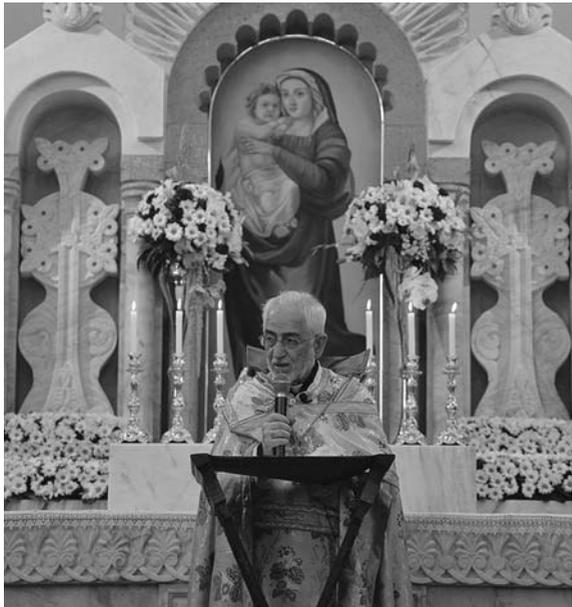
Յաւալի է, որ այսօր էլ շարունակուում են հալածանքները քրիստոնեաների հանդէպ, հազարաւոր անմեղներ զոհ են դառնում ահաբեկչութիւններին: Աւերուում եւ ոչնչացուում են քրիստոնէական սրբավայրերը: Ազգի դէմ ծառայած մարտահրաւէրները, փորձութիւնները նոր հրաւէր են Քրիստոսի Եկեղեցու համար՝ զօրացնելու միասնութիւնը ամբողջ աշխարհի քրիստոնեաների միջեւ:

Մեզ համար գոհունակութիւն է, որ յատկապէս վերջին տասնամեակներին խորանում են յարաբերութիւնները Հայ Առաքելական եւ Կաթոլիկ Եկեղեցիների միջեւ՝ երբեմնի դաւանաբանական վէճերին եւ փոխադարձ մեղադրանքների երկար ընթացքին այսօր փոխարինելու են գալիս առաւելաբար գործակցութեան գաղափարները: Երիցս փառք ենք տալիս Բարձրեալն Աստծուն, որ Աւետարանական ոգին դրսեւորուած ենք տեսնում մեր երկու՝ հայ եւ կաթոլիկ, ինչպէս նաեւ միւս Եկեղեցիների յարաբերութիւնների մէջ:

Աղօթում ենք Քրիստոսի Սուրբ Եկեղեցու անասանութեան եւ յաւերժ պայծառութեան համար: Մեր եղբայրական սիրոյ ողջոյնն ենք յղում մեր հոգեւոր եղբօրը՝ Ֆրանչիսկոս Պապին: Թող Տէրը օգնական եւ ապաւէն լինի Սրբազան Քահանայապետին՝ հովուապետական իր առաքելութեան մէջ, որպէսզի առաւել պայծառանայ Կաթողիկ Եկեղեցին եւ շարունակի ծառայել քրիստոնէական հաւատքի եւ հոգեւոր արժէքների ամրապնդման եւ ժողովուրդների կեանքում խաղաղութեան եւ համերաշխութեան հաստատման համար: Տիրոջ ինամքն ենք հայցում մեր երկրի եւ հաւատաւոր մեր ժողովրդի համար եւ զօրակցութիւնը՝ հայրենի իշխանութիւններին ի գլուխ ՀՀ նախագահ Տեար Սերժ Սարգսեանի: Սրբոց Նահատակաց եկեղեցու օծման առիթով մեր բարեմաղթանքներն ենք յղում կարդինալ Սանտրինին, Հոգեւոր Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Պատրիարքին, Բարձրապատիւ Տ. Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանին եւ հայ կաթողիկէ համայնքին՝ հայցելով Բարձրեալն Աստծոյ շնորհներն ու օրհնութիւնները: Հայրապետական մեր օրհնութիւնն ենք յղում Տ. Միքայէլ եպս. Աջապահեանին եւ Շիրակ աշխարհի հաւատաւոր բոլոր մեր զաւակներին...»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Խօսքը

Ամենապատիւ եւ Գերբերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը առանձին առանձին նշելով բոլոր ներկայ բարձրաստիճան հիւրերուն անունները եւ շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր անոնց, որոնք աջակցած են եկեղեցւոյ կառուցումին, ըսաւ.

«Երախտագիտութիւնս պիտի յայտնեմ Աստուծոյ, որ կարելի դարձուց շինութիւնը այս տաճարին, այս տաճարը, որ նուիրագործեցինք, քարեր են: Մենք չենք պաշտեր քարերը, որքան ալ արիւն, արցունք, աշխատանք պահանջած ըլլան: Մենք կը պաշտենք ներկայութիւնը Աստուծոյ այս տաճարին մէջ: Խաչերը խորհրդանիշ

են Աստուծոյ ներկայութեան, մարդացեալ Քրիստոսի ներկայութեան: Այս տունը Աստուծոյ տունն է, բայց նաեւ բոլորիս տունն է: Մենք, որ Աստուծոյ գաւազաններն ենք, Աստուծոյ տաճարները դարձած ենք Սուրբ Հոգիին գեղումով, մկրտութեամբ: Եւ այս մեր ներկայութիւնը այս տաճարին մէջ եւ տաճարին շուրջ, խորհրդանիշն է Աստուծոյ սիրոյն՝ համայն մարդկութեան հանդէպ, մենք Քրիստոսի վկաներն ենք: 301 թուականէն սկսեալ, մենք Քրիստոսը ճանչցանք, սիրեցինք, որովհետեւ ինքը մեզ սիրեց եւ ինքզինք մեզի նուիրեց: Մեր սէրը փոխադարձ հաւատարմութիւնն է իրեն: Մենք կը պաշտենք Քրիստոսը, ոչ թէ քարերը, Քրիստոսին հաւատարիմ գտնուեցան մեր միլիոնաւոր վկաները պատմութեան ընթացքին: Այսօր այս սուրբ տաճարին մէջ՝ նուիրուած միլիոնաւոր մեր նահատակաց, անոնց միջնորդութիւնը կը ինդրենք՝ մեզմէ իւրաքանչիւրին համար, որպէսզի մեր ժառանգած հաւատքը միշտ աւելի զօրաւոր ըլլայ եւ քաջութիւնը ունենանք աշխարհի աչքին առջեւ ապրելու, խոստովանելու քրիստոսականը հաւատքը: Այս եկեղեցին ժամադրապայրը պիտի ըլլայ Աստուծոյ գաւազաններուն, ձեռք՝ եղբայրներ եւ քոյրեր, որ ամէն կիրակի հաւաքուիք՝ միաբերան աղօթելու համար: Երախտագիտութիւն պիտի յայտնէք Աստուծոյ, որ արժանի դարձուց Հայութիւնը, որ Զինք ճանչցող եւ սիրող առաջինը ըլլայ եւ աշխարհի չորս կողմերուն վկայէ, թէ հայ ժողովուրդը յարութիւն առած է Քրիստոսի հետ, կ'ապրի եւ պիտի ապրի Աստուծոյ շնորհքով: Եկեղեցին դու՛ք էք, սիրելի հաւատացեալներ: Դուք կ'աղօթէք «Հայր մեր», ոչ թէ՝ «Հայր իմ»: Եղբայրաբար մեր աղօթքը բարձրացնենք մեր Հօրը, որ յաւիտենութենէն ի վեր մեզ սիրած է, գոյութեան կոչած է եւ կը հսկէ մեր վրան: Մենք մեր խաչն առած Անոր ետեւէն կը քալենք: Աղօթեցէ՛ք Տիրոջ՝ ըսելով, շնորհակալ ենք, որ մեր վրայ կը հսկես, չես ձգեր որ թշնամիներդ մեզ ոչնչացնեն: Յիշենք Յիսուսի խօսքերը՝ ուղղուած Պետրոսին. ես քեզի համար աղօթեցի, որ սատանան քեզ չճգմէ: Երբ որ Քրիստոս մեզի հետ է, ո՞վ կրնայ մեզի դէմ կենալ: Ո՛չ մահը, ո՛չ մեղքը, ո՛վ որ ալ ըլլայ...: Հետեւինք Քրիստոսին եւ ըսենք. մի՛ ձգեր, որ քեզմէ հեռանանք: Փա՛ռք Քեզ, Տէր, յաղագս ամենայնի, փա՛ռք քեզ»:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչ Գերշն. Տ. Շահան արքեպս. Սարգիսեան իր ողջոյնի խօսքին մէջ ըսաւ. «Սրբոց Նահատակաց կաթողիկէ հայոց եկեղեցւոյ հաստատումը եւ օծումը հայրենի հողի վրայ՝ մեր ժողովուրդի ամբողջականութեան եւ միութեան գեղեցիկ մէկ արտայայտութիւնն է, քրիստոնէական եկեղեցիներուն միջեւ միութեան եւ սիրոյ անխառն կապը: Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը անասան կը պահէ մեր հայոց աշխարհը, Հայաստանի Հանրապետութիւնը, Արցախի Հանրապետութիւնը եւ սփիւռքի ողջ ժողովուրդը: Կը հաւատանք քրիստոնէական միջ-եկեղեցական յարաբերութիւններու անխառն միութեան

կապին, որուն մէկ արտայայտութիւնն է այսօր Հայ Առաքելական եւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցիներու ներկայութիւնը, որ նաեւ մեր ժողովուրդի միութեան ցուցանիշն է: Սրբազասուած մեր նահատակներով միասնաբար կը շարունակենք մեր պահանջատիրական երթը՝ մեր ժողովուրդի իրաւունքներուն եւ քրիստոնէական հաւատքի հաստատման համար: Հայաստանի մէջ եկեղեցի հիմնելը վերանորոգութիւնն է մեր հաւատքին: Յանուն Վեհափառ Հայրապետին, կ'ողջունենք Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, սիրոյ մեր ողջոյնները կ'ուղարկենք Հռոմի Պապ Ֆրանչիսկոսին եւ կը փոխանցենք մեր սիրոյ զգացումները Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին»:

**Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.
Կաթողիկոս Պատրիարքը կը պատարագէ
նորօժ «Սրբոց Նահատակաց» արձուանիստ
եկեղեցւոյ մէջ**

Հինգշաբթի, 24 սեպտեմբեր 2015-ին, «Սրբոց Նահատակաց» եկեղեցւոյ օժման արարողութենէն ետք՝ ժամը 17:00-ին, Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս

Պատրիարքը սուրբ Պատարագ մատուցանեց նոյն տաճարին մէջ: Սուրբ Պատարագին ներկայ էին Վսեմաշուք Կարդինալ Լէոնարտո Սանտրին եւ պապական նուիրակ Մարեկ արքեպիսկոպոս Սոյլինսկին: Հոգեւոր Տիրոջ առընթերականերն էին Արհի. Տ. Գրիգոր եպս. Գուսան եւ Արհի. Տ. Միքայէլ եպս. Սուրատեանը, սարկաւագի ծառայութիւնը կը կատարէր Կիւմրիի ժողովրդապետ Հ. Պետրոս վրդ. Եսայեանը: Ներկայ էին հայ կաթողիկէ վարդապետներն ու քահանաները՝ Արհի. Տ. Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանի գլխաւորութեամբ:

Կարդինալ Սանտրիի խօսքը

Մայր տաճարին մէջ համախմբուած հաւատացեալներու հոծ բազմութիւնը լսեց Վսեմաշուք Կարդինալ Սանտրիի խօսքը՝ թարգմանութեամբ գերյ. Մեսրոպ Թ.Ծ.Վ. Սիւլահեանի.

«Մեծ հաճոյքով վերադարձած եմ Հայաստան, ուրախ եմ, որ ճամբորդութեանս առաջին հանգրուանը այս հրաշալի Մայր Տաճարի օժովմն է, որուն հիմնադրութեան ականատես եղայ՝ որպէս Նախագահ Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի, 2012-ին: Այսպիսով, ասիկա կը հանդիսանայ Մայր Եկեղեցի՝ ամբողջ թեմի՝ Արեւելեան Եւրոպայի հայ կաթողիկէներուն, իրականութիւն մը, որ Սբ. Յովհաննէս Պօղոս Բ. Քահանայապետը կ'ուզէր կառուցանել 1991-ին, Խորհրդային Միութեան փլուզումէն յետոյ:

Վերանորոգ վստահութեան եւ յոյսի նշաններէն մէկն է կրօնական եւ եկեղեցական պաշտամունքի ամբողջական ազատութիւնը վերստանալը, ինչպէս նաեւ՝ յարատեւ նշան՝ աւելի խոր մտերմութեան Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ եղբայրներուն հետ, սկսեալ այն պահէն, երբ երջանկայիշատակ Վազգէն Վեհափառը ընդունեց Մխիթարեան կրօնաւորները, Երանելի Պօղոս Զ-ի Քահանայապետութեան ընթացքին, որպէսզի Հայաստանի կաթողիկէ հասարակութեան խնամքը ստանձնեն:

Աստուծոմէ շնորհ կը խնդրենք՝ կարողանալու շարունակել ամէն օր՝ ուրախութեան, յոյսի եւ ի Քրիստոս հարազատ եղբայրութեան ճանապարհով, ինչպէս կանխանշած էր Սբ. Յովհաննէս Պօղոս Բ-ը իր 2001-ին Հայաստան այցելութեան ժամանակ եւ ինչպէս կը ցանկայ Ֆրանչիսկոս Քահանայապետը՝ ըստ հայ ազգի գաւակներուն հանդէպ իր սիրոյ, որ բազմիցս ցոյց տուած է իր քահանայապետութեան ընթացքին: Ֆրանչիսկոս Քահանայապետը ցանկացած էր, որ որպէս նուէր բերեմ սկիհ մը, ինչպէս նաեւ՝ իր սրտի պատգամը, որ պիտի ընթերցուի եւ որով կ'ուղարկէ իր օրհնութիւնները:

Սրտանց շնորհակալ եմ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի ներկայութեան համար, որուն համար կ'աղօթենք, ինչպէս նաեւ՝ երիտասարդ հանրապետութեան համար, որ դիմազրաւած է եւ կը շարունակէ դիմազրաւել բոլոր մարտահրաւէրները: Ի մասնաւորի, կ'ուզէի Սուրբ Աթոռի շնորհակալութիւնները յայտնել Հայաստանի իշխանութիւններ:

րուն, որ Հայաստանի մէջ ապաստան կու տան սուրիացիներուն:

Այն եպիսկոպոսներուն, որոնք ներկայացուցին Ն.Ս. Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը, կը խնդրեմ խաղաղութեան ողջոյն ուղարկել Վեհափառին՝ որպէս երախտագիտութիւն իր մաղթանքներուն եւ բարեացակամութեան համար: Կը վստահեցնենք ձեզ, որ մեր հասարակութիւնը կը միանայ Սուրբ Հոգիի կոչման, որպէսզի իջնէ եւ սրբագործէ միւռոտնը առաջիկայ կիրակի օր տեղի ունենալիք Միւռոտնօրհնէքի արարողութեան ժամանակ:

Այն ցաւալի դէպքերէն յետոյ, որ բաժին ինկաւ հայ, սուրիացի եւ քաղղէացի ժողովուրդներուն դար մը առաջ, հայ հեղինակ մը գրած է այս բաւական խորքային խօսքերը.

«Ամենուրեք շնչում եմ Կենդանի Աստուծոյ շունչը,
Ամէն տեղ լսում եմ Իր կոչը, որ չի կորում,
Իր ձայնը, որ հնչում է,
Տիեզերքի խոր ներդաշնակութիւնն է եւ
Մրմունջը, որ ազնուացնում է եւ բարձրացնում հոգիս ու դարձնում
պատրաստ՝ լսելու»:

Յովհաննէս Թումանեան, Ռեքվիեմ:

Եկեղեցւոյ օծման արարողութիւնը շատ յատկանշական է: Այս իրականութիւնը Աստուծոյ կողմէ Իր Ներկայութեան նշանն է: Այն, որ ստեղծուած է, կը դառնայ նշան եւ կոչ այն բանի, որ անստեղծ է: Այս ձեւով բոլոր անոնք, որոնք կը հաւաքուին Աստուծոյ տաճարին մէջ, իրենց հերթին կը դառնան Աստուծոյ տաճար՝ սուրբ եւ հաճոյ Աստուծոյ: Եկեղեցին՝ որպէս կառոյց, աստուածայայտնութիւնն է քարաչէն կենդանի Եկեղեցւոյ:

Ի՞նչ կը նշանակէ ըլլալ կենդանի քարեր:

Կը նշանակէ յատկապէս ամուր կառչած մնալ անոր, որ է անկիւնաքարը՝ Քրիստոս՝ Խաչեալ եւ Յարուցեալ:

Ասիկա մեզի կու տայ ժայռի զօրութեան եւ դիմացկունութեան կայունութիւնը: Կենդանի ենք, որովհետեւ կ'ապրինք Հոգիին մէջ Իր նոյն կեանքը: Մկրտութենէն սկսեալ եղած ենք արգանդը Աստուծոյ Որդիի կեանքի վերածնութեան: Կը սիրենք այնպէս, ինչպէս Քրիստոս սիրեց, կը նուիրենք մենք զմեզ, ոչինչ մեզի կը պահենք, կը փափաքինք Աստուծոյ ներկայութեան մշտական գալուստը մեր մէջ եւ կը համագործակցինք մեր կեանքով՝ սպասելով Տիրոջ ամբողջական յայտնութեան:

Հայ ժողովուրդը դարեր շարունակ կարողացած է իր հաւատքի գանձը պահպանել, նոյնիսկ անաստուածութեան իշխանութեան ժամանակ, երբ կ'ուզէին հաւատքը փոխարինել պետութեամբ, սակայն Աստուծոյ Աւետարանը կենդանի մնաց, իսկ միւս բոլորը փուլ եկան...»:

Յաւարտ Սուրբ Պատարագի, Վսեմաշուք Կարգինայր Արհի. Տ. Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանին նուիրեց Սրբազան Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին նուէրը՝ մետալ մը, որուն վրայ գրուած է. «Քրիստոսի սէրը կը կրենք մեր սրտերուն մէջ», ինչպէս նաեւ՝ ծրարով դրամական օգնութիւն՝ առաջնորդութեան կարիքները հոգալու համար, ինչպէս ըսաւ Կարգինայր: Իր հերթին Ռաֆայէլ Սրբազանը Կարգինային նուիրեց Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ Սբ. Գրիգոր Նարեկացիի «Մատեան»ի մէկ օրինակը: Սրբազանը շնորհակալութիւն յայտնեց Վսեմաշուք Կարգինային՝ առաջնորդութեան գործերուն «պահապան հրեշտակի» նման մշտապէս օժանդակելու համար:

Նուէրներու փոխանակումէն յետոյ, շարականներու հնչիւններու ուղեկցութեամբ, Հոգեւոր Տէրը, Վսեմաշուք Կարգինայր եւ հոգեւորականներու ամբողջ թափօրը ուղղուեցաւ դէպի Մայր Տաճարի յետնամասին տեղադրուած խաչքարը, որ Զմմառի միաբաններու նուէրն է Սրբոց Նահատակաց եկեղեցիին: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եւ Վսեմաշուք Կարգինայ Սանտրին օրհնեցին եւ օծեցին խաչքարը:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսներու արտահերթ Սիւնհոդոսը իր աշխատանքները աւարտեց 2015-ի սեպտեմբերի 10-ին, Հռոմի Լեւոնեան Վարժարանին մէջ

Հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսներու արտահերթ Սիւնհոդոսի նիստերը տեղի ունեցան Հռոմի Լեւոնեան վարժարանին մէջ, 2015 սեպտեմբերի 1-10: Սեպտեմբերի 7-ին Հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսները Ամենապատիւ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին գլխաւորութեամբ Սրբազան Պապին հետ միասին Սբ. Պատարագ մատուցանեցին Վատիկանի Սրբուհի Մարթայի տաճարին մէջ: Սրբազան Քահանայապետին եւ Պատրիարքին միասնական հաղորդութիւնը Սուրբ Զոհին՝ լրումն ու արտայայտութիւնն էր անոնց միջեւ եկեղեցական հաղորդութեան հաստատման: Սրբազան Պապը նորընտիր Պատրիարքին եկեղեցական հաղորդութիւնը շնորհած էր դեռեւս 2015 յուլիսի 25-ին:

Նոյն օրը, ինչպէս կը տեղեկացնէ Ռատիօ Վատիկանը, Արեւելեան Եկեղեցիներու Ժողովի նախագահ կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրի, որ ներկայ էր Սբ. Պատարագին, «Մեծն Սուրբ Գրիգոր» շքանշանով պարգեւատրեց Գրիգոր Նարեկացիի մատենագրութեան Ֆրանսացի ուսումնասիրող, մեծ հայագէտ Ժան Փիեռ Մահէն:

Սիւնհոդոսական նիստերու ընթացքին եպիսկոպոսները քննարկած են Հայ կաթողիկէ համայնքներու հրատապ լուծում պահանջող հարցեր, որդեգրած են որոշումներ, որոնց մասին յետագային կը կատարուին առանձին յայտարարութիւններ եւ կարգադրութիւններ: Կատարուած են եպիսկոպոսական ընտրութիւններ:

Նիստերու ընթացքին սիւնհոդոսական հայրերը իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են յատկապէս հետեւեալ կէտերուն վրայ. -

1- Միջին Արեւելքի քրիստոնեաներու վիճակը, անոնց օգնութիւն տրամադրելու հարցերը, գաղթականութեան հետեւանքով գաղութներէն ներս ստեղծող ճգնաժամային դրութիւնը, յատկապէս Սուրիոյ եւ Իրաքի մէջ,

2- Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցոյ մասնայատուկ կանոնագրքի վերանայման կարեւորութիւնը:

3- Միջ-համայնքային եւ միջ-եկեղեցական երկխօսութեան զարգացման հեռանկարները. Արհի. Տ. Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանին հրաւերով, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եւ սիւնհոգոսական հայրերը 2015 սեպտեմբերի 24-ին կը մասնակցին Կիւմրիի նորակառոյց Սրբոց Նահատակաց առաջնորդանիստ եկեղեցւոյ օծման հանդիսաւոր արարողութեան: Հոգեւոր Տէրը նաեւ կը տեսակցի Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Գարեգին Բ-ի եւ Հայաստանի պետական պաշտօնատարներու հետ, կը մասնակցի Սբ. Էջմիածնի մէջ տեղի ունենալիք Միւռնոսօրհնէքի արարողութեան,

4- Հայ երիտասարդութեան գործօն մասնակցութիւնը 2016 յուլիսին Լեհաստանի մէջ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ կազմակերպելիք «Երիտասարդութեան Համաշխարհային Օր» միջոցառումին եւ այլ հարցեր:

Ճաշ Հռոմի Լեւոնեան վարժարանին մէջ ի պատիւ Արեւելքի Կաթողիկէ Եկեղեցիներու Պատրիարքներուն

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին հրաւերով՝ ուրբաթ, 23 հոկտեմբերի կէսօրին, Հռոմի Հայ կաթողիկէ Լեւոնեան Քահանայապետական Վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ ազապ մը ի պատիւ Ընտանիքին նուիրուած Սիւնհոգոսին առիթով Հռոմ գտնուող Արեւելեան կաթողիկէ Եկեղեցիներու Պատրիարքներուն: Ազապին մասնակցեցան Վատիկանի պետական քարտուղարը՝ կարդինալ Փարոլին, Արեւելեան Եկեղեցիներու

Ժողովի նախագահը՝ կարգինալ Լէոնարտո Սանտրի, Վատիկանի Առաքելական Ստորագրութեան Գերագոյն Ատեանի նախագահը՝ կարգինալ Տոմինիք Մամպերթի, Մարոնիթներու Պատրիարքը՝ կարգինալ Պշարա Ռաի, Յոյն կաթողիկէներու Պատրիարքը՝ Կրէկորիոս Գ. Լահճամ, Քաղղէացիներու Պատրիարքը՝ Լուի Սազօ, Ղպտիններու Պատրիարքը՝ Թէոտորոս Բ., Պոլսոյ կաթողիկէ Հայոց առաջնորդը՝ արհի. Հայր Լեոն արք. Զէքիեան, ինչպէս նաեւ Լեւոնեան Վարժարանի տեսուչը՝ գերապայծառ Գէորգ Թ.ծ.վ. Նորատունկեան, Վարժարանին փոխ տեսուչը՝ Գրիգոր վրդ. Պատիշահ, գերպ. հայր Վարդան վրդ. Գազանճեան, գերպ. հայր Ներսէս վրդ. Սազայեան:

Նշենք որ Ընտանիքին նուիրուած Սիւնհոդոսը իր աշխատանքները եզրափակած էր Շաբաթ, 25 Հոկտեմբերին:

Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը վերադարձաւ Պէյրութ

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամեն. եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը Նոյեմբեր 2-ին վերադարձաւ Պէյրութ, մօտ երկու ամիս տեւած աշխատանքային շրջագայութեան աւարտին, որուն վերջին հանգրուանը հանդիսացաւ Վատիկանը, ուր ան իր մասնակցութիւնը բերաւ Հռոմի եպիսկոպոսաց հերթական՝ ԺԴ. սիւնհոդոսին՝ «Ընտանիքի կոչումն ու առաքելութիւնը Եկեղեցոյ եւ ժամանակակից աշխարհի մէջ» բնաբանով:

Հոգեւոր Տէրը դիմաւորելու նպատակով, Պէյրութի միջազգային օդակայան եկած էր հայ կաթողիկէ կրօնական եւ աշխարհական անձնաւորութիւններէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը:

Օդակայանի պաշտօնական սրահին մէջ Հոգեւոր Տէրը ընդհանուր գիծերու մէջ անդրադարձաւ անցած երկու ամիսներուն Հայաստանի եւ Հռոմի մէջ իր ունեցած հանդիպումներուն եւ իր մասնակցութեամբ տեղի ունեցած իրադարձութիւններուն: Պատասխանելով Հայ կաթողիկէ պատրիարքութեան կայքէջի խմբագրութեան հարցումներուն, Տէր Գրի-

գոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը յայտնեց թէ Հռոմի եպիսկոպոսաց սիւնհոդոսը, որ խորհրդակցական բնոյթ ունի, յստակօրէն եւ առանց լուրջ տարակարծութեանց հաստատեց այն արժէքները, որոնք կը վերաբերին Եկեղեցւոյ եւ ժամանակակից աշխարհին մէջ ընտանիքի դերակատարութեան: Շուրջ ամիս մը տեւած այս խորհրդակցութիւնները որպէս հիմք պիտի ծառայեն եկեղեցական բարձրագոյն իշխանութեան կողմէ այդ ուղղութեամբ կատարուելիք յայտարարութեան եւ ձեռնարկումներուն:

Անդրադառնալով շրջանային, քաղաքական եւ ապահովական կացութեան, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը նշեց, թէ Միջին Արեւելքի բոլոր քրիստոնեաները հրաւիրուած են յոյսով վերաբերելու ներկայ բարդ ժամանակներուն ու պայմաններուն հետ, ինչպէս նաեւ գօտեպնդուելու քրիստոնէական հաւատքով եւ քաջութեամբ դիմակայելու փորձութիւնները:

Նշենք որ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը օգոստոսի վերջը մեկնած էր Հռոմ նախագահելու համար Հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսներու արտահերթ սիւնհոդոսին որ կայացաւ 1-10 սեպտեմբերին Լեւոնեան Քահանայապետական վարժարանին մէջ: Այնուհետեւ, ան մեկնած էր Երեւան, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանին հրաւերով, մասնակցելու համար Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած ձեռնարկները համակարգող պետական յանձնաժողովի նիստին՝ 26 սեպտեմբերին: Մինչ այդ, 23 սեպտեմբերին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը այցելեց Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Սուրբ Էջմիածին եւ 24 սեպտեմբերին օժուժը կատարեց Կիւմրիի նորակառոյց Սրբոց Նահատակաց եկեղեցիին մասնակցութեամբ Սուրբ Աթոռի Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի նախագահ կարգինալ Լէոնարտօ Սանտրիին եւ ներկայութեամբ ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանի: Միեւնոյն երեկոյեան ան մատուցանեց անդրանիկ սուրբ Պատարագը նորակառոյց եկեղեցւոյ մէջ: Յաջորդ օրը, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը հանդիպում մը ունեցաւ ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանին հետ:

Զօր. Միշել Աուն այցելեց Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարան

Փոփոխութիւն եւ Բարեկարգում Համախմբումի նախագահ երեսփոխան զօր. Միշել Աուն երեքշաբթի, 17 նոյեմբեր 2015-ին ժամը 11-ին այցելեց Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարան, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Իպրահիմ Քանաանի եւ Պր. Միշել Տը Շատարեւեանի, եւ հանդիպում մը ունեցաւ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին հետ: Հանդիպումին ներկայ գտնուեցան գերապայծառ Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեան, Հայ կաթողիկէ Պատրիարքութեան օգնական եպիսկոպոս գերապայծառ Գէորգ Ասատուրեան, Զմմառու վանքի մեծաւոր եւ պատրիարքական փոխանորդ գերապայծառ Գաբրիէլ Թ.Տ.Վ. Սուրատեան, Իրանի թեմի եպիսկոպոս գերապայծառ Սարգիս Դաւիթեան, Սուրբ Կոստին Աւետման եկեղեցւոյ ժողովրդապետ հայր Վարդան վրդ. Գազանձեան, պետական երեսփոխան մեթր Սերժ Թուրսարգիսեան, նախկին նախարար եւ երեսփոխաններ մեթր Ժազ Զուխատարեան եւ մեթր Անթուան Շատեր:

Զօր. Աուն նախ շնորհաւորեց եւ բարեմաղթանքները ներկայացուց Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ իր ընտրութեան առթիւ, ապա հանդիպումին ընթացքին տեղի ունեցած խօսակցութիւնը շօշափեց առաւելաբար մի-

Ջազգային, շրջանային եւ Լիբանանի կացութիւնները ընդհանուր առմամբ եւ մասնաւորաբար անվտանգութեան խնդիրները՝ վերջին օրերուն արձանագրուած ահաբեկչական եւ ողբերգական արարքներուն լոյսին տակ: Քննարկուեցան նաեւ Միջին Արեւելքի քրիստոնեաներու իրավիճակին հայոց խնդիրները: Շեշտուեցաւ ազգային երկխօսութեան եւ միասնականութեան հրամայականը՝ դիմագրաւելու համար երկրին սպառնացող վտանգները եւ լուծելու համար քաղաքացիները տազնապեցնող խնդիրները:

Զօր. Աուն հրաժեշտ առաւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջմէ, Լիբանանը եւ Լիբանանցիները յուզող խնդիրներու լուծման ի խնդիր խորհրդակցական նոր հանդիպումներու մաղթանքով:

Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը շնորհակալական այցելութիւն մը տուաւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը՝ 23 Նոյեմբեր 2015, Երկուշաբթի առտուան ժամը 10-ին այցելեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսին, Անթիլիաս: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ուղեկցող պատ-

ուխրակուլթեան մաս կը կազմէին վաստակաւոր եպիսկոպոս գերապայծառ Մանուէլ Պաթազեան, նորոժ եպիսկոպոսներ՝ գերապայծառ Սարգիս Դաւիթեան՝ Իրանի հայ կաթողիկէ թեմին եպիսկոպոսը, գերապայծառ Գէորգ Ասատուրեան՝ Պատրիարքութեան օգնական եպիսկոպոսը, արհիպատիւ Տէր Գրիգոր եպիսկոպոս Գուսան եւ գերապատիւ հայր Վարդան վարդապետ Գազանձեան, պետական երեսփոխան մեթր Սերժ Թուրսարգիսեան, նախկին նախարար եւ երեսփոխան մեթր Ժագ Չուխատարեան եւ պարոն Առաքել Մինասեան:

Մայրավանք ժամանումին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը դիմաւորունեցաւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին կողմէ, զոր կը շրջապատէին Լիբանանի Հայոց Առաջնորդ գերաշնորհ տէր Շահէ եպիսկոպոս Փանոսեան, գերաշնորհ տէր Գեղամ եպիսկոպոս Խաչերեան, գերաշնորհ Նորայր եպիսկոպոս Աշրքեան եւ միաբան հայրեր:

Վեհափառ Տէրը եւ Հոգեւոր Տէրը «Հրաշափառ»ով մուտք գործեցին եկեղեցի, ուր գոհաբանական աղօթք բարձրացուցին առ Աստուած: Եկեղեցական աղօթքէն ետք, երկու Հայրապետները Մայրավանքի վեհարանին մէջ ունեցան հանդիպում մը, որուն ընթացքին Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը նախ շնորհակալութիւն յայտնեց Արամ Ա. Վեհափառին իր գահակալութեան արարողութեան մասնակցութեան համար՝ 9 Օգոստոսին, Զմմառու Վանքին մէջ: Այնուհետեւ շուրջ ժամ մը տեւած խօսակցութիւնը շօշափեց Լիբանանը, Լիբանանահայութիւնը եւ լիբանանցի ժողովուրդը յուզող քաղաքական, ընկերային եւ

տնտեսական խնդիրները, Միջին Արեւելքի վտանգալից կացութիւնը եւ չրջանի ընդհանրապէս քրիստոնեաներուն եւ մասնաւորաբար հայկական հասարակութիւններու, Սուրիոյ եւ սուրիահայութեան ճակատագրին վերաբերեալ խնդիրները: Երկու Հայրապետները շեշտեցին սերտ գործակցութեան հրամայականը՝ միասնական ճիգերով դիմադրաւելու համար մեր հասարակութիւններուն սպառնացող վտանգները: Այս նպատակով յաճախակի խորհրդակցական հանդիպումներու ու համագործակցելու խոստումներով աւարտեցաւ շուրջ ժամ մը եղբայրական ջերմ միջնորդարար մէջ տեղի ունեցած հանդիպումը:

Հայր Գեորգ Ծ. վ. Ասատուրեան նորընտիր օգնական Եպիսկոպոս Պատրիարքական Թեմին

Հաս Սուրբ Աթոռի մօտ Արեւելեան Եկեղեցիներու մասին 05/09/2015 թուակիր յայտարարութեան, որ կատարուեցաւ շաբաթ, 5 սեպտեմբեր 2015-ին, Սուրբ Աթոռի պաշտօնական կայքէջէն, Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսներու Սիւնհոգոսը ընտրեց նոր եպիսկոպոս մը յանձին գերյարգելի Հայր Գեորգ Ծ.վ. Ասատուրեանին, որ պիտի ստանձնէ Պէյրուտի Պատրիարքական Թեմի օգնական եպիսկոպոսի պաշտօնը, որպէս Դրան Եպիսկոպոս: Ահա կենսագրական գիծերը նորընտիր եպիսկոպոսին:

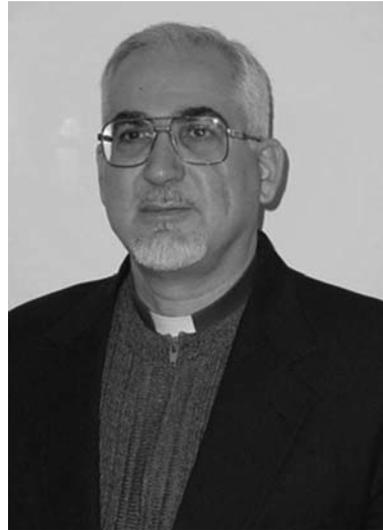
Ծնած է 29 ապրիլ 1961-ին Քամիշլի (Սուրիա): Նախակրթարանի ուսումները կատարած է Քամիշլի «Սուրբ Յովսէփ» եւ Անարատ Յղու-թեան Հայ քոյրերու վարժարաններուն մէջ: 1972-ին մտած է Զմմառու վանքի «Սուրբ Միքայէլ» նորընծայարանը: 1980-ին բարձրագոյն ուսումները աւարտելէն ետք կը դրկուի Հռոմ: 1980-էն 1985 կը հետեւի փիլիսոփայութեան եւ աստուածաբանութեան ուսումներուն Հռոմի տոմենիկեան հայրերու «Angelicum» համալսարանին մէջ: Նոյն տարիներուն, 1980-էն 1985, կ'աշխատակցի նաեւ Ռատիօ Վատիկանի հայկական բաժինին: 1985-էն 1986 կը մասնագիտանայ հովուական աստուածաբանութեան մէջ, Հռոմի Լատերանեան քահանայապետական համալսարա-

ներն մէջ: 1986-ի հոկտեմբեր 3-ին կը ձեռնադրուի քահանայ ձեռամբ երջանկայիշատակ հայր Անդրէաս եպիսկոպոս Պետողլեանի եւ կը դառնայ անդամ Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան: Զեռնադրութենէն անմիջապէս ետք, երջանկայիշատակ Յովհաննէս Պետրոս ԺԼ. Կաթողիկոս Պատրիարքը զինք կ'անուանէ փոխ տեսուչ Զմմառու «Սուրբ Միքայէլ» նորընծայարանին: 1986-էն 2007 կը վարէ Լիբանանի կաթողիկէ Եկեղեցւոյ «Եղբայրսիրութեան ճայն» ռատիօկայանի հայկական բաժինը: 1987-ին կ'անուանուի փոխ ժողովրդապետ Պէյրութի «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա» Աթոռանիստ եկեղեցւոյ: Միեւնոյն ատեն կը վարէ հայ կաթողիկէ պատրիարքական թեմի ատեանին քարտուղարի եւ պատրիարքարանի ներքին մատակարարի պաշտօնները: 1988-ին կ'անուանուի ժողովրդապետ Պէյրութի Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մինչեւ 2007, միաժամանակ հոգեւոր վարիչը նոյն եկեղեցւոյ Հայ Կաթողիկէ Աղքատախնամ Միութեան: 1990-ին կ'ընտրուի վարչական Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան եւ կը մնայ մինչեւ 2000: Երջանկայիշատակ Յովհաննէս Պետրոս ԺԼ. Կաթողիկոս Պատրիարքը զինք կ'անուանէ նաեւ «Սրբոյ Կուսին Աւետման» եկեղեցւոյ ժողովրդապետ մինչեւ 1993: 1994-էն 2006 կ'ըլլայ դատաւոր Հայ կաթողիկէ Պատրիարքական թեմի ատեանին մէջ: Կը գործակցի Լիբանանի Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ «Քարիթաս» ընկերութեան հետ, նախ իբրեւ հոգեւոր հովիւ, ապա որպէս պատասխանատու Ժէիթաուի մասնաճիւղին: Երկար տարիներ հոգեւոր ծառայութիւն մատուցած է նաեւ բանտերու մէջ եւ Ժէիթաուի Լիբանանեան հիւանդանոցին մէջ: 2007-ին կը ղրկուի Ֆրանսա եւ կ'անուանուի ժողովրդապետ Փարիզի «Սուրբ Խաչ» եկեղեցւոյ, ինչպէս նաեւ Փարիզի արուարձան՝ Արնուվիլի «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» եկեղեցւոյ: Շաբաթ 5 սեպտեմբեր 2015-ի կէսօրին, Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց Սիւնհոդոսը ընտրել է Սուրբ Աթոռին հաւանութիւնը առնելէ ետք կը յայտարարէ անոր ընտրութիւնը որպէս օգնական եպիսկոպոս Պէյրութի պատրիարքական թեմին եւ Ամիրտայի (Տիգրանակերտ) տիտղոսաւոր եպիսկոպոս:

Հայր Սարգիս վրդ. Դաւիթեան՝ Սպահանի (Իրանի) Կաթողիկէ Հայոց թեմին եպիսկոպոս

Արեւելեան եկեղեցիներու ժողովը, 1 հոկտեմբեր 2015-ին հրապարակած հաղորդագրութեամբ կը տեղեկացնէ, թէ Հայ կաթողիկէ եպիսկոպոսներու Սիւն-հոդոսը Հայր Սարգիս Դաւիթեանը ընտրած է եպիսկոպոս Սպահանի (Իրանի) կաթողիկէ հայոց թեմին: Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը իր հաւանութիւնը տուած է վերոնշեալ եպիսկոպոսական ժողովի կանոնական ընտրութեան:

Հայր Սարգիս Դաւիթեան ծնած է Հալէպ, 9 նոյեմբեր 1943-ին: Պատրիարքական Զմմառու դպրեվանք յաճախած է, ապա քահանայ ձեռնադրուած է 11 հոկտեմբեր 1970-ին: Հայր Սարգիս Դաւիթեան քահանայական ծառայութեան առաջին տարիներուն եղած է Պէյրութի ժողովրդապետ, ապա 17 տարիներ անընդհատ ծառայած՝ Մարսէյի հայ կաթողիկէ հաւատացեալներուն որպէս ժողովրդապետ: Պէյրութ վերադարձին Հայր Դաւիթեան ծառայած է որպէս ժողովրդապետ, ապա եղած է Զմմառու նորընծայարանի հոգեւոր հայր, որմէ ետք նշանակուած է Հալէպի փոքր նորընծայարանի տեսուչ: 2007-ին պաշտօնավարած է Լիբանանի Պոլրճ Համմուտի ժողովրդապետութեան որպէս հոգեւոր հովիւ: Վերջին շրջանին՝ Հայր Սարգիս Դաւիթեան առաքելական ծառայութիւն մատուցած է Երեւան, Քանաքեռ թաղամասի ժողովրդապետութեան որպէս ժողովրդապետ:

**Երկու եպիսկոպոսներու
օծումն ու ձեռնադրութիւնը
«Մենք կանգ, կը մնանք ու կը լուսաւորենք
աշխարհը» գոչեց Գրիգոր Պետրոս Ի.
Կաթողիկոս Պատրիարքը**

Photo Raffi

Ոչ միայն Հայ կաթողիկէ հոգեւորականներու դասին եւ ընդհանրապէս Հայ կաթողիկէ համայնքին համար, այլ համայն լիբանանահայութեան համար ցնծայի ու յիշարժան առիթ մը հանդիսացաւ Հայ կաթողիկէ երկու քահանաներու եպիսկոպոսական օծման եւ ձեռնադրութեան հանդիսաւոր արարողութիւնը, որ տեղի ունեցաւ 21 Նոյեմբեր 2015, Շաբաթ երեկոյեան, Հայ կաթողիկէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ-Սուրբ Եղիա աթոռանիստ եկեղեցոյ մէջ, հանդիսապետութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին, առընթերակայութեամբ Հայ Կաթողիկէ սիւնհոգոսական հայրերու:

Արդարեւ, հայր Սարգիս վրդ. Դաւիթեանին եւ գերյարգելի հայր Գէորգ ծ.վ. Ասատուրեանին եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան եւ օծումին ուրախութիւնը Հայ կաթողիկէ Եկեղեցոյ եւ հասարակութեան հետ բաժնելու եկած էին պապական նուիրակը՝ Կապրիէլ եպիսկ. Քաչչիա, Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Վեհափառին ներկայացուցիչ՝ Լիբանանի հայոց առաջնորդ Տէր Շահէ եպիսկ. Փանոսեան, մարոնիթներու Պատրիարք Կարդի-

նալ Պշարա Ռաիի ներկայացուցիչ՝ մարոնիթներու Պէյրուսի առաջնորդ Պուլոս Մաթար եպիսկոպոսը, քոյր եկեղեցիներու բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, Լիբանանի պետական ու պաշտօնական մարմիններու, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Իրանի դեսպանութիւններուն ներկայացուցիչները, լիբանանեան եւ լիբանանահայ կուսակցութիւններու, կազմակերպութիւններու ու միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ խոսուներամ ժողովուրդ մը, որուն համար նեղ կու գար աթոռանիստ եկեղեցին, մինչ աշխարհասփիւռ քրիստոնեայ հաւատացեալ հասարակութիւնը հոգեպարար արարողութեան կը հետեւէր «Թեյէ-Լիւմիէր»ին կողմէ կատարուած ուղղակի սփռումին միջոցաւ: Պաշտօնական անձնաւորութեանց եկեղեցի ժամանումը կը դիմաւորուէր ՀԿՄ-ի Զալքայի շեփորախումբին կողմէ:

Արարողութեան ներկայ ժողովուրդը յոտնկայս ծափահարութիւններով դիմաւորեց «Կուռնկ» երգչախումբին կողմէ հնչեցուած «Հրաշափառով» եկեղեցի մուտքը՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ գլխաւորուած եւ երկու եպիսկոպոսութեան կոչեցեալները շրջապատող եպիսկոպոսներու, գերյարգելի, գերապատիւ հայրերու, սարկաւազներու, սպասաւորներու թափօրին:

Զեռնադրութեան արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ մատուցուած սուրբ Պատարագի ընթացքին:

Զեռնադրակից երկու եպիսկոպոսներ՝ Հիւսիսային Ամերիկայի թեմի

առաջնորդ գերապայծառ Միքայել եպիսկ. Մուրատեան՝ հայերէնով, եւ Յրանսայի թեմի առաջնորդ գերապայծառ Յովհաննէս եպիսկ. Թէյրուզեան՝ արաբերէնով ընթերցեցին Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին Կոնդակը՝ Սարգիս վրդ. Դաւիթեանի՝ իբրեւ Սպահանի առաջնորդ Իրանի կաթողիկէ Հայոց եպիսկոպոս, եւ Գէորգ Ծ.վ. Ասատուրեանի՝ իբրեւ Ամիտայի տիտղոսակիր Պատրիարքութեան օգնական եպիսկոպոս ընտրութեան մասին Հայ կաթողիկէ Սիւնհոգոսին կողմէ եւ որ արժանացած է Սրբազան Քահանայապետի հաճութեան:

Ներկայ ժողովուրդը բերկրալից յուզումով հետեւեցաւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ կատարուած՝ երկու կոչեցեալներու օծման եւ ձեռնադրութեան իւրաքանչիւր մասին, որ տեղի ունեցաւ «Կռունկ» երկչախումբին կողմէ երգուած հայկական շարականներու հնչիւնին ներքեւ: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը սրբալոյս միւռոնով օծեց կոչեցեալներուն ճակատներն ու ափերը, ապա անոնց յանձնեց եպիսկոպոսական իշխանութիւնը խորհրդանշող գաւազանը, մատանին, Աւետարանը, բանակէն, եմփօրոնը եւ հուսկ՝ խոյրը: Ներկայ հաւատացեալ ժողովուրդը ինքնաբուրի ծափահարութեամբ ողջունեց եպիսկոպոսական իշխանութեան յանձնումը երկու նորօծ եպիսկոպոսներուն:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ քարոզը

Օծման եւ ձեռնադրութեան արարողութեան աւարտին տուած իր պատգամին մէջ, Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը շնորհաւորելէ ետք նորօծ եպիսկոպոսները նչեց կեանքի այն դժուարին, տագնա-

պալի ու տառապալի պայմանները որոնց դէմ յանդիման կը գտնուին այսօր ժողովուրդներ որոնց ծառայելու կոչուած են եպիսկոպոսները: Նշելէ ետք որ մարդիկ յուսաբեկ եւ թերահաւատ՝ սկսած են կորսնցնել իրենց հաւատքը հանդէպ Աստուծոյ՝ մտածելով որ Աստուած լքած է զիրենք, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը յարեց. «Դուք կոչուած էք յոյս եւ լոյս տալու անոնց: Պիտի զօրացնէք անոնց հաւատքը եւ զանոնք պիտի մօտեցնէք Աստուծոյ»:

Կոչ ընելով եպիսկոպոսներուն իրենց կեանքին օրինակով եւ Քրիստոսի ուսմունքներով ու լոյսով դառնալու Քրիստոսի վկաները, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ըսաւ որ «եթէ դուք աղօթքով միացած ըլլաք Քրիստոսի եւ անոր անուշ հոտը բուրէք ու մօտենաք ժողովուրդին, անոր մէջը ըլլաք, անոր առջեւն քայլէք, զայն լսէք, այն ատեն դուք ալ ոմն Քրիստոս կը դառնաք, մարդիկ ձեզմով ուժ կ'առնեն, եւ ձեզի հետ միասին ուղեկից կ'ըլլան դէպի Տէրը՝ Քրիստոս, որ մեր երջանկութիւնն է, մեր ողորմած, մեր գթած հայրն է եւ կը հրաւիրէ մեզ իր յաւիտենական երանութեան»:

Photo Raffi

Մենք ձեզի հետ գօտեպնդուած ենք: Մէկ սիրտ ու մէկ հոգի պիտի ըլլանք, որպէսզի մեր Հայ կաթողիկէ Եկեղեցին, հաւատացեալները եւ մեր հայ ժողովուրդը, ուր որ ալ գտնուի՝ Մայր Հայրենիքի, Հայաստանի թէ սփիւռքի մէջ տարածուած, իսկապէս զգայ որ Յեղասպանութենէն 100 տարի ետք մեր նահատակներուն շնորհքով ու բարեխօսութեամբ մենք կա՛նգ, կ՛ապրինք, կը մնա՛նք, կը լուսաւորենք աշխարհը ու կ՛երթանք, վկաները կ՛ըլլանք մեզ սիրող Աստուծոյ, նախախնամող Աստուծոյ, որ մեզ չի լքեր»:

Photo Raffi

Յաւարտ սուրբ Պատարագին, պապական նուիրակը՝ գերապայծառ Կապրիէլ Քաչիա կարդաց Սուրբ Աթոռի Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի նախագահ Կարգինալ Լէոնարտօ Սանտրիին ողջոյնի խօսքը:

Հուսկ, իրենց սրտի ու շնորհակալութեան խօսքը արտասանեցին նորօծ եպիսկոպոսները՝ գերապայծառ Սարգիս Դաւիթեան (հայերէն) եւ գերա-

Photo Raffi

պաթառ Գէորգ Ասատուրեան (արաբերէն): Անոնք նախ շնորհակալութիւն յայտնեցին Աստուծոյ եւ ապա Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին եւ Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ սիւնհոգոսական հայրերուն, խոստանալով ի դերեւ չհանել իրենց վրայ դրուած յոյսերը եւ խնդրելով ներկաներէն այս նպատակով աղօթել: Անոնք շնորհակալութիւն յայտնեցին պետական, պաշտօնական, զինուորական մարմիններու ներկայացուցիչներուն, քոյր եկեղեցիներու ներկայացուցիչներուն, տարբեր երկիրներէ ժամանած հիւրերուն ու հարազատներուն, հաղորդամիջոցներուն եւ յատկապէս «Թէլէ-Լիմիէր»ին եւ բոլոր ներկաներուն:

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին, նորօժ եպիսկոպոսները ներկաներուն շնորհաւորութիւնները ընդունեցին եկեղեցւոյ մէջ:

Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը այցելեց Վարչապետ Թամամ Սալամին

Տանն Կիրիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը հինգշաբթի, 3 դեկտեմբեր 2015-ի կէսօրին քաղաքավարական այցելութիւն մը տուաւ վարչապետ Թամամ Սալամին, վարչապետարան (Պէյրութ): Ամենապատիւ Հոգեւոր

Տիրոջ ուղեկցող պատուիրակութեան մաս կը կազմէին Պատրիարքական թեմի օգնական եպիսկոպոս տէր Գէորգ եպս. Ասատուրեան, Իրանի կաթողիկէ Հայոց առաջնորդ՝ գերապայծառ տէր Սարգիս եպս. Դաւիթեան, Զմմառու Միաբանութեան պատրիարքական փոխանորդ եւ Վանքի մեծաւոր գերապայծառ Գաբրիէլ թ. ծ. վ. Մուրատեան, Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ ժողովրդապետ հայր Վարդան վրդ. Գազանճեան, երեսփոխան Սերժ Թուրսարգիսեան, նախկին նախարար Ժազ Զուխատարեան եւ նախկին երեսփոխան Անթուան Շատեր:

Զերմ մթնոլորտի մը ներքեւ տեղի ունեցած հանդիպումի ընթացքին, վարչապետը անգամ մը եւս ողջունեց եւ շնորհակտրեց Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր ընտրութեան եւ գահակալութեան առթիւ: Ինչպէս նաեւ շնորհակտրեց նոր եպիսկոպոսները: Հոգեւոր Տէրը իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց վարչապետ Սալամին իր շնորհակտրութիւններուն համար եւ մաղթեց, որ ինք շարունակէ իր խաղաղարար աշխատանքը այնպէս ինչպէս կը յուշէ իր անունը: Այնուհետեւ տեղի ունեցած սրտբաց խօսակցութեան ընթացքին շեշտուեցաւ նախագահական ընտրութիւնը օր առաջ կայացնելու կարեւորութիւնը եւ զրոյցը շօշափեց երկիրը եւ ընդհանրապէս լիբանանցիները յուզող ապահովական, քաղաքական, ընկերային, տնտեսական խնդիրները, եւ անոնց լուծումը երկխօսութեամբ ու միասնականութեամբ հետապնդելու հրամայականը:

Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը այցելեց խորհրդարանի նախագահ Նեպի Պըրրիին

Շարունակելով Լիբանանի պետական եւ պաշտօնական անձնակտրութիւններուն իր այցելութիւնները, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը ուրբաթ 4 դեկտեմբերի կէսօրին այցելեց Խորհրդարանի նախագահ Նեպի Պըրրիին, Այն էլ թիւնէ, ուղեկցութեամբ Պատրիարքական թեմին օգնական եպիսկոպոս գերապայծառ Գէորգ եպս. Ասատուրեանին, Զմմառու Միաբանութեան պատրիարքական փոխանորդ եւ Վանքի Մեծաւոր գերապայծառ Գաբրիէլ թ. ծ. վ. Մուրատեանի, Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ ժողովրդապետ հայր Վարդան վրդ. Գազանճեանի, պետական երեսփոխան մեթր Սերժ Թուրսարգիսեանի, նախկին նախարար մեթր Ժազ Զուխատարեանի եւ Անթուան Շատրրի:

Անդրադառնալով Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ընտրութեան եւ գահակալութեան, Խորհրդարանի նախագահը բարեմաղթանքները ներկայացուց Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ՝ կարեւորելով համայնքապետերուն խաղաղարար առաքելութիւնը շրջանէն ներս ստեղծուած խռովայոյց իրավիճակին մէջ: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց Խորհրդարանի նախագահին՝ ջերմ ընդունելութեան, եւ իր գահակալութեան առթիւ ներկայացուցած շնորհաւորութիւններուն ու բարեմաղթանքներուն համար:

Այնուհետեւ, աւելի քան 30 վայրկեան տեւած խօսակցութիւնը կեդրոնացաւ առաւելաբար Լիբանանի անվտանգութեան վերաբերեալ հարցերուն, ինչպէս նաեւ ընտրական նոր օրէնքի մը մշակումին եւ նախագահական ընտրութեան կարեւորութեան վրայ:

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին պաշտօնական այցելութիւնները

Տանն Կիրիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը՝ շարունակելով Լիբանանի հոգեւոր առաջնորդներուն եւ պետական ու պաշտօնական անձնաւորու-

Թիւններուն իր փոխ-այցելութիւնները, ուղեկցութեամբ Պատրիարքական Թեմի օգնական եպիսկոպոս գերապայծառ Գէորգ Ասատուրեանին, երեքշաբթի 15 դեկտեմբերին այցելեց Պէյրութի մարտիրոսներու առաջնորդ Պուլոս Մաթար արքեպիսկոպոսին, Լիբանանի գաղղէացիներու առաջնորդ Միշէլ Գասարճի եպիսկոպոսին եւ ասորի ուղղափառներու Տանիէլ Կաուրիէ եպիսկոպոսին:

Զորեքշաբթի 16 դեկտեմբերին, Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէրը այցելեց նաեւ Լիբանանի լատիններու Պուլոս Տահտահ եպիսկոպոսին, Լիբանանի Հանրապետութեան նախկին նախագահ Միշէլ Սլէյմանին եւ ուղղափառ ասորիներու Ժորժ Սալիպա եպիսկոպոսին:

Ուրբաթ 18 դեկտեմբերի առաւօտեան ժամը 10-ին, ան այցելեց Հանրապետութեան նախկին նախագահ Ամին Ժեմայէլին, Պիքֆայա: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ուղեկցող պատուիրակութեան մաս կը կազմէին Արհիապատիւ Հայր Գէորգ եպիսկոպոս Ասատուրեան, Զմմառու վանքի մեծաւոր եւ պատրիարքական փոխանորդ Հայր Գաբրիէլ Թ.Ծ.Վ. Մուրատեան, Հայր Սեպուհ վարդապետ Կարապետեան եւ մեթր Սերժ Չուխատարեան:

Այնուհետև, ժամը 12-ին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը Պիբֆայայէն ուղղուեցաւ Ռապիէ, ուղեկցութեամբ նաեւ պետական երեսփոխան մեթր Սերժ Թուրսարգլեանին, այցելելու համար Բարեկարգում ու փոփոխութիւն շարժումի նախագահ՝ պետական երեսփոխան զօր Միշել Աու-

նին: Հանդիպումին ներկայ գտնուեցաւ Շարժումին արտաքին յարաբերութիւններու պատասխանատու Միշել տը Շատարեւեան:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ այս փոխ այցելութիւնները կը մտնէին իր ընտրութեան եւ գահակալութեան առթիւ Լիբանանի հոգեւոր առաջնորդներուն, պետական ու պաշտօնական անձնաւորութիւններուն յայտնած շնորհաւորութիւններուն ու բարեմաղթանքներուն համար շնորհակալական այցելութիւններու շրջագիծէն ներս: Անոնք միաժամանակ առիթ մը հանդիսացան մտքերու փոխանակում կատարելու Լիբանանը եւ լիբանանցիները յուզող հրատապ խնդիրներու շուրջ, ինչպէս նախագահական ընտրութեան կարեւորութիւնը, շրջանային ողբերգական իրադարձութիւնները, քրիստոնեաներուն տագնապալի վիճակը եւ ասոր հետեւանքով արձանագրուած գաղթը:

**Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.
Կաթողիկոս Պատրիարքը մատուցանեց
Ս. Ծննդեան Պատարագը
Ս. Եղիա եկեղեցւոյ մէջ**

25 Դեկտեմբերի առաւօտեան ժամը 10.30ին, Հաւատացեալները փութացած էին Սբ. Եղիա-Սբ.Գրիգոր Լուսաւորիչ աթոռանիստ եկեղեցին մասնակցելու Համար Սուրբ Ծննդեան Հանդիսաւոր սուրբ Պատարագին զոր մատուցանեց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը առնթերակայութեամբ գերյարգելի Գէորգ ծ.վ. Եղիայեանի եւ արժ. Ռաֆֆի քհնյ. Յովհաննէսեանի, եւ հաղորդուելու սուրբ Ծննդեան խորհուրդով: Սուրբ Պատարագի հոգեպարար շարականները հնչեցուց պատրիարքական «Կուռնկ» երգչախումբը՝ խմբավարութեամբ դոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի:

Յընթացս սուրբ Պատարագին արտասանած քարոզին մէջ, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ըսաւ որ Քրիստոսի գալուստը սօճելու լաւագոյն ձեւը վանելն է խաւարը, ուր թաղուած է կորսուած մարդկութիւնը, արմատախիլ ընելու համար առելութիւնը, տարածելու համար սէրն ու համերաշխութիւնը, որպէսզի խաղաղութիւնն ու երջանկութիւնը դադրին երազ մը ըլլալէ: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր քարոզը աւարտեց աղօ-

Photo Raffi

Թելով որ խաղաղութիւնը իրականութիւն դառնայ համայն աշխարհի, Լիբանանի եւ Հայաստան մայր Հայրենիքին համար, դադրին պատերազմներն ու վայրագութիւնները Միջին Արեւելքի մէջ, ուր ժողովուրդներ կը հալածուին մանաւանդ իրենց հաւատքին համար:

Սուրբ Պատարագի աւարտին, Ամենապատիւ Հոգեւորը Տէրը ներկայ հաւատացեալ ժողովուրդին շնորհաւորութիւնները ընդունեց եկեղեցւոյ խորանին դիմաց, անմիջապէս ետք եւ յաջորդող երկու օրերուն՝ նաեւ Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ:

Ասորիներու Եունան Պատրիարքը այցելեց Գրիգոր Պետրոս Ի Կաթողիկոս Պատրիարքին

Երեքշաբթի, 29 դեկտեմբեր 2015-ին, կաթողիկէ Ասորիներու Գերեջանիկ Եունան Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Եւրոպայի կաթողիկէ Ասորիներու թեմի առաջնորդ արհիպպատիւ Քաս եպիսկոպոս Մուսայի, այցելեց Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին, Պէյրութի Պատրիարքարան:

Ասորիներու Պատրիարքն ու անոր ընկերակցող պատուիրակութիւնը Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարան իրենց ժամանումին դիմաւորուեցան Պէյրութի թեմի օգնական եպիսկոպոս՝ արհիպպատի Գէորգ Ասատուրեանի, գերյարգելի Գէորգ Ծ.վ. Եղիայեանի եւ Հայր Սեպուհ վրդ.Կարապետեանի կողմէ:

Հանդիպումի ընթացքին, Ասորիներու Պատրիարքը եւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը բարեմաղթանքներ փոխանակեցին Յիսուսի Սուրբ Մննդեան ու Ամանորի զոյգ տօներուն առթիւ, ապա քննարկուեցան Լիբանանն ու լիբանանցիները յուզող հրատապ խնդիրներ, ինչպէս երկրին նախագահի ընտրութեան կարեւորութիւնը, շրջանային ողբերգական իրադարձութիւնները, քրիստոնեաներուն տագնապալի վիճակը եւ այդ իրավիճակի բերումով յառաջացած գաղթը:

Նշենք, թէ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը՝ դեկտեմբեր ամսուայ սկիզբը, Պէյրութի թեմի օգնական եպիսկոպոս արհիպպատի Գէորգ Ասատուրեանի ուղեկցութեամբ, այցելութիւն տուած էր կաթողիկէ Ասորիներու Պատրիարքին, անոր նստավայրին մէջ:

**ԹԵՄԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐ**

Երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի Հոգեհանգստեան Ս. Պատարագ Զմմառու վանքին մէջ

Կիրակի 5 յուլիս 2015-ին, երեկոյեան ժամը 5:30-ին, Զմմառու վանքի եկեղեցիին մէջ, սուրբ Պատարագ մատուցանեց Պատրիարքական Թեմի եւ Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան Ընդհանուր Փոխանորդ եւ Զմմառու վանքի Մեծաւոր հայր Գաբրիէլ Թ.Տ.Վ. Մուրատեան, ի հանգիստ նորօք հանգուցեալ երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքի հոգւոյն:

Ս. Պատարագին մասնակցեցան Պատրիարքական Կառավարիչ արհիպատիւ Գրիգոր եպս. Կապրոյեան, Հայ կաթողիկէ արհիպատիւ եպիսկոպոսներ եւ առաջնորդներ, Պապական նուիրակի եւ մարտնի Պատրիարքի ներկայացուցիչներ, յոյն, ասորի բարձրաստիճան հոգեւորականներ, Զմմառու Պատրիարքական Միաբանութեան վարչութեան անդամներ եւ միաբան վարդապետներ, հայ կաթողիկէ ժողովրդապետներ, Լիբանանի տարբեր վանքերու եւ միաբանութիւններու մեծաւորներ, կրօնաւորուհիներ, պետական, պաշտօնական եւ զինուորական անձնաւորութիւններ, Լիբանանի ՀՀ դեսպանութեան ներկայացուցիչը հայ նախարարներ եւ երեսփոխաններ եւ հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն մը: Պատարագի երգեցողութիւնը կատարուեցաւ «Կռունկ» Պատրիարքական երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ՝ դոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի:

Մեծաւոր Հայրը իր քարոզին մէջ անդրադարձաւ լուսահոգի Հոգեւոր Տիրոջ արժանիքներուն մասին, ըսելով. «Սիրելի Հոգեւոր Տէրը անխոնջ աշխատող մըն էր: Ան որպէս բարի հովիւ՝ մտահոգ էր հայ ժողովուրդի ներկայով, «Հովիւն քաջ գանձն դնէ ի վերայ ոչխարաց» (Յովհ Ժ 11): Անոր համար հովուութիւն կը նշանակէր ամենօրեայ նուիրում, ամենօրեայ ծառայութիւն, ժամանակը ամբողջութեամբ տրամադրել հօտին, բաժնելով անոր ուրախութիւնն ու ցաւը, անոր իրագործումներն ու դժուարութիւնները, յաղթահարելով խոչընդոտները, եւ այդպիսով դառնալով իսկական քաջ եւ բարի հովիւ»: Հուսկ, Մեծաւոր Հայրը մաղթեց որ Հայ Կաթողիկէ սինհոդոսական հայրերը, Սուրբ Հոգւոյն օգնականութեամբ, ընտրեն Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց արժանաւորագոյն նոր հովուապետը»:

Պատարագի աւարտին՝ Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի հանգիստ հանգուցեալ Հոգեւոր Տիրոջ հոգւոյն, որմէ ետք ցաւակցութիւններ ընդունուեցան մայրավանքի դահլիճին մէջ եւ ապա հոգեճաշ տեղի ունեցաւ դպրեվանքի սեղանատան մէջ:

Սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան քառասունքին առթիւ Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ մէջ

Ինչպէս աշխարհատարած բոլոր հայ կաթողիկէ եկեղեցիներուն մէջ, Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ մէջ եւս 2 օգոստոս 2015, կիրակի առաւօտեան ժամը 10:30-ին սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի հոգւոյն համար, անոր մահուան քառասունքին առթիւ:

Սուրբ Պատարագը մատուցանեց գերապատիւ հայր Վարդան վարդապետ Գազանճեան՝ ժողովրդապետը Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ: Իսկ արարողութեան նախագահեց եւ օրուան խօսքը փոխանցեց արհիապատիւ հայր Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեան՝ վաստակաւոր առաջնորդը Հիւսիսային Ամերիկայի թեմին: Խորանին ծառայեց նաեւ արժանապատիւ Տէր Կարապետ քահանայ թաղէոսեան:

Երգեցողութիւնը կատարեցին «Կռունկ» պատրիարքական եւ «Կիլիկիա» ժողովրդապետական երգչախումբերը:

Թարգմանը ըլլալով արարողութեան մասնակիցներուն զգացումներուն, որոնք երկար տարիներ վկաները եղած էին երանաշնորհ Հայրապետի կեանքին ու գործունէութեան, Գերապայծառ Հայրը իր խօսքին մէջ ներկաներու մտքերուն ու հոգիներուն մէջ վերակենդանացուց երջանկալիչատակ Հայրապետին տիպար հոգեւորականի օրինակը, վեր առնելով մանաւանդ անոր հոգեւոր յատկութիւնները: Ան ըսաւ թէ երանաշնորհ Հայրապետը «հոգեւոր կեանքը կը նկատէր կենսական ու անփոխարինելի պայման եկեղեցականի մը կոչումին ու առաքելութեան արդիւնաբերումին: Ան չէր կրնար պահ մը իսկ երեւակայել թէ քահանայ մը կրնայ յաւակնիլ ըլլալ Քրիստոսի աշակերտ եւ առաքեալ, առանց աղօթքը դարձնելու իր կեանքին բեւերը, կորիզն ու սնունդը: Եւ այդ ցոյց կու տար իր հաւատարմութեամբը սուրբ Պատարագի առօրեայ մատուցումին եւ ժամերգութեան: Ծայր աստիճան բծախնդիր էր ծիսական կեանքին հարազատ պահպանումին ու գործադրութեան, զայն նկատելով քրիստոնեայ հասարակութեան պաշտամունքային կեանքին լիակատար ապրումին բարձրագոյն արտայայտութիւնը»:

Երջանկալիչատակ Հայրապետին դեռ եւս թարմ յիշատակին նուիրուած սուրբ Պատարագի աւարտին, հաւատացեալները անգամ մը եւս իրենց վշտակցութիւնը փոխանցեցին Արհիպապատիւ եւ գեպապատիւ հայրերուն:

Աստուածամօր Վերափոխման Տօնակատարումը Չմմառու վանքին ներս

«Վերափոխումը պանծացումն է Աստուածածնի» ըսաւ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Գրիգոր Պետրոս Ի. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը Աստուածամօր Վերափոխման Տօնին առիթով Չմմառու վանքին մէջ մատուցած սուրբ Պատարագի ընթացքին արտասանած քարոզին մէջ: Յիրաւի, այդ պանծացումին մասնակից դառնալու գիտակցութեամբ է որ հաւատացեալ հայորդիներու հոծ բազմութիւն մը՝ 16 օգոստոս 2015, կիրակի առաւօտեան ժամը 10.30-էն սկսեալ լեցուցած էր Չմմառու Տիրամօր Վանքին շրջաբակը, ընդառաջելով Չմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան հրաւերին, ջերմեռանդութեամբ եւ պատշաճ շուքով նշելու համար բազմադարեայ աւանդութիւն ունեցող տօնը, որ այս տարի կը զգենուր բացառիկ շուք մը նկատելով որ ան կը կատարուէր նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին նախագահութեամբ:

Արդարեւ, պատրիարքական «Կռունկ» երգչախումբին կատարողութեամբ եւ դոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի խմբավարութեամբ հնչած Հրաշափառով խորան բարձրացաւ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Կաթողիկոս Պատրիարքը սուրբ Պատարագը մատուցանելու համար աւընթերակայութեամբ հ. Բարսեղ վարդապետ Պաղտասարեա-

նի եւ հ. Մաշտոց վարդապետ Զահեթերեանի եւ սպասաւորութեամբ Զմմառու Սուրբ Միքայէլ եւ երանելի Իգնատիոս Մալոյեան ընծայարաններու նորընծաներուն եւ ժառանգաւորներուն:

Յընթացս սուրբ Պատարագին իրեն յատուկ հաղորդականութեամբ արտասանած քարոզին մէջ, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը «Վերափոխումը Աստուածածնի պանծացումն է» ըսաւ, երանի տալով անոնց որոնք կը լսեն իրենց խղճին ձայնը, Աստուծոյ ձայնը ու կ'ընդառաջեն անոր: Իր «այո»ն արտասանելով՝ Մարիամ ընդունեց Յիսուսի մայրը ըլլալ: Միաժամանակ՝ Տիրոջ աղախինը: Ան հաւատքով ընդունեց Աստուծոյ կամքը: Մենք ալ երբ լսենք Աստուծոյ ձայնը, ըսաւ Հոգեւոր Տէրը, հաւատանք, ընդունինք եւ հաւատարիմ ըլլանք անոր՝ կը դառնանք Յիսուսի եղբայրները եւ քոյրերը: Աստուած մեզ սիրով ստեղծեց եւ մեզ չլքեց, այլ իր ձեռքերուն մէջ պահեց»: Նշելով որ ամբողջ Միջին Արեւելքը անձկութեան մէջ կ'ապրի այսօր եւ մարդիկ հարց կու տան թէ ի՞նչ պիտի ըլլան վաղը, Հոգեւոր Տէրը ըսաւ որ առանց խաչի կեանք չկայ, եւ յիշեցուց Յիսուսի խօսքը՝ «երանի անոր որ իր խաչը կ'առնէ եւ ետեւէս կու գայ»: «Մենք հրաւիրուած ենք ապրելու Աստուծոյ պարգեւած խաղաղութիւնը եւ ասոր համար պէտք է սիրենք զիրար այնպէս ինչպէս Ան պատուիրեց իր առաքեալ-

ներուն ըսելով՝ զիրար սիրեցէք ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Այս փոխադարձ սէրն է պայմանը երկնային խաղաղութեան»: Իր քարոզի աւարտին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը հրաւիրեց հաւատացեալները աղօթելու եւ Աստուածամօր բարեխօսութեամբ հայցելու Աստուծոյ շնորհները:

Յաւարտ սուրբ Պատարագին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կատարեց խաղողի ողկոյզներուն օրհնութիւնը, արարողութեան աւարտին վստահեցնելով որ իւրաքանչիւր հաւատացեալ իր մտքին, հոգիին ու աղօթքներուն մէջ կը գտնուի, միաժամանակ խնդրելով աղօթել իրեն համար:

Photo Raffi.me

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին, Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէրը, արհիապատիւ հայրերուն, վանքի Մեծաւոր Հօր եւ վարչական հայրերուն հետ վանքի դահլիճին մէջ ընդունեց շնորհաւորութիւնները հաւատացեալներուն, որոնք օրհնուած խաղողի ողկոյզները ստանալէ ետք ՀԿՄ-ի Զալքայի պատանիներուն ձեռամբ՝ մեկնեցան վանքէն գոհունակ սրտով: Զալքայի ՀԿՄ-ի պատանիներուն եւ շեփորախումբին ներկայութիւնը շրջափակէն ներս եւ անոր շուրջ՝ ժողովրդային սօնախմբութեան մթնոլորտ ստեղծած էր:

Քահանայական ձեռնադրութիւն հայր Խաչիկ վրդ. Գուլումճեանի

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին բարձր նախագահութեամբ եւ ձեռամբ տեղի ունեցաւ Խաչիկ սարկաւազ Գուլումճեանի քահանայական ձեռնադրութիւնը՝ շաբաթ, 2 օգոստոս 2015-ին, երեկոյեան ժամը 6:00-ին, Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ: Խաչիկ սարկաւազ Գուլումճեանի ձեռնադրութեան կարգը կատարուեցաւ յընթացս սուրբ Պատարագին, որ մատուցուեցաւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին կողմէ առընթերակայութեամբ հայր Մաշտոց վարդապետ Զահթէրեանի եւ հայր Ղազար վարդապետ Պետրոսեանի: Արարողութեան մասնակցեցաւ Լիբանանի հայ կաթողիկէ հոգեւորական դասը: Ներկայ էին նաեւ նորօծ վարդապետին ընտանիքը, հարազատները, հիւրեր եւ մեծ թիւով հաւատացեալներ: Եկեղեցւոյ զանգերու ղօղանջները աւետեցին սուրբ Պատարագի սկիզբը, երբ ղպիրները, հոգեւորական դասը եւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը հանդիսաւոր թափօրով՝ խաչվառով, քշչոցներով ու բուրվառով մտան եկեղեցի: Պատարագի ընթացքին շարականներու հոգեպարար երգեցողութեամբ եւ խնկաբոյր աղօթքներով սկսաւ ձեռնադրութեան կարգը:

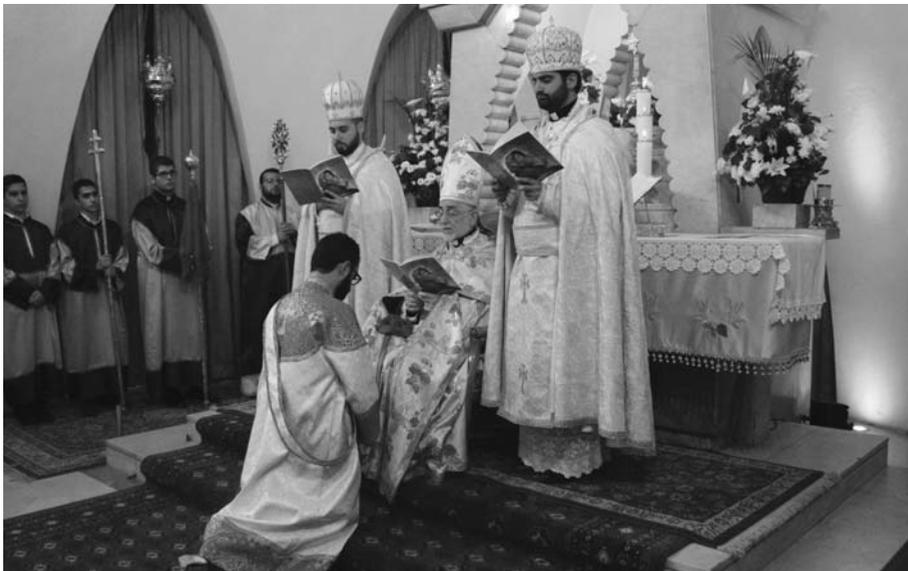
Լեւոնեան քահանայապետական Հայ վարժարանի տեսուչ եւ Երուսա-

ղեմի ու Յորդանանի հայ կաթողիկէներու առաջնորդ գերապայծառ Գէորգ Թ-ծ.վ. Նորատունկեանի առաջնորդութեամբ նուիրեալը մտաւ դաս եւ ծունկի եկաւ Հոգեւոր Տիրոջ առջեւ, որմէ ետք քահանաները իրենց ձեռքերը դրին նուիրեալի ուսին եւ աղօթեցին առ Աստուած, որ ան այս կոչումով արժանի ըլլայ այս ձեռնադրութեան զօրութեան շնորհներով: Աղօթքէն ետք նուիրեալին ուրարը ձախ կողմէն բերուեցաւ աջ: Այս արարողութենէն եւ սուրբ Աւետարանի ընթերցումէն ետք Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը տուաւ իր պատգամը:

Հոգեւոր Տէրը նախ շնորհաւորեց բոլոր ներկաները եւ ըսաւ, թէ Աստուած զրկեց այլ Քրիստոս մը՝ յանձին Խաչիկ վարդապետին, որ եկած է Յիսուսի անունով անոր առաքելութիւնը շարունակելու ժողովուրդին մէջ: Ապա աւելցուց, որ ան պիտի ընէ ինչ որ Յիսուս կատարեց՝ սորվեցուցուց, մխիթարեց, բուժեց, խաղաղութիւն եւ անդորրութիւն տուաւ հոգիներուն, յոյս ներշնչեց, բայց ամէնէն աւելին՝ յայտնեց մեզի իր Հայրը, որ սէր է: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր խօսքը ուղղելով ձեռնադրեալ քահանային՝ ըսաւ. «Դուն այլեւս քեզի չես պատկանիր, այլ այն հոգիներուն, զորս Աստուած պիտի զրկէ կեանքիդ ընթացքին: Գիշեր-ցերեկ պիտի մտածես անոց հոգւոյն փրկութեան մասին, որոնք միջոցներ գիրենք դարձնելու առ Աստուած ու հասկցնելու, որ Աստուած օրհնութիւն է: Որքան ալ ցեխերուն մէջ նետուած ըլլան անոնք, կը մնան Աստուծոյ սիրելի որդիները, իսկ դուն՝ Խաչիկ, պիտի գիտնաս ազամանդները ցեխէն հանել, Աստուծոյ որդիներուն արժանապատուութիւնը դարձնել եւ յոյս տալ

իրենց: Որքան ալ անհաւատա-
րիմ ըլլան իրենք, Ան հաւատա-
րիմ կը մնայ իրենց հետ դրուած
ուխտին: Դուն հոգիներուն
հացն ես, պայմանով որ համով
ըլլայ հացը: Քեզ պիտի ուտեն
մեծերն ու փոքրերը, հիւանդ-
ներն ու առողջները, երիտա-
սարդները, տարեցները եւ
բաժնուած գոյգերը՝ Յիսուսի
շնորհիւ»: Ապա Հոգեւոր Տէրը
դիտել տալով, թէ ինչպէս Յի-
սուս ամբողջ օրը քալելէ, քարո-
զելէ, բուժելէ ետք գիշերը կ'ան-
ցընէր աղօթքով, Հօրը հետ խօ-
սելով մեզմէ իւրաքանչիւրին
համար, ըսաւ ձեռնադրեալին.
«Անոր մէջ պիտի գտնես մխի-
թարութիւն եւ երջանկութիւն.
Քեզմով Աստուած հրաշք պիտի
գործէ ու ամէն օր շնորհակա-
լութիւն պիտի յայտնես, որ նման
պաշտօնի քեզ կոչած է, առաքելու-
թեանդ մէջ վստահէ՛ նաեւ հոգեւոր եղբայրներուդ»: Հոսկ խօսքը ուղղե-

լով Հոգեւորական դասին եւ ժողովուրդին եզրափակեց՝ «Իսկ դո՛ւք, զօրավի՛գ եղէք իրեն ձեր աղօթքով, որ իր պաշտօնը կատարէ Աստուծոյ սրտին համաձայն»: Հոգեւոր Տիրոջ պատգամէն ետք խորհրդաւոր եւ յուզիչ արարողութեամբ միւռոնը հանդիսաւոր թափօրով բերուեցաւ խորան տեղւոյն ժողովրդապետ հայր Պերճ վարդապետ Սապէի կողմէն, ապա՝ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը քահանաներուն օգնութեամբ եւ յատուկ խօսքերով նուիրեալին հազցուց քահանայական հանդերձանքի մասերը՝ փիլոնը, ուրարը, գօտին, շուրջառը եւ սաղաւարտը: Ապա՝ սուրբ միւռոնով օծեց անոր ձեռքերն ու ճակատը: Այնուհետեւ Հոգեւոր Տիրոջ խնդրանքով նորօժ վարդապետը իր առաջին օրհնութիւնն ու խաղաղութիւնը տուաւ հաւատացեալներուն: Ապա տեղի ունեցաւ Սուրբ Հոգիի տուչութիւն. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը փչեց նուիրեալի գլխուն՝ ըսելով Յիսուսի խօսքերը. «Ինչ որ կապէք երկրի վրայ՝ կապուած պիտի ըլլայ երկինքի մէջ եւ ինչ որ քակէք երկրի վրայ՝ քակուած պիտի ըլլայ երկինքի մէջ»:

Պատարագի աւարտին Հոգեւորականներու դասը, դպիրները, սպասաւորներն ու բոլոր ներկաները թափօրով ուղղուեցան եկեղեցւոյ կից ՀԿՄ-ի սրահ, ուր Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, նորօժ կուսակրօն քահանան եւ իր հարագատները ընդունեցին շնորհաւորութիւնները: Նշենք թէ գերապատիւ Տէր Խաչիկ վարդապետ Գույումճեան կը պատկանի Պէյրութի Պատրիարքական Թեմի կղերին եւ պիտի պաշտօնավարէ Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ, որպէս օգնական ժողովրդապետի:

Այցելութիւն ՀՅԴ Կեդրոնական Կոմիտէի Ներկայացուցիչ՝ պետական երեսփոխան Յակոբ Բագրատունիին

Հայ կաթողիկէ պատրիարքական թեմի օգնական եպիսկոպոս արհիպատիւ Գէորգ եպիսկ. Ասատուրեան, ընկերակցութեամբ Հայր Սեպուհ վարդապետ Կարապետեանին եւ տիար Սարգիս Նաճարեանին, Ուրբաթ, 18 Դեկտեմբեր 2015, կ. ետք այցելեց ՀՅԴ Կեդրոնական Կոմիտէի ներկայացուցիչ՝ պետական երեսփոխան Յակոբ Բագրատունիին:

Հանդիպումին ներկայ գտնուեցաւ Կեդրոնական Կոմիտէի փոխ ներկայացուցիչ Աւօ Կիտանեան: Շուրջ ժամ մը տեւած հանդիպումի ընթացքին տեղի ունեցած ջերմ խօսակցութիւնը շօշափեց համազգային շահեկանութիւն ներկայացնող հարցեր, ինչպէս նաեւ Լիբանանը եւ ընդհանրապէս լիբանանցիները յուզող խնդիրներ:

Տէր Նարեկ վրդ. Նամոյեան՝ տեսուչ Հռոմի Ք. Լեւոնեան Հայ Վարժարանի

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց, 29 հոկտեմբեր 2015-ին,

Հռոմի Լեոնեան Քահանայապետական Հայ Վարժարանի տեսուչ նշանակեց գերապատիւ տէր Նարեկ վարդապետ Նամոյեանը, որ կը յաջորդէ գերյարգելի հայր Գէորգ Ժ.վ. Նորատունկեանին: Նորանշանակ տեսուչը ծնած է Քամիչլի 1972-ին եւ քահանայ ձեռնադրուած է 1997-ին: Ան եղած է ժողովրդապետ Քամիչլի (Սուրիա) «Սուրբ Յովսէփ» եկեղեցւոյ եւ Վալասի (Ֆրանսա) հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութեան:

Հայր Գէորգ Ժ.վ. Նորատունկեան՝ առաքեալ Ֆրանսայի առաջնորդութեան

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց, 29 հոկտեմբեր 2015-ին, գերյարգելի հայր Գէորգ Ժ.վ. Նորատունկեանը առաքեց Ֆրանսա՝ արհիպատիւ հայր Յովհաննէս եպիսկոպոս Թէյրուզեանին տրամադրութեան ներքեւ ծառայելու համար «Սուրբ Խաչ» հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ առաջնորդութեան:

Արհիպատիւ Տէր Գրիգոր եպս. Գուսան՝ նոր Եքզարք Պատրիարքական փոխանորդ Երուսաղէմի հայ կաթողիկէներուն

Երուսաղէմի եւ Ամմանի Եքզարքութիւնը թափուր մնացած ըլլալով Առաքելական Կառավարիչ՝ Գէորգ Ժ.վ. Նորատունկեանի հրաժարումովը, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը 25 նոյեմբեր 2015-ին ԱՐՀԻԱՊԱՏԻԻ Տէր ԳՐԻԳՈՐ ՕԳՈՍՏԻՆՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳՈՒՍԱՆը, Առաջնորդ Աղեքսանդրիոյ կաթողիկէ Հայոց, անուանեց Պատրիարքական Եքզարք Երուսաղէմի եւ Ամմանի Եքզարքութեան:

Գերապայծառ Գէորգ եպս. Ասատուրեան Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ զօրակցութիւնը յայտնեց քեսապահայութեան

Համայն քեսապահայութեան համար բերկրալի եւ զօտեպնդող իրադարձութիւն մը հանդիսացաւ Հայ կաթողիկէ պատրիարքական թեմի օգնական եպիսկոպոս գերապայծառ Գէորգ եպիսկ. Ասատուրեանի պատ-

մական աւան երկօրեայ այցելութիւնը շաբաթ եւ կիրակի, 5-6 դեկտեմբեր 2015-ին: Արդարեւ, գերապածառին այցելութիւնը միայն հովուական չէր, այլ անոր նպատակն էր Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ զօրակցութիւնը ցուցաբերել քեսապահայութեան՝ որ հակառակ բոլոր զրկանքներուն ու դժուարութիւններուն լծուած է պատմական հայաւանը վերականգնելու եւ իր պապենական օժախը վերաշինելու աշխատանքին:

Արդարեւ, հայաւանի Հայ կաթողիկէ Սուրբ Միքայէլ եկեղեցւոյ մէջ կիրակի առաւօտեան մատուցած հանդիսաւոր սուրբ Պատարագի ընթաց-

քին, գերապայծառ Ասատուրեան ըսաւ .- «Անհուն ուրախութեամբ եւ հպարտութեամբ եկած եմ ձեզի փոխանցելու Տանն Կրիկիկոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին ողջոյններն ու օրհնութիւնը, որովհետեւ բոլոր պայմաններուն ու պարագաներուն տակ դուք հաւատարիմ մնացիք Աստուծոյ պատգամին որ կ'ըսէ.- «Հետս եղէք մինչեւ աշխարհին կատարածը»:

«Դուք այս պատգամին ձեր հաւատարմութիւնը ցուցաբերեցիք ամէնէն դժուարին, վտանգալից ու ողբերգական վիճակներուն մէջ անգամ: Այս պատգամով զօրացած՝ դուք ձեր քրիստոնեակայել ու հայակայել կեցուածքով հանդիսացաք՝ քիչ է ըսել բարի օրինակը, այլ հերոսակայել օրինակը ճշմարիտ քրիստոնեայի եւ հարազատ հայու, որ զիտէ տոկալ ու դիմադրել: Դուք տոկացիք ու դիմադրեցիք բոլոր ճնշումներուն՝ առանց կորսնցնելու ձեր հաւատքն ու յոյսը: Դուք կառչած մնացիք ձեր ինքնութեան երկու յատկանիչերուն՝ ՀԱՅ եւ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ»:

«Վստահ կրնաք ըլլալ որ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ հետ համայն Ազգը շնորհակալ է ձեզի եւ ձեր կողքին կը գտնուի: Ասոր մէկ վկայութիւնն է իմ ներկայութիւնս այսօր ձեր մէջ»:

Ապա, գերապայծառ Տէրը բարձր գնահատեց ժողովրդապետ Նարեկ վրդ. Լուիսեանի անձնուրաց կեցուածքը իր հօտի կողքին: «Ան եղաւ բոլոր պայմաններուն տակ իր հօտին գլուխը կանգնած քաջ հովիւր, որ գիտցաւ զօրակցիլ, քաջալերել ու ոգեւորել ոչ միայն բանիւ ալլ գործով»:

Հայ կաթողիկէ պատրիարքութեան օգնական եպիսկոպոսը ապա գոհունակութիւնն ու գնահատանքը յայտնեց քոյր եկեղեցիներուն ու համայնքներուն միջեւ հաստատուած միասնականութեան ու համագործակցութեան համար, «որ զօրացուց օրհասական պահերը թիկունք թիկունքի տուած դիմագրաւելու քեսապահայութեան կամքի ուժը: Այս կերպով, քեսապահայութիւնը դարձաւ հայ ժողովուրդին միասնականութեան ուժին կարեւորութեան վառ օրինակը»:

Հուսկ, գերապայծառ Տէրը ուրախութեամբ նշեց Սուրբ Միքայել եկեղեցւոյ 90 ամեակը որ կը զուգադիպէր այդ օրուան՝ ըսելով. «Երբ կանգուն է Եկեղեցին, կը նշանակէ որ կանգուն էք նաեւ դուք: Եկեղեցւոյ պայծառացումը վկայութիւնն է ձեր կառչածութեան Հաւատքին, վկայութիւնն է ձեր ազգասիրութեան ու հայրենանուիրումին»:

Համայն քեսապահայտութեան համար ողջունելի եւ յիշարժան իրադարձութիւն մը եղաւ գերպծ. Գէորգ եպիսկ. Ասատուրեանին այցելութիւնը հայաւան:

Ողորմութեան Տարիին բացումը «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա» Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ

Կիրակի 13 Դեկտեմբեր 2015, առաւօտեան ժամը 11:00 ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ «Ողորմութեան Տարւոյն» բացումը հանդիսապետութեամբ՝ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց, ինչպէս նաեւ մասնակցութեամբ եպիսկոպոսաց, քահանայից, սարկաւազաց, մայրապետաց եւ կղերիկոսաց դասին, եւ բոլոր ժողովրդապետութիւններէն ժամանած հաւատացեալ ժողովուրդին:

Արարողութիւնը սկիզբ առաւ թափօրով, որուն յաջորդեց «դռնբացէք»ի հոգելից արարողութիւնը (եկեղեցւոյ դրան բացումը՝ որ կը խորհրդանշէ երկինքի դրան բացուիլը՝ համայն մարդկութեան դիմաց) եւ որմով

սկիզբ տրուեցաւ այս բացառիկ ողորմութեան յրեւնական տարիին, «Կռունկ» երգչախումբի երգեցողութեամբ, որ օգնեց հաւատացեալ ժողովուրդին առաւել եւս ապրելու այս հոգեպարար պահը: Եկեղեցի մտնելէ ետք, գերյարգելի Գէորգ Ժ. վ. Եղիայեան հաւատացեալ ժողովուրդին բացատրեց օրուան խորհուրդը, ըսելով յատկապէս. «Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տիրոջ նախագահութեամբ եւ հետը մտանք Ողորմու-

Թեան Դռնէն Հայցելու Համար բոլորիս վրայ Աստուծոյ ողորմութիւնը, Աստուծոյ գթութիւնը եւ Աստուծոյ սէրը, որ յայտնուեցաւ մեզի իր Միածին Որդիին, Յիսուս Քրիստոսի մարդեղութեամբը, խաչելութեամբը եւ Յարութեամբը:

«Արարողութիւնը, զոր կատարեցինք կոչ մըն է իւրաքանչիւրիս որպէսզի դառնանք ողորմած, գթալիր եւ գթասիրտ, այլապէս հեռու կը մնանք, եւ մերժած կ'ըլլանք Աստուծոյ կոչը, որ բացայայտօրէն յայտնուեցաւ մեզի այսօր՝ այս այնքան տպաւորիչ դռնբացէքի արարողութեամբ»:

Ապա երեք ընթերցումներ կատարելէ ետք Սրբազան Պապին «Ողորմութեան դէմք» շրջաբերական նամակէն, սկիզբ առաւ Սուրբ Պատարագը:

Սուրբ Զոհը մատոյց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տէրը: Ան, այս առթիւ, եւ իր քարոզի ընթացքին, իր հայրական խօսքը ուղղեց ներկայ ժողովուրդին: Իսկ արաբերէն լեզուով խօսք առաւ Պէյրութի Թեմի օգնական եպիսկոպոս՝ գերապայծառ Գէորգ եպիսկ. Ասատուրեան:

Սուրբ Պատարագի աւարտին, տեղի ունեցաւ խաչահամբոյր եւ շնորհակարարութիւններ՝ ողորմութեան յրեկենական տարւոյն առթիւ:

**ՀԱՅՈՑ
ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ**

Արժանթինի Հայ Կաթողիկէ համայնքներուն նախաձեռնութեամբ 1915-ի Ցեղասպանութեան Նահատակաց Յուշակոթողի բացում եւ օրհնութիւն Պուէնոս Այրէսի մէջ

16 օգոստոս 2015, կիրակի, Պուէնոս Այրէսի Հայ կաթողիկէ համայնքները՝ Արժանթինի մէջ իրենց գոյութեան 91 տարիներու ընթացքին աննախընթաց շուքով նշեցին Նարեկի Տիրամօր Եկեղեցւոյ պաշտպան՝ Աստուածամօր Վերափոխման տօնը:

Հատինական Ամերիկայի կաթողիկէ Հայոց առաջնորդ արհիպատիւ Վարդան եպիսկոպոս Պօղոսեանին կողմէ մատուցուած սուրբ Պատարագը սկսաւ ժամը 11-ին, Պուէնոս Այրէսի կաթողիկէ Հայոց Մայր Եկեղեցւոյ մէջ առընթերակալութեամբ գերապատիւ Կոմիտաս վրդ. Լուիէզի եւ Կեննարիոս վրդ. Լուսարարեանի:

Իր քարոզին մէջ, Պօղոսեան գերապայծառը ընդգծեց Տիրամօր տօներուն կարեւորութիւնը՝ որպէս Մայր եւ մեր համայնքներուն պաշտպան:

Ան միաժամանակ ներկաներուն յիշեցուց Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին գահակալութիւնը որ տեղի ունեցաւ շաբաթ մը առաջ Լիբանանի մէջ: Գերապայծառը նշեց նաեւ Պուէնոս Այրէսի ժողովրդապետ գերյարգելի Պօղոս Հաքիմեանի քահանայական ձեռնադրութեան 34 ամեակը եւ վերջապէս շնորհակալութիւն յայտնեց բարերարներուն որոնք նպաստեցին 1915-ի Հայոց ցեղասպանութեան Նահատակաց յուշակոթողի կառուցումին՝ Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ դիմաց:

Յաւարտ սուրբ Պատարագին, հայկական աւանդութեան համաձայն, օրհնուեցան հացն ու խաղողի ողկոյզները: Այնուհետեւ սկսաւ թափօրին ելքը արժանիինեան, հայկական եւ վատիկանեան դրօշակներով: Մինչ երիտասարդներ ծաղիկներ կը մատուցանէին, գերյարգելի Փառլօ Հաքիմեան՝ Հայաստանէն բերուած հողէ ամաններու վրայ կը զետեղէր մեր նահատակաց ածիւնները՝ բերուած Տէր Զօրի անապատէն :

Յուշակոթողի օրհնութենէն ետք, անոր սրտին վրայ զետեղուեցան մեր նահատակներուն ածիւնները յատուկ ապակեայ ցուցափեղիկի մը ետին, որպէսզի տեսանելի ըլլան եւ բոլոր այցելուները խոնարհին անոնց առջեւ:

Այս առթիւ, գերյարգելի Հաքիմեան ներկայացուց քանդակագործ Կազիկ Վարդանեանը, որ յուշակոթողին հեղինակն է: Արուեստագէտը իր կարգին բացատրեց յուշակոթողին նշանակութիւնը նշելով որ անոր մէջ ամփոփուած պիտի ըլլան Հայոց ցեղասպանութեան նահատակներուն աճիւնները, որոնց մէջ կրնան գտնուիլ աճիւնները մեր անմիջական հարազատներուն՝ որոնց ժառանգորդներն ենք:

Արարողութեան ներկայ էին մասնաւորաբար Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանը՝ Ալեքսան Յարութիւնեան, Պուէնոս Այրէսի հայկական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, Պուէնոս Այրէսի մարտնիթ Եկեղեցւոյ եպիսկոպոսը՝ գերապայծառ Խուան Հապիպ Շամիէ, ինչպէս նաեւ հայկական լրատուամիջոցներու ներկայացուցիչները:

Արարողութեան աւարտին, ներկաները հրաւիրուեցան ընդունելութեան մը Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Միքայէլ եպիսկ. Մուրատեան Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի առիթով, Լոյոլա Համալսարանին մէջ

Հովանաւորութեամբ Հիւսիսային Ամերիկայի Կաթողիկէ Հայոց Առաջնորդ արհիապատիւ Միքայէլ եպիսկոպոս Մուրատեանի, կազմակերպութեամբ Լոյոլա Մէրիմաունթ Համալսարանի եւ Յիսուսեան հայրերուն, 8-12 հոկտեմբեր 2015-ին Ուիլիամ Հ. Հէննըն Մատենադարանին (William H. Hannon Library) մէջ տեղի ունեցաւ «ՅԻՇԵՆՔ ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՀԱՐԻԻՐ ՏԱՐԻ ԵՏՔ» խորագրեալ խորհրդաժողով եւ լուսանկարներու ցուցադրութիւնը, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ: Այս առթիւ ցուցադրուեցան լուսանկարիչ Շիրազին՝ Պատմական Հայաստանի սրբավայրերու եւ կրօնական յուշարձաններու տպաւորիչ լուսանկարները: Խորհրդաժողովին իր մասնակցութիւնը բերաւ՝ միջազգային հրապարակագիր, հրատարակիչ, պատկերասփիւռուի մեկնաբան, մարդու իրաւունքներու պաշտպան Յարութ Սասունեանը:

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովը կը յարգէ երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի յիշատակը

Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան ընդունելութիւններու տան մէջ ականատեսութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովի 6-րդ նիստը, զոր վարած է յանձնաժողովի նախագահ, Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Սերժ Սարգսեան: Այս մասին հրապարակուած պաշտօնական հաղորդագրութիւնը կը տեղեկացնէ թէ նիստը գումարուած է ընդլայնուած կազմով՝ պետական յանձնաժողովի անդամներէն բացի, ներկայ եղած են տարածաշրջանային յանձնախումբերու ներկայացուցիչներ, փորձագէտներ, մասնագէտներ: Նիստին սկիզբը, Նախագահը տեղեկացուցած է ներկաներուն, որ ի կատարումն Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի 5-րդ նիստի որոշման՝ միջոցառումներու

գլխավոր համակարգողի գրասենեակը՝ Հայաստանի անկախութեան տօնին հետևող եւ Սրբալոյս Միւռնի օրհնութեան արարողութեան նախորդող այս խորհրդանշական շաբթուան ընթացքին կը կատարէ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումներու ընթացքի եւ յառաջիկայ ընելիքներու քննարկումներ, հաշուետու միջոցառումներ, ցուցահանդէսներ:

Օրակարգի հարցերու քննարկման անցնելէ առաջ նիստի մասնակիցները մէկ վայրկեան լուռութեամբ յարգած են յանձնաժողովի անդամ, սփիւռքի մէջ Հայապահպանութեան գործին բացառիկ ներդրում բերած Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք, երջանկալիչատակ Ներսէս Պետրոս 19-րդի յիշատակը: Հանրապետութեան Նախագահը տեղեկացուցած է յանձնաժողովի անդամներուն, որ ի նշանաւորումն Պատրիարք Ներսէս Պետրոս 19-ի երկնային ճանապարհի, հաշուի առնելով անոր հսկայածաւալ ազգանուէր գործունէութիւնը՝ հրամանագիր ստորագրած է անոր յետ մահու Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի Շքանշանով պարգևատրելու մասին: Շքանշանը յանձնուած է յանձնաժողովի նոր անդամ, Տանն Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Գրիգոր Պետրոս 20-րդին:

Սերժ Սարգսեանը նաեւ շնորհաւորած է Գրիգոր Պետրոս 20-րդը՝ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք ընտրութեան առթիւ: Նիստի օրակարգի հարցերու շարքին յանձնաժողովը քննարկած է Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումներու ընթացքն ու յառաջիկայ ընելիքները, Սուրբիոյ եւ Իրաքի հայկական համայնքներէն ներս ստեղծուած իրավիճակը, լսած է՝ «Ընդդէմ ցեղասպանութեան յանցագործութեան» կլոպալ Փորումի մասին գեկոյցը, քննարկած է նաեւ կազմակերպչական հարցեր: Առաջին հարցին շուրջ կայացած ծաւալուն քննարկումները ամփոփելով՝ Նախագահ Սերժ Սարգսեանը նշած է, որ կը նկատուի յետագայ աշխատանքի համադրման, պարբերական շփումներու մշտական հարթակ ձեւաւորելու ընդհանուր պահանջ: Նախագահի կարծիքով, ասիկա կրնայ ըլլալ օգտակար եւ արդիւնաւէտ գործընթաց: Յանձնաժողովը քննարկած եւ միաձայն որդեգրած է Համահայկական Խորհուրդը ձեւաւորելու շուրջ նախապատրաստական աշխատանք կատարելու մասին որոշումը: Զեւաւորուած է կազմակերպչական յանձնախումբ, որուն յանձնարարուած է նախաձեռնել խորհրդատուութիւններու լայն ներառական գործընթաց:

Օրակարգի երկրորդ հարցի՝ Սուրբիոյ Արաբական Հանրապետութեան եւ Իրաքի Հանրապետութեան հայկական համայնքներէն ներս ստեղծ-

ուած իրավիճակի կապակցութեամբ Նախագահը նշած է, որ խորապէս մտահոգուած է յատկապէս Սուրիոյ մէջ շարունակուող բախումներով եւ օրը օրին վատթարացող մարդկային իրավիճակով: Սերժ Սարգսեանը նշած է, որ Հայաստանի իշխանութիւններու մշտական ուշադրութեան առարկան է տարածաշրջանին մէջ բնակուող հայութեան եւ մասնաւորապէս՝ սուրիահայութեան խնդիրները, որուն վկայութիւններէն է, առաջին հերթին, Հալէպի մէջ արդէն մի քանի տարիէ ի վեր գործող միակ օտարերկրեայ ներկայացուցչութիւնը՝ Հայաստանի գլխաւոր հիւպատոսութիւնը եւ Դամասկոսի մէջ իր աշխատանքները շարունակող Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանութիւնը: Յեղասպանութենէն մազապուրծ հայորդիներու ժառանգորդները, Նախագահի խօսքով, կը կիսեն ժամանակին իրենց օգնութեան ձեռք մեկնած ժողովուրդներու ճակատագիրը: Անոնք կը շարունակեն մարդկային եւ նիւթական մեծ կորուստներ կրել: Հանրապետութեան Նախագահը ընդգծած է, որ Հայաստանը իր դռները բացած է բոլորին առջեւ եւ արդէն Սուրիայէն ընդունած է շուրջ 16 հազար հայրենակից: Հայաստանի պետական բոլոր կառույցները անխտիր ներգրաւուած են սուրիահայերու հիմնախնդիրները լուծելու եւ մեր հասարակութենէն ներս անոնց ընտելացման գործընթացը արագացնելու աշխատանքներուն մէջ:

Սերժ Սարգսեան նշած է, որ բոլորին հաւաքական ջանքերով է, որ մեր հայրենակիցներու հարցերը վերջնական լուծումներ պէտք է ստանան: Նախագահը խորին շնորհակալութիւն յայտնած է այն բոլոր երկիրներուն, միջազգային եւ համայնքային կառույցներուն, անհատներուն, որոնք իրենց աջակցութեան ձեռքը մեկնած են եւ կը շարունակեն աջակցիլ հայութեան այս աշխատանքներուն մէջ: Օրակարգի երրորդ հարցին հետ կապուած զեկոյցներ ներկայացուած են ապրիլի 22-էն 23-ը Երեւանի մէջ կայացած «Ընդդէմ ցեղասպանութեան յանցագործութեան» կլոպալ ֆորումի արդիւնքներուն վերաբերեալ: Նախագահին գնահատմամբ, առաջին ֆորումը ծառայած է իր նպատակին: Այն դարձած է քաղաքական ազդակը լսելի դարձնելու, ցեղասպանութեան յանցագործութեան դէմ միջազգային պայքարին մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան դերակատարումն ամրագրելու կարեւոր միջոց: Ըստ Սերժ Սարգսեանի, ֆորումը ներկայացուցչական էր թէ՛ քաղաքական դերակատարներու, թէ՛ ցեղասպանագէտներու լայն շրջանակի ներկայութեան առումով: Նախագահի համոզմամբ, ֆորումն ու անոր զուգահեռ ընթացած այլ ֆորումները բովանդակային լիցք հաղորդած են ոգեկոչման միջոցառումներուն, նշմարել յետագայ պայքարի ուղիները: Յանձնաժողովը ընդառաջելով 2015 ապրիլի 22-23-ին Երեւանի մէջ տեղի ունեցած կլոպալ ֆորումի մասնակիցներուն կողմէ Հայաստանի Հանրապետութեան ուղղուած կոչին՝

ազգային ու միջազգային մակարդակներու վրայ շարունակել ջանքերը՝ խթանելու եւ համախմբելու ցեղասպանութեան ոճիրի դէմ պայքարի միջազգային գործողութիւնները, որոշած է դիմել Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան՝ ապահովելու կրօպալ Փորումի շարունակական եւ պարբերական բնոյթը:

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ի Տէր հանգչեցաւ քոյր Սեսիլ Քէիէեան

6 Նոյեմբեր 2015, Ուրբաթ առաւօտեան ժամը 3-ին, Կիւմրիի Հիւանդանոցին մէջ խոր ծերութեան մէջ ի Տէր հանգչած է Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու Միաբանութեան վաստակաշատ միաբաններէն առաքինազարդ քոյր Սեսիլ Քէիէեանը: Ան ծնած էր 1923-ի ապրիլի 13-ին Կիպրոս: 1946-ին մեկնած է Հռոմ ուսանելու նորընծայարանին մէջ, 1947-ի դեկտեմբերի 8-ին ստացած է նորընծայութեան սքեմը եւ Միաբանութեան վանական անդրանիկ ուխտերը կատարած է 1948-ի դեկտեմբերի 9-ին:

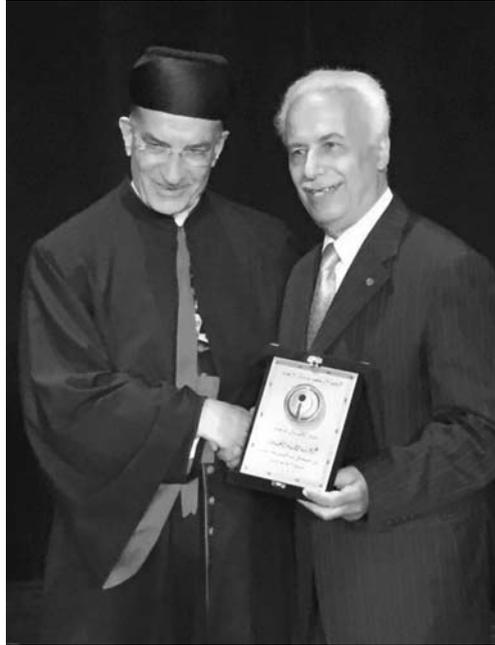
Միաբանութեան մեծաւորուհիներուն կարգադրութեամբ, քոյր Սեսիլ 1949-ին ուղարկուած է Ֆրանսա ուր երկու տարի շարունակելէ ետք իր ուսումը ստացած է իր մանկավարժի վկայականը: Այնուհետեւ աւարտած ըլլալով իր ուսումնառութիւնը, 1957-ին ղրկուած է Պէյրութ, ուր 1967-էն սկսեալ ստանձնած է Հռիփսիմեանց Վարժարանի տնօրէնի, ապա նաեւ մեծաւորուհի պաշտօնները, զորս մեծ ձեռնհասութեամբ եւ նորահաս սերունդներուն հայեցի դաս-տիարակութիւն ջամբելու, ազգային ականդները պահպանելու եւ Եկեղեցւոյ ու Ազգին ամբողջական նուիրումով ծառայելու Միաբանութեան առաքելութեան իր հաւատարմութեամբ վարած է մինչեւ 1990: Ան արժանացած է Լիբանանի կրթական շրջանակներու յարգալիիր գնահատանքին: 1992-ին ուղարկուած է Պոսթըն, երկու տարի ետք՝ Ֆիլատելֆիա իբրեւ մեծաւորուհի, միաժամանակ շարունակելով դասաւանդել հայերէն, հայոց պատմութիւն եւ մշակոյթ: 1998-ին երկու տարի ծառայելէ ետք Մարսէյի մէջ, Ֆրանսա, 2000-ին տեղափոխուած է Հայաստան՝ Կիւմրի, ուր երեք տարի ծառայելէ ետք վերադարձած է Պոսթըն, հոսակ դարձեալ Հայաստան՝ յոգնաջան մարմնով:

Քոյր Սեսիլին յուղարկաւորութիւնն ու թաղման կարգը տեղի ունեցան 7 Նոյեմբերին, Կիւմրիի Սրբոց Նահատակաց Եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Սուրբ Պատարագին զոր մատուցանեց արհիապատիւ Հայր Ռաֆայէլ արք. Մինասեան:

ԼՈՒՐԵՐ

Սարգիս Նաճարեան կը պարգևատրուի

Լիբանանի Տեղեկատուութեան Կաթողիկէ Կեդրոնին տարեկան ճաշկերոյթը այս տարի յատուկ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ 3 յուլիս 2015, ուրբաթ երեկոյեան Գազինօ Տիւ Լիպանի Salle des Ambassadeur-ին մէջ, հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ Լիբանանի կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու Խորհուրդի նախագահ կարդինալ Պշարա Ռաիի եւ ներկայութեամբ ընկերային հաղորդամիջոցներու եպիսկոպոսական յանձնաժողովի նախագահ՝ մարոնիթներու Պէյրութի առաջնորդ Պուլոս Մաթար եպիսկոպոսին, ինչպէս նաեւ տարբեր համայնքապետերու, պապական նուիրակ Կապրիելէ Քաչչիա եպիսկոպոսին, տեղեկատուութեան նախարար Ռամզի ժրէյժի, Լիբանանի լրագրող-խմբագիրներու սենտիքայի նախագահ էլիաս Աունի, լիբանանեան հաղորդամիջոցներու պատասխանատուներու եւ բազմաթիւ այլ պաշտօնական անձնաւորութիւններու:

Նախքան երեկոյին պաշտօնական յայտագրին գործադրութիւնը, ներկաները հրաւիրուեցան յոտնկայս յարգելու Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ հայոց երանաշնորհ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին յիշատակը: Այնուհետեւ յաջորդաբար խօսք առնելով՝ տեղակատուութեան կաթողիկէ կեդրոնի տնօրէն հայր Ապտօ Պու Քասմ, Պուլոս Մաթար եպիսկոպոսը եւ կարդինալ Ռաի վեր առին մամուլին, հաղորդամիջոցներու եւ լրագրողներու աշխատանքին կարեւորութիւնը հասարակութիւնը իրազեկելու եւ զայն ճշմարտութեան հաղորդակից դարձնելու ուղղութեամբ:

Այնուհետեւ տեսաերիզով ներկայացուեցան վեց հաղորդամիջոցներ եւ լրագրողներ՝ Հանրապետութեան նախագահութեան տեղեկատուութեան խորհրդական Ռաֆիք Շլելա, հայր Եուսէֆ Մուաննէս, Եուսէֆ Աշքար,

Գլխավոր Ապոստոլներ Հինտի, Սարգիս Նաճարեան, Հապիպ Շլուք եւ Թելէ-Լիմիէր, որոնք կարգինալ Պշարա Ռաիի եւ ներկայ Պատրիարքներուն ու պապական նուիրակին ձեռամբ պարգեւատրուեցան ընկերային հաղորդամիջոցներու եպիսկոպոսական յանձնաժողովի եւ տեղեկատուութեան կաթողիկէ կեդրոնին յուշատախտակներով: Շնորհաւորելով Սարգիս Նաճարեանը, կարգինալ Ռաի ափսոսած որ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը բացակայի այս հանդիսութենէն եւ բարձր գնահատեց անոր ներդրումը Լիբանանի կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու գործունէութեան մէջ: Սարգիս Նաճարեան իր կարգին յայտնեց որ այս պարգեւը կը ձօնէ երանաշնորհ Հայրապետին:

Նախագահ Սերժ Սարգսեան կը պարգեւատրէ Արիի. Լեւոն արք. Չէքիեանը

Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 24-րդ տարեդարձին առիթով, հայապահպանութեան եւ հոգեւոր արժէքներու տարածման ի խնդիր ներդրած նշանակալի աւանդի համար, Նախագահ Սերժ Սարգսեան Պատուոյ Շքանշանով պարգեւատրած է Արհիպատիւ Հայր Լեւոն Արք. Չէքիեանը: Պարգեւատրումի հանդիսաւոր արարողութիւնը տեղի ունեցած է Հանրապետութեան Նախագահի նստավայրին մէջ, 21 սեպտեմբեր 2015-ին:

Փակում՝ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի Կեդրոնի Քրիստոնէականի Հանդիպումներուն

Դասախօս՝ Հայր Վարդան վարդապետ Գազանճեան

Կիրակի, 27 սեպտեմբեր 2015-ի երեկոյեան ժամը 7-ին տեղի ունեցաւ փակման հաւաքը, Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի կեդրոնի «Քրիստոնէականի Հանդիպումներուն», որոնք սկսած էին ընթացիկ տարուան Յունիս 23-ին, առ ի նախապատրաստութիւն Գթուլեան Տարուան: Հայր Գազանճեան երեք ամիսներու վրայ տարածուած եւ 12 մասերէ բաղկացած դասախօսական այս շարքով ներկայացուց գթուլեան քրիստոնէական հասկացութիւնը, անոր իմաստն ու խորհուրդները՝ Աւետարանի վկայութիւններուն ընդմէջէն: Հանդիպումները տեղի ունեցան «Սուրբ Փրկիչ» եկեղեցւոյ մէջ, գործակցաբար ժողովրդապետութեան: Հանդիպումներուն մնայուն մասնակիցներու թիւը կազմեց շուրջ 65 հոգի:

Փակման հաւաքը զգեցաւ Աղօթքի երեկոյի բնոյթ: Անոր ընթացքին ընթերցուեցան հատուածներ Աւետարանէն եւ Գթուլեան տարուան առիթով Ֆրանչիսկոս Քահանայապետի «Գթասրտութեան դէմքը» հովուական թուղթէն, ինչպէս նաեւ դիտաւորական խօսքեր: Հնչեցին կրօնական երգեր եւ աղօթքներ: Հաւաքին ներկայ եղան «Սուրբ Փրկիչ» եկեղեցւոյ ժողովրդապետ Հայր Պերճ Սապէ, եկեղեցւոյ փոխ-ժողովրդապետները,

Զմամուռեան միաբաններ եւ ժառանգաւորներ: Եզրափակիչ իր խօսքին մէջ, Հայր Վարդան վեր բերաւ գլխուժիւնը միշտ կիրառումի ենթարկելու կարիքն ու անհրաժեշտութիւնը, որպէս քրիստոնեայ մարդու կեանքի ամէնաէական նկարագիր: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր մասնակիցներուն եւ անոնց, որոնք օժանդակեցին հանդիպումներու կայացման: Հայր Վարդան հաղորդեց, որ ընթացիկ տարուան Դեկտեմբեր 8-ին պիտի կայանայ առաւել ընդլայնուած հաւաք մը, նշելու համար Գլխուժեան տարուան սկիզբը՝ Լիբանանի հայ կաթողիկէ համայնքին մէջ: Սոյն երեկոյին, հանդիպումներու մասնակցութեան վկայագիրներ ստացան 35 հաւատացեալներ, որոնք նուազագոյն բացակայութիւններով ներկայ եղած էին 12 հանդիպումներուն:

Արցախի Թեմի Առաջնորդ՝ Պարգեւ Սրբազան կը հաստատէ Մայր Թերեզայի հայկական ծագման մասին վարկածը

«Մայր Թերեզա... քիչերուն յայտնի է, որ մարդկութեան այս հազուագիւտ ծաղիկը կրած է Ագնեսա Պոյաճեան անունը, այսինքն՝ եղած է հայուհի: Այդ մասին 88-ի երկրաշարժէն յետոյ գալով Հայաստան՝ ինքը անձամբ Վազգէն Աին պատմած է, ինքս այս մասին լսած եմ Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ արքեպիսկոպոս Մարտիրոսեանէն: Հրաշուհի Փալանդուզեանի այս գրառումը տարածուած էր համացանցին վրայ:

«Հայերն այսօր»ը լուրին (12 հոկտեմբեր 2015) իսկութիւնը ճշդած է Պարգեւ Սրբազանէն: Արցախի թեմի առաջնորդը հաստատած է լուրին ճշմարտացիութիւնը եւ ըսած է, որ Վազգէն Առաջինը այս մասին յայտնած է Մայր Թերեզայի հետ հանդիպումէն յետոյ. «1988 թուականի Սպիտակի երկրաշարժէն յետոյ, երբ Մայր Թերեզան ժամանած էր Հայաստան, հանդիպում ունեցաւ նաեւ Վազգէն Առաջինին հետ: Հանդիպման ընթացքին Մայր Թերեզան կաթողիկոսին պատմած է իր հայկական ծագման մասին: Անոր իսկական ազգանունը Պոյաճեան է, հայրը՝ Արեւմտեան Հայաստանէն գաղթած է Ալպանիա, մայրն ալ ալպանուհի քրիստոնեայ է: Իսկ հանդիպումէն անմիջապէս յետոյ, երբ 20-25 միաբաններով հաւաքուած էինք, Վազգէն Առաջինը, որ այս լուրը իմանալով ոչ միայն ուրախացած էր, այլ նաեւ զարմացած, այդ մասին պատմեց մեզի»:

Նշենք, որ Մայր Թերեզա Կալկաթացիի իսկական անունը Ագնէս Գոնճա Պոյաճիու է, ալպաներէն՝ Agneze Gonxhe Bojaxhiu: 1931 թուականին

իր կամքով կուսակրօնութեան ուխտ կատարելով՝ 21 տարեկանին որդեգրած է Թերեզա անունը՝ ի պատիւ 1927 թուականին սրբադասուած Ֆրանսացի միանձնուհի Թերեզայի (Թերեզա տը Լիզիէօ), որ յայտնի էր իր բարութեամբ եւ զթասարտութեամբ: Մայր Թերեզան Խաղաղութեան Նոպելեան մրցանակի դափնեկիր է (1979): Կաթողիկէ եկեղեցին զինք դասած է երանելիներու շարքին: Մահացած է Կալկաթայի մէջ 1997-ի սեպտեմբերի 5-ին, 87 տարեկանին:

Յիսնամեակ «Եպիսկոպոսներու Սիւնհոդոսի» հաստատման

15 հոկտեմբեր 2015-ը՝ «Եպիսկոպոսական Սիւնհոդոսի» հիմնարկութեան յիսնամեակն է: «Եպիսկոպոսական Սիւնհոդոսի» ստեղծումը կը պարտինք Պօղոս Զ. Քահանայապետին որ՝ 15 սեպտեմբեր 1965-ին հրապարակած «Apostolica Sollicitudo» ինքնագիր նամակով հիմնեց այս հաստատութիւնը: Շաբաթ, 17 Սեպտեմբեր 2015-ին, Վատիկանի Պօղոս Զ. անունան սրահին մէջ նշուեցաւ այս յրբելեանը:

Ի՞ՆՉ Է ՍԻՒՆՀՈԴՈՍԸ

Սիւնհոդոսը համախմբումն է կաթողիկէ եպիսկոպոսներու որոնց պարտականութիւնն է օգնել Քահանայապետին՝ Անոր յանձնուած տիեզերական եկեղեցոյ կառավարման առաքելութեան մէջ:

Սիւնհոդոս բառը ինքնին կը նշանակէ «միասնաբար ընթանալու ճանապարհ»: Եկեղեցին, արդարեւ, պատմութեան մէջ միասին քալող ժողովուրդ մըն է, որպէս Աստուծոյ Արքայութեան նշան՝ նուիրուած համայն մարդկութեան:

Եպիսկոպոսական Սիւնհոդոսը առ այդ «եպիսկոպոսներու հաւաքականութեան» հաստատութիւն մըն է՝ ի սպաս Սիւնհոդոսական եկեղեցոյ:

Սիւնհոդոսը խորհրդարան մը չէ որուն որոշումները որոշիչ արժէք ունին, այլ ուղեւորութիւն մըն է որ համայն եկեղեցին կ'իրագործէ հոգեւոր խորթափանցութեամբ, հիմնուած Սուրբ Հոգւոյն՝ Եկեղեցոյ տուած առաջարկներու վրայ:

Միւնխոդոսը ունի խորհրդակցական հանգամանք քահանայապետական ուսուցումին ի սպաս: Ան կը քննարկէ այն ինչ որ բարի է եւ վաւերական ու զայն կ'առաջարկէ Եկեղեցւոյ եւ Սրբազան Քահանայապետին, որուն հիման վրայ կ'առնուին համապատասխան որոշումներ:

Ամերիկահայութեան Թանգարանի խորհրդանիշն ու համացանցային կայքը

Ամերիկահայութեան Թանգարանի վարչութիւնը, որ կազմուած է անցեալ օգոստոսին, Արեւմտեան Ամերիկայի Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարե-

լիցի ոգեկոչման միացեալ յանձնախումբին կողմէ, հաղորդագրութեամբ մը հրապարակած է Կլէնտէյլի մէջ կառուցուելիք Թանգարանի ծրագրին խորհրդանիշն ու համացանցային կայքը՝ ծրագրի մասին իրազեկութիւնը բարձրացնելու եւ ծրագրին մանրամասնութիւնները հանրութեան ներկայացնելու նպատակով: Ծրագրին նպատակն է հաստատել Քայլիֆորնիոյ Հայութեան պատմութիւնը լուսարձակի տակ առնող բարձրորակ Թանգարան մը, որ միաժամանակ նախապաշարուածներու դէմ պայքարելու կեդրոն մը դառնայ:

Ամերիկահայութեան Թանգարանի վարչութեան մաս կը կազմեն շրջանի հայկական քաղաքացիական եւ կրօնական ինը կազմակերպութիւններ,

որոնք են՝ Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ առաջնորդարանը, Հայ Մշակութային Հիմնարկութիւնը, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութիւնը, Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Արեւմտեան Միացեալ Նահանգներու շրջանը, Հայ Օգնութեան Միութեան Մ.Նահանգներու Արեւմտեան շրջանը, «Նոր Օր» բարեգործական հիմնարկութիւնը, «Նոր Սերունդ» մշակութային միութիւնը, Հիւսիսային Ամերիկայի Հայց. Առաքելական Եկեղեցոյ Արեւմտեան թեմի առաջնորդարանը եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Հայց. Առաքելական Եկեղեցոյ Արեւմտեան թեմի առաջնորդարանը:

Թանգարանի համացանցային կայքին վրայ պիտի տեղադրուին տեղեկութիւններ թանգարանի ցուցահանդէսներուն, իրականացուելիք ծրագիրներուն եւ վայրի մասին: Անիկա նաեւ միջոց մը պիտի ըլլայ թանգարանի մասին առաջարկներ փոխանցելու վարչութեան: Թանգարանի համացանցային կայքի հասցէն է

www.armenianamericanmuseum.org

Թանգարանին խորհրդանիշը գեղարուեստական ներկայացում մըն է Արարատ լեռան, դիտուած Ծիծեռնակաբերդի Յուշարձանէն: Խորհրդանիշին մէջ Արարատ լեռան զոյգ գագաթները կու գան կազմելու թանգարանի անգլերէն անուան երեք բառերուն առաջին գիրերը:

Նշենք որ թանգարանը պիտի կառուցուի Կլէնտէյլի Հայ Կաթողիկէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ դիմացի հրապարակին վրայ:

10 նոյեմբեր 2015

Քոյր Արուսեակի պարգեւատրում Ֆրանսայի Արժանեաց Շքանշանով

2015 նոյեմբերի 13-ին Կիւմրիի «Տիրամայր Հայաստանի» արհեստից դպրոցի հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցած է Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու Միաբանութեան առաքինագարդ քոյր Արուսեակ Սաճոնեանին՝ «Ֆրանսայի Ազգային Արժանեաց Շքանշան»ով պարգեւատրութեան արարողութիւնը:

Շքանշանը առաքինագարդ հայ մայրապետին շնորհուած է Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Օլանտին կողմէ ի գնահատումն անոր մարդասիրական լայնածաւալ գործունէութեան: Շքանշանը յանձնուած է Հայաստանի մէջ Ֆրանսայի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան ժան Ֆրանսուա Շարփանդիէին կողմէ: Արարողութեան ներկայ եղած են հայ կաթողիկէ հոգեւորականներ, Անարատ Յղութեան միաբան քոյրեր, Գթութեան միսիոներ առաքինագարդ քոյրեր, Յիսուսի փոքրիկ քոյրերու միաբանութեան առաքինագարդ քոյր Նոէլը, Շիրակի փոխմարզպետ Սէյրան Պետրոսեանը, մարզպետի խորհրդական Յասմիկ Կիրակոսեանը, Կիւմրիի փոխքաղաքապետ Ռուբէն Սանոյեանը, հասարակական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ եւ բազմաթիւ այլ հիւրեր:

Ֆրանսայի դեսպանը շքանշանը յանձնելէ առաջ հանդէս գալով ելոյթով ըսած է մասնաւորաբար՝ «Քոյր Արուսեակը ինծի համար երկու սկզբունք կը մարմնացնէ: Նախ՝ հաւատը առ Աստուած: Ասիկա նուազագոյնն է, որ պէտք է ունենայ միանձնուհին, բայց հաւատն է, որ ուժ ու եռանդ կու տայ քոյր Արուսեակին եւ զինք կը դարձնէ հիացումի արժանի: Երկրորդ սկզբունքը հաւատն է առ մարդ արարածը, որուն ապացոյցն է այն ամէնը, զոր ան կ'ընէ Կիւմրիի մէջ... մարդ արարածը անոր գործունէութեան կիզակէտն է՝ երեխաներ, կարիքաւորներ, ծերեր, երիտասարդներու մասնագիտացում, որպէսզի իրենց տեղը կարենան գտնել կեանքին մէջ: Այսօր մեծ հպարտութեամբ Ձեզ կը պարգեւատրենք Ազգային Արժանեաց Շքանշանով եւ անգամ մը եւս ձեզի կը փոխանցենք Ֆրանսայի Հանրապետութեան երախտիքը: Երախտագիտութիւն կը յայտնենք Ձեր

տինամիդմին, Ձեր բարեգործութեան համար, որ ամէն օր կը սփռէք Ձեր շուրջը»:

Դեսպանը «անգամ մը եւս Ձեզ կը պարգեւատրենք» ըսած է նկատելով որ ասիկա քոյր Արուսեակի երկրորդ պարգեւատրումն է Ֆրանսայի կողմէ: Ան նախապէս պարգեւատրուած է նաեւ Ֆրանսայի «Պատուոյ Լեգէոն»-ի շքանշանով:

Դեսպանին ձեռամբ պարգեւատրումէն ետք արտասանած շնորհակալութեան խօսքին մէջ քոյր Արուսեակ ըսած է.- «Շքանշանի տուչութիւնը համեստ կրօնաւորուհիի մը՝ մեծ նշանակութիւն ունի. ասիկա մեծութիւնն է Ֆրանսայի, որ այսօր ալ կը զատորոշուի իր մարդկային արժէքներով: Շնորհակալութիւն պրն. դեսպանին, որ գիտէ գնահատել մեր գործունէութիւնը՝ կարիքաւոր երեխաներու համար: Ես միշտ հպարտ եմ, որ հայ եմ, բայց միշտ հիացած եմ Ֆրանսային եւ Ֆրանսերէնին: Ֆրանսան, որ այնքան սուրբեր տուած է, միշտ կը մղէ գիտ, որ աշխատիմ ֆրանսերէնի զօրացման եւ տարածումին համար:

«Երախտագիտութիւն կը յայտնեմ Ֆրանսայի նախագահին՝ այս շքանշանին համար, որ կ'ընդունիմ ոչ թէ որպէս քոյր Արուսեակ, այլ՝ որպէս անդամ կրօնական միաբանութեան, որ միշտ քաջալերած է իմ գործունէութիւնը, նաեւ զայն կ'ընդունիմ երեխաներուն եւ մեր ամբողջ ժողովուրդին անունով՝ յուսալով, որ մեր ապագան աւելի պայծառ կ'ըլլայ»:

Շքանշանի տուչութեան արարողութիւնը աւարտած է Տիրամայր Հայաստանի երգչախումբին համերգով եւ հիւրասիրութեամբ:

Հանդիսաւոր Բացում «Հայր Վարդան Աշգարեան» Փողոցի

Ոչ միայն Հայկ կաթողիկէ համայնքին եւ Հազմիէի շրջանի բնակչութեան ու պաշտօնական մարմիններուն համար, այլ համայն լիբանանահայութեան համար յիշարժան իրադարձութիւն մը հանդիսացաւ «Հայր Վարդան Աշգարեան» փողոցի անուանակոչութեան նուիրուած պաշտօնական հանդիսութիւնը, որ տեղի ունեցաւ ուրբաթ, 27 նոյեմբեր 2015-ին, երեկոյեան ժամը 7:00-ին Հազմիէի Մխիթարեան վանքին մէջ, բարձր հովանաւորութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի.

Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ նախաձեռնութեամբ ու կազմակերպութեամբ Հազմիէի քաղաքապետութեան: Հանդիսականներու առաջին շարքերուն վրայ կը նշմարուէր ներկայութիւնը Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Հոգեւոր Տիրոջ ներկայացուցիչ՝ Հայ Կաթողիկէ Պէյրութի թեմի օգնական եպիսկոպոս գերապայծառ Գէորգ Ասատուրեանի, երեսփոխաններ՝ ՀՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ Յակոբ Բազրատունիի, Ալեն Աունի, Սերժ Թուրսարգիսեանի, Հիքմաթ Տիպի, Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան Աշոտ Քոչարեանի, Պուրճ Համուտի, Այնճարի, Շուէյֆէթի, Հազմիէի քաղաքապետներուն, Հիւսիսային Մեթնի քաղաքապետարաններու միութեան նախագահին, ինչպէս նաեւ քոյր եկեղեցիներու, կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներու:

Լիբանանի, Հայաստանի եւ Հազմիէի շրջանի քայլերգներու ունկնդրութենէն եւ օրուան հաղիսավար Արամ Գարատաղլեանի բարի գալուստի խօսքէն ետք ելոյթ ունեցաւ գրագէտ ու թարգմանիչ Ժիւլի Մրատ, որ թարգմանած է Վարդան Աշգարեանի գիրքերէն: Ան ըսաւ, որ գերապայծառը հաւատքի եւ սիրոյ մարմնացում էր, համեստութեան եւ խոնարհութեան լաւագոյն թարգմանն էր ու վկան: Ժիւլի Մրատ ընթերցեց Վարդան Աշգարեանի ոտանաւորներէն մին, որ նուիրուած է Լիբանանի հողին:

Ապա խօսք առաւ հաղորդավար եւ լրագրող Փոլա Եագուպեան, որ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց հայր Յովսէփ Թոփալեանին՝ այս նա-

խաճեռնութեան համար: Ապա տուաւ իր կենդանի վկայութիւնը որպէս Մխիթարեան վարժարանի աշակերտ եւ գեղեցիկ ոճով պատմեց իր մանկութեան տարիներու դպրոցական յուշերէն, որոնք զինք կը կապեն Մխիթարեան վանքին եւ մանաւանդ բոլորին սիրելի հայր Վարդան Ազգարեանին: Փոլա Եագուպեան ըսաւ, թէ ինք պատերազմի սերունդէն է եւ այդ ծանր ու դժուար օրերուն Մխիթարեան կրթական հաստատութեան մէջ գտած է գուրգուրանք, սէր, կարեկցանք, ներողամտութիւն:

Գեղարուեստական բաժինով ելոյթ ունեցաւ հայ կաթողիկէ «Բլբուլ» երգչախումբը՝ խմբավարութեամբ Մանուէլ Քէչիշեանի:

Ապա խօսք առաւ Հայ կաթողիկէ վարժարաններու տնօրէններու խորհուրդի նախագահ Գէորգ Ծ. Վ. Եղիայեան, որ ըսաւ, թէ հայր Վարդան Ազգարեանի մարդկային յատկութիւնները, անոր հաւատարմութիւնը եւ անկեղծութիւնը զինք սիրելի դարձուցին ժողովուրդի բոլոր խաւերուն:

Գերյարգելի Եղիայեան նշեց, թէ Ազգարեան հրաժարեցաւ աշխարհի նիւթեղէն կեանքէն եւ ըմբոշխնեց Մխիթարեան հայրերու հոգեւոր աղբիւրներու շնորհները՝ ընդգծելով, որ հայր Վարդան Ազգարեան կը տածէր

մեծ սէր իր մայրենի լեզուին նկատմամբ: Ան կեանքը ապրեցաւ խոնարհ, բայց մնաց աններող եւ անզիջող անարդարութեան հանդէպ:

Հայր Եղիայեան յայտնեց նաեւ, թէ Ազգարեան տէր ու պաշտպան մնաց եկեղեցական եւ աստուածաշնչային սկզբունքներուն՝ աւելցնելով, որ հայրենասիրական ոգին զինք կը մղէր պաշտելու Հայաստանը եւ Լիբանանը միեւնոյն ատեն:

Մարինէ Հալլաճեանի ջուլթակով երկու երաժշտական կտորներու կատարումէն ետք, խօսք առաւ Հագմիէի քաղաքապետ ժան էլիաս Ասմար: Ան իր խօսքին մէջ ողջունեց բոլոր ներկաները, ապա անդրադարձաւ այն ջերմ յարաբերութեան, որ կայ Միխիթարեան վանքի հայրերուն հետ, մասնաւորաբար՝ հայր Վարդան Աշգարեանին: Ան նկատել տուաւ, թէ պատերազմի տարիներուն հայր Վարդան Աշգարեան ի գործ դրաւ մեծ ջանք՝ ժողովուրդի զաւակներուն օգնելու, կարօտեալին հասնելու, անօթին կերակրելու եւ մանաւանդ հայ փոքրիկները հայկական վարժարանին մէջ պահելու: Ան ըսաւ, թէ Հագմիէի քաղաքապետարանին համար մեծ պատիւ է փողոց մը անուանել հայր Վարդան Աշգարեանին անունով, որովհետեւ ան արժանի էր այդ անմահութեան:

Քաղաքապետը նշեց նաեւ, թէ վանքի բոլոր դժուարութիւնները կարելի եղած է յաղթահարել շնորհիւ համագործակցութեան ու անկեղծ յարաբերութեանն անւելցուց, որ 26 մարտ 2015-ին պետական որոշումով յանձն առնուեցաւ փողոցը կոչել գերապայծառ Վարդան Աշգարեանի անունով: Այս ծրագիրին իրականացման համար Հագմիէի քաղաքապետը շնորհակալութիւն յայտնեց երեսփոխան Յակոբ Բագրատունիին՝ այս ծրագիրին միտքը յղանալուն համար, ապա կոչ ուղղեց բոլորին եւ մանաւորաբար հայ կաթողիկէ համայնքին՝ տէր կանգնելու պատմական նշանակութիւն ունեցող այս մեծ ու հարուստ կառույցին:

Խօսք առաւ նաեւ վարժարանին երկարամեայ տնօրէն գերյ. հայր Յովսէփ Թոփալեան, որ պատմական այս իրադարձութեան առիթով շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց,

որոնք իրականացուցին այս ծրագիրը՝ հաստատելով, որ Մխիթարեան հայրերուն համար մեծ պատիւ է այս նախաձեռնութիւնը: Ան շեշտեց, որ պիտի շարունակեն սիրոյ եւ ծառայութեան փարոս դառնալ ըստ անոնց, որոնք կը փնտռեն կարեկցանք եւ գուլթ, սէր եւ գուրգուրանք:

Ան հաստատեց, որ պիտի չհեռանան Հազմիէ շրջանէն, մանաւանդ հայր Վարդան Աշգարեանի փողոցէն: Խօսքի աւարտին հայր Յովսէփ Թոփալեան յուշանուէրով մը պատուեց Հազմիէի քաղաքապետ Ժան Էլիաս Ասմարը:

Հոսկ խօսք առաւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի ներկայացուցիչ Գէորգ եպօ. Ասատուրեան: Ան եւս իր խօսքին մէջ անդրադարձաւ հայր Վարդան Աշգարեանի մարդկային վեհ արժանիքներուն, առաքինութիւններուն, մատնանշեց անոր կապուածութիւնը ազգին, հայրենիքին ու յատկապէս Լիբանանին եւ Հազմիէին: Պատրիարքութեան օգնական եպիսկոպոսը ըսաւ, որ գերապաճառ Աշգարեան մինչեւ իր կեանքին աւարտը մնաց ջատագովը եղբայրութեան, խաղաղ համակեցութեան, համերաշխութեան ու մանաւանդ անվերապահ սիրոյ:

Հանդիսութենէն ետք ներկաները՝ ՀԿՄ-ի շեփորախումբին նուագակցութեամբ համախմբուեցան «Հայր Վարդան Աշգարեան» փողոցը, ուր տեղի ունեցաւ ժապաւէնի հանդիսաւոր հատում:

«Կռունկ» պատրիարքական երգչախումբին Ելոյթը եւ Թորիքեանի նոր «Օրաթորիօ»ն

Կիրակի 6 դեկտեմբերի երեկոյեան ժամը 6-ին, Պէյրուսի «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա» Հայ կաթողիկէ աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ, եւ «Պէյրուսի կ'երգէ» փառատօնի շրջադիժէն ներս, դուկա Եդուարդ Թորիքեան ղեկավարեց առաջին կատարումը իր յօրինած «Ծննդեան Հայկական Օրաթորիօ»ին՝ որ շուրջ կէս ժամ տեւողութեամբ երաժշտական հրաշալի համադրում մըն էր, կատարողութեամբ «Կռունկ» պատրիարքական երգչախումբին:

Ներկայացուած «Ծննդեան Օրաթորիօ»ն ներշնչուած էր, ինչպէս ղեկավարը ըսաւ իր խօսքին մէջ, հայր Եուհաննա Խառանտի երաժշտական նոր ստեղծագործութենէն, որուն բառերը թարգմանած էր Թորիքեան եւ անոնց ընկերակցուցած էր հայկական աւանդական եւ դասական ծննդեան մեղեդիները, եւ համադրած՝ իրեն յատուկ ստեղծագործ ոճով:

Այս նոր ստեղծագործութեան յաջորդեց փունջ մը ծննդեան երգերով՝ ինն լեզուներով, որոնցմէ է չինարէնը, ուքրաիներէնը, ռուսերէնը, արաբերէնը եւ այլն: Շուրջ մէկ ժամ տեւած այս համերգը փակուեցաւ ափրիկերէն ծննդեան մաղթանքով, որ խուռներամ երաժշտասէր հանդիսատեսներուն երկար ծափահարութեան արժանացաւ:

**«Հռիփսիմեանցը.
Դէպքեր – Դէմքեր – Վկայութիւններ 90-Ամեայ
Ճանապարհին» Գիրքի Շնորհահանդէս**

Photo Raffi

Հովանաւորութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին, կազմակերպութեամբ Հռիփսիմեանց բարձրագոյն վարժարանի տնօրէնութեան, ուրբաթ, 11 դեկտեմբեր 2015-ին Հռիփսիմեանց վարժարանի հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Սարգիս Նաճարեանի «Հռիփսիմեանցը. Դէպքեր – Դէմքեր – Վկայութիւններ 90-ամեայ ճանապարհին» գիրքի շնորհահանդէսը: Հռիփսիմեանց բարձրագոյն վարժարանի աշակերտական երգչախումբը՝ խմբավարութեամբ եւ դաշնակի նուագակցութեամբ Մանուէլ Քէշիշեանի, ձեռնարկին բացումը կատարեց երգելով Լիբանանի, Հայաստանի եւ Հռիփսիմեանցի քայլերգները: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Կարպիս Գապասագալեան: Ան ողջունեց բոլոր ներկաները Սարգիս Նաճարեանի «Հռիփսիմեանցը» գիրքի շնորհահանդէսին առիթով եւ ըսաւ, որ գիրքերը մարդու կեանքին մէջ պարգեւներ են, առանց որոնց մարդկութիւնը կը դառնայ անմշակոյթ ու անգէտ: Ան յայտնեց, որ լոյս տեսած գիրքը պատմական ակնարկ մըն է, որ գրուած է մտքի փարոս՝ Հռիփսիմեանց վարժարանի 90-ամեակին առիթով:

Աշակերտական երգչախումբը մեկնաբանեց «Անձինք նուիրեալք» երգը, որմէ ետք խօսք առաւ հայր Գէորգ Ժ. վրդ. Եղիայեան: Ան իր խօսքին

սկիզբը ըսաւ, թէ Սարգիս Նաճարեան իր բժախնդիր ու հաւատարիմ գրիչով ընթերցողներուն հրամցուց «Հռիփսիմեանցը» գրքոյկը՝ ցոյց տալով, որ Հայոց ցեղասպանութենէն ճողոպուած մայրապետներ, նուիրեալ քոյրեր, ինչպիսի՛ հրաշքներ կրցած են գործել ի սպաս հայ ազգի զաւակներուն եւ Լիբանանի ասպնջական երկրին: Ան ըսաւ, թէ «Հռիփսիմեանցը» գրքոյկը թերթատելով կարելի է շօշափել սէր՝ ժայթքած այն սրտերէն, մտքերէն ու բազուկներէն, որոնք հիւսած ու կերտած են Հռիփսիմեանցի լուսապայծառ ու լուսաճաճանչ պատմութիւնը: Գերապայծառը նշեց, որ ընթերցողը գիրքին մէջ կը գտնէ հաւատք ու սէր ամենակալ Աստուծոյ, հաւատք ու սէր հայ տառապեալ որբուհիներուն, հաւատք ու սէր Մեծաքանչին, Այբուբենին, որուն առաքեալները դարձած են Անարատ Յղութեան Միաբանութեան քոյրերը Հռիփսիմեանցի պարիսպներուն մէջ եւ ի սփիւռս աշխարհի՝ լուսաւորելով հայ օճախը մերոպեան լոյսով եւ լուսաւորչեան անշէջ կանթեղով:

Ան յայտնեց, որ գրքոյկը կը բաղկանայ 96 էջերէ եւ կը բովանդակէ Հռիփսիմեանցի համառօտ պատմութիւնը սկիզբ առած 1922-ին ու դարձած կաղնի մը հաստափոր 90-ամեայ ճանապարհին վրայ, որ թէեւ եղած է փշոտ ու տառապալից, սակայն միշտ ապագայի տեսիլքներով նուաճուած: Ան բարձր գնահատեց Սարգիս Նաճարեանի հեղինակած գիրքը, որ մասնագէտի, ծանօթի եւ բարեկամի գրիչով կը ներկայացնէ Հռիփսիմեանցի ողիսականը: Հայր Գէորգ Ծ. վրդ. Եղիայեան եզրափակեց խօսքը ըսելով. «Թէեւ Հռիփսիմեանցը այսօր այեւոր է իր պատմութեամբ, սակայն միշտ երիտասարդ իր վերանորոգ մարդկային, ազգային եւ հոգեմտաւոր դաստիարակչական առաքելութեամբ պիտի շարունակէ իր երթը՝ միշտ յառաջ դէպի սիգապանծ գագաթները յառաջադէմ քաղաքակրթութեան»:

Խօսք առաւ Հայ կաթողիկէ Հռիփսիմեանց բարձրագոյն վարժարանի տնօրէն քոյր Արմինէ Մակարոսեան: Ան ողջունեց ներկաները եւ շնորհակալութիւն յայտնեց ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, որուն հովանաւորութեամբ տեղի կ'ունենար շնորհահանդէսը: Երախտագիտութիւն յայտնեց

գաղութի ականաւոր մտաւորականներէն բազմավաստակ խմբագիր եւ գրագէտ Սարգիս Նաճարեանին, որ ինքնաբուխ նախաձեռնութեամբ եւ հաճելի գրիչով լոյս ընծայած է Հռիփսիմեանցը: Շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ Միհրան եւ Ժոէլ Նաճարեաններուն, որոնց վեհանձն մեկենասութեամբ Հռիփսիմեանց հաստատութիւնը օժտուած է նման գեղատիպ հրատարակութեամբ:

Ան ըսաւ, որ Անարատ Յղութեան հայ քոյրերու միաբանութեան, որ հիմնուած է 1847-ին, առաքելութեան հիմնական առանցքն է հայ սերունդ-

ներու կրթա-դաստիարակութիւնը: «Մինչ Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի մայրամուտին ենք, խոր յուզումով կը մտաբերեմ Արեւմտահայաստանի դժոխային արհաւիրքէն քիչ տարիներ ետք քաջարի քոյրերը, որոնք հաւատարիմ իրենց ուխտին, հայու արիութեամբ Լիբանանի մէջ նուիրուեցան որբացած հայ մանուկին, մատղաշ աղջիկներուն դաստիարակութեան՝ ջամբելու համար անոնց մայրական սէր, քրիստոսաւանդ հայեցի կրթութիւն», ըսաւ քոյր Արմինէ Մակարոսեան, ապա աւելցուց, որ տարիներու հոլովոյթով Հռիփսիմեանց կրթօճախի քարաշէն հիմը դնելու համար կը բաւէր ունենալ ցորենի հատիկի չափ հաւատք, որ դարձած է իրականութիւն: Ան եզրափակեց իր խօսքը հաստատելով, որ Անարատ Յղութեան հայ քոյրերը 1922-էն ի վեր հաւատքով, ինքնագրկումով, անբացատրելի խնայողութեամբ, ինչպէս նաեւ ազգանուէր բարերարներու օժանդակութեամբ կերտած են Հռիփսիմեանցը, որպէսզի առյաւէտ մնայ անսասան, յարաճուն վերելքով, շնորհիւ անձնուէր մշակներուն եւ իրերայաջորդ սերունդներու պատուական արդիւնքներուն: Ելոյթ ունեցան Արէն եւ Ալեք Տօներեան եղբայրները, որոնք ջութակով եւ դաշնակով ներկայացուցին երաժշտական գեղեցիկ կտոր մը: Իր կարգին, Մակալի Թոմասեան ապրումով ասմունքեց Դանիէլ Վարուժանի «Պաշտօն» բանաստեղծութիւնը: Ապա Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի ներկայացուցիչ Գէորգ եպօ. Ասատուրեան, Սարգիս Նաճարեանի եւ քոյր Արմինէ Մակարոսեանի ներկայութեամբ եւ մասնակցութեամբ աղօթքով իր հայրական օրհնութիւնը տուաւ գիրքին, ապա տեղի ունեցաւ գինեձօնի արարողութիւնը:

Խօսք առաւ գիրքի հեղինակ Սարգիս Նաճարեան: Ան ըսաւ, թէ գիրքը թերեւս անտիպ մնար, եթէ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով, 7 ապրիլ 2015-ին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինի Գէորգեան ճեմարանին մէջ տեղի չունենար «Յեղասպանութեան տարիներուն Մերձաւոր Արեւելքի հայ հոգեւորականութեան առաքելութիւնը» խորագրեալ միջազգային գիտաժողովը: Հռիփսիմեանցը այդ առաքելութեան պերճախօս վկայութիւններէն մէկն է: Սարգիս Նաճարեան ըսաւ նաեւ, թէ լոյս տեսած գրքոյկը ոչ միայն լրագրական պրպտումներու եւ վիճակագրական ստուգումներու արդիւնք է, այլ ապրումներու վկայութիւն մը. ամէն մէկ թերթը ապրուած է, որովհետեւ իր առնչուածութիւնը Հռիփսիմեանցին հետ շատ հին է:

Ան ըսաւ, թէ հայկական բոլոր դպրոցները իրենց պատմութիւնները պէտք է գրուած ունենան, որպէսզի գաղութի կազմաւորման պատմագրութեան մէջ թերացում մը չարձանագրուի: Սարգիս Նաճարեան աւարտեց իր խօսքը՝ շնորհակալութիւն յայտնելով նախ քոյր Արմինէ Մակարոսեանին, որ գրքոյկը արժանացուցած է գեղեցիկ շնորհահանդէսի մը, ապա յառաջաբանը գրող Գէորգ Ծ. վրդ. Եղիայեանին, Արամ Գարատաղեանին, լուսանկարիչ Րաֆֆի Պէրպէրեանին, Նեսիմեան եղբայրներուն, տպարանին եւ մանաւանդ Միհրան եւ Ժոել Նաճարեաններուն, որոնց շնորհիւ գիրքը լոյս տեսաւ:

Փակման խօսքով հանդէս եկաւ Գէորգ եպօ. Ասատուրեան: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց Անարատ Յղութեան քոյրերուն, որոնք հակառակ պատերազմին, հին ու նոր տնտեսական եւ քաղաքական բոլոր դժուարութիւններուն, շարունակած են դպրոցը բարձր պահել եւ հայ աշակերտը առանց դպրոցի չձգել: Ան ներկաներուն խօսեցաւ Սարգիս Նաճարեանի, իբրեւ մարդ, իբրեւ մտաւորական ու նուիրեալ հայու վեհ արժանիքներուն մասին՝ արժեւորելով Սարգիս Նաճարեանի ունեցած ազգային արժէքներու հանդէպ խոր գիտակցութիւնը, հայրենիքին հանդէպ ունեցած անվերապահ սէրն ու հաւատքը: Գէորգ եպօ. Ասատուրեան շնորհակալութիւն յայտնեց Սարգիս

Նաճարեանի կողակիցին՝ Ջուարթ Նաճարեանին, որ միշտ իր ամուսինին կողքին ըլլալով քաջալեր հանդիսացած է անոր բոլոր գործերուն ու նեցուկ կանգնած է անոր եւ վերջապէս եզրափակեց խօսքը՝ մաղթելով Սարգիս Նաճարեանին դալար գրիչ եւ նոր յաջողութիւններ:

Ձեռնարկի աւարտին Սարգիս Նաճարեան մակագրեց իր գիրքերը, որոնք բաժնուեցան բոլոր ներկաներուն, որմէ ետք տեղի ունեցաւ շնորհաւորութիւններու ընդունելութիւն եւ հիւրասիրութիւն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ընտրություն եւ գահակալություն՝ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Պատրիարքական Կառավարիչը կը հաղորդէ Սիւնհոդոսի ժողովին սկիզբը	5
Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսներու շնորհակալագիրը	5
Բացում Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսներու Սուրբ Սիւնհոդոսի	7
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց	9
Ռաի եւ Եունան պատրիարքները այցելեցին նորընտիր Հոգեւոր Տիրոջ	10
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին գահակալութիւնը	10
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.ի անդրանիկ քարոզը Գահակալութեան առթիւ	13
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.ի անդրանիկ քարոզը Գահակալութեան առթիւ (Ֆրանսերէն)	16
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի.ի անդրանիկ քարոզը Գահակալութեան առթիւ (Արաբերէն)	20
Սրբազան Քահանայապետին եւ Վեհափառներուն Ուղերձները	22
ԱԳԱՊ Ի ՊԱՏԻԷ ՀՈԳԵԷՈՐ ՏԻՐՈՋ	25

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԱԿԱՆ

Ֆրանչիսկո Բահանայապետին նամակը Յոթելինական Ներողութեան մասին	30
Եկեղեցական հաղորդութիւն Ֆրանչիսկո Բահանայապետին եւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին միջեւ	33
Վատիկանի Լուսարձակները՝ Ընտանիքի Կոչումին եւ Առաքելութեան վրայ	37
Սուրբ Աթոռ - Հայաստան լիարժէք բարեկամութիւնը	38

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ

<i>«Ահա մեծ ուրախութիւն մը կ'աւետեն ձեզի... Փրկիչ մը ծնաւ ձեզի»:</i> Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքի Ս. Ծննդեան քարոզը	44
<i>ԹՈՂ ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱԲԵՏԻՍԸ ԸԼԼԱՅ ՄԱՐԴԱՅԻՆ ԽՂՃԻՆ ՉԱՐԹՈՒՑԻՉԸ</i> Արհի. Գէորգ եպս. Ասատուրեանի Սուրբ Ծննդեան Քարոզը	48
Արհիպատիւ Հայր Գէորգ եպս. Ասատուրեանին արտասանած առաջին քարոզը որպէս եպիսկոպոս	51
Արհիպատիւ Հայր Միքայէլ եպս. Մուրատեանի Հովուական նամակը Յոթելինական Սուրբ Տարուան առթիւ	54
Արհի. Մանուէլ եպս. Պաթագեանի խօսքը Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոսի մահուան քառասունօրին	57
ԿԸ ՀԱԲԱՏԱՄ ... (2) <i>Մանուէլ եպս. Պաթագեան</i>	59

**ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ ԵՒ ԳԵՐԵՐՋԱՆԻԿ
ՀՈԳԵՒՈՐ ՏԻՐՈՋ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տ. Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին ժամանումը Հայաստան	68
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը այցելեց ՀՀ սփիւռքի նախարարութիւն	69
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը այցելեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին	71
Օծում Կիւմրիի «Սրբոց Նահատակաց» Առաջնորդանիստ Եկեղեցւոյ	72
Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի Կաթողիկոս Պատրիարքը կը պատարագէ նորօծ «Սրբոց Նահատակաց» աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ	79
Կարդինալ Սանտրիի խօսքը	80

ՊԱՏՐԱՐՔԱԿԱՆ

Հայ Կաթողիկէ եպիսկոպոսներու արտահերթ Սիւնհոդոսը իր աշխատանքները աւարտեց 2015-ի սեպտեմբերի 10-ին, Հռոմի Լեւոնեան Վարժարանին մէջ	86
ճաշ Հռոմի Լեւոնեան վարժարանին մէջ ի պատիւ Արեւելքի Կաթողիկէ եկեղեցիներու Պատրիարքներուն	87
Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը վերադարձաւ Պէյրութ	88
Զօր. Միշել Աուն այցելեց Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարան	90
Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը շնորհակալակաց այցելութիւն մը տուաւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին	91

Հայր Գէորգ ծ. վ. Ասատուրեան նորընտիր օգնական Եպիսկոպոս Պատրիարքական Թեմին	94
Հայր Սարգիս վրդ. Դաւիթեան՝ Սպահանի (Իրանի) Կաթողիկէ Հայոց թեմին Եպիսկոպոս	96
Երկու Եպիսկոպոսներու օծումն ու ձեռնադրութիւն	97
Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը այցելեց Վարչապետ Թաման Սալամին	102
Ամենապատիւ Գրիգոր Պետրոս Ի. Հոգեւոր Տէրը այցելեց խորհրդարանի նախագահ Նեպիի Պըրրիին	103
Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքին պաշտօնական այցելութիւնները	104
Ամենապատիւ Տէր Գրիգոր Պետրոս Ի. Կաթողիկոս Պատրիարքը մատուցանեց Ս. Ծննդեան Պատարագը Ս. Եղիա եկեղեցւոյ մէջ	107
Ատրիներու Եունան Պատրիարքը այցելեց Գրիգոր Պետրոս Ի Կաթողիկոս Պատրիարքին	108

ԹԵՄԱԿԱՆ

Երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքի Հոգեհանգստեան Ս Պատարագ Չմմառու վանքին մէջ	112
Սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան քառասունքին առթիւ Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ մէջ	113
Աստուածամօր Վերափոխման Տօնակատարումը Չմմառու վանքէն ներս	115
Քահանայական ձեռնադրութիւն հայր Խաչիկ վրդ Գույումձեանի	118
Այցելութիւն ՀՅԴ Կեդրոնական Կոմիտէի Ներկայացուցիչ՝ պետական երեսփոխան Յակոբ Բագրատունիին	122

Տէր Նարեկ վրդ. Նամոյեան՝ տեսուչ Հռոմի Ք. Լեւոնեան Հայ Վարժարանի	122
Հայր Գէորգ ծ.վ. Նորատունկեան՝ առաքեալ Ֆրանսայի առաջնորդութեան	123
Արհիպատիւ Տէր Գրիգոր եպս. Գուսան՝ նոր Եքզարք Պատրիարքական փոխանորդ Երուսաղէմի հայ կաթողիկէներուն	123
Գերապայծառ Գէորգ եպս. Ասատուրեան Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ զօրակցութիւնը յայտնեց քեսապահայութեան	123
Ողորմութեան Տարիին բացումը «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա» Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ	127

Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելից

Արժանօրինի Հայ Կաթողիկէ համայնքներուն նախաձեռնութեամբ 1915-ի Ցեղասպանութեան Նահատակաց Յուշակոթողի բացում եւ օրհնութիւն Պուլէնոս Այրէսի մէջ	132
Միջայլ էպս. Մուրատեան 100 ամեակի առիթով, Լոյուլա Համալսարանին մէջ	134
Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովը կը յարգէ երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹի յիշատակը	135

ՏԵՐՈՒՆԻ

Ի Տէր հանգչեցաւ քոյր Սեսիլ Քէիլեան	140
------------------------------------	-----

ԼՈՒՐԵՐ

Սարգիս Նաճարեան կը պարգեւատրուի	142
Նախագահ Սերժ Սարգսեան կը պարգեւատրէ Արհի. Լեւոն արք. Զէքիեանը	143

Փակում՝ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի Կեդրոնի Քրիստոնեականի Հանդիպումներուն	144
Արցախի Թեմի Առաջնորդ՝ Պարգել Սրբազանը կը հաստատուէ Մայր Թերեզայի հայկական ծագման մասին վարկածը	145
Յիսնամեակ «Եպիսկոպոսներու Սիւնհոդոսի» հաստատման	146
Ամերիկահայութեան Թանգարանի խորհրդանիշն ու համացանցային կայքը	147
Քոյր Արուսեակի պարգեւատրում Ֆրանսայի Արժանեաց Շքանշանով	148
Հանդիսաւոր Բացում «Հայր Վարդան Աշգարեան» Փողոցի	150
«Կռունկ» պատրիարքական երգչախումբին ելոյթը եւ Թորիքեանի նոր «Օրաթորիօ»ն	155
«Հռիփսիմեանցը. Դէպքեր - Դէմքեր - Վկայութիւններ 90-Ամեայ ճանապարհին» Գիրքի Շնորհահանդէս	156

